

Pärnu Muuseum
Meie Kristi - usso

Dypetusfed. Pärnu 789

Püüli Namato salmide läbbi

Katekismusse wiisil

ääraselletud

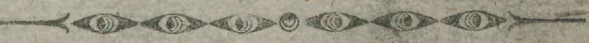
Jummala auuks ja nende heaks,

tes

Omma Hinge

Dypetusfeks ja parrandamisfeks heal
melel püüdwad pühha kirja tunda,
ja tahtwad Jummala sanna
omma mele tulletada.

Keiseriikto Ülemade loaga, tes kolide ülle Larto.
Linna seätud.

Tallinnas,
trükkitud J. H. Gresseli Kirjadega
ja Bornwasseri kullo ja warraga

ENSV
Riiklik Avalik Raamatukogu
1806 aastal

Seiner Excellenz

Dem

wirklichen Herrn

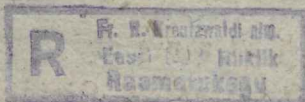
Stats-Rath, Land-Rath und Ritter

Baron von der Pahlen

gewidmet.

REB 806

winkler

R 3295

Hochgeborner wirklicher Herr Etats-Rath,

Land-Rath und Ritter,

Höchstzuverehrender Herr und Gönner!

Wohl dem, der Gelegenheit hat, seine Gefühle der Hochachtung und Dankbarkeit öffentlich bezeugen zu können! Dieses habe ich erfahren, seitdem ich angefangen, an diesem Buche zu arbeiten; denn mein Herz widmete es sogleich Ewr. Excellenz, und die angenehme Hoffnung Hochdenselben ein Denkmal meiner Hochachtung errichten zu können, versetzte mich in die glücklichste Stimmung, welcher ich es vorzüglich werde zu verdanken haben, wenn mir meine Arbeit gelungen sein

sollte. So gönnen Ewr. Excellenz mir nun die Freude, dieses Buch Hochdenselben als ein geringes Opfer meines Herzens darbringen und mich zugleich Dero fernern Gewogenheit gehorsamst empfehlen zu dürfen, deren sich jederzeit geschmeichelt hat

Ewr. Excellenz

ganz gehorsamster Diener

N. J. Winkler.

Armad sõbrad!

Seinnane Katekismusse Ramat on seddawisf üllespandud, et need kostmissed Piibli ramato salmid on, ja et need Piibli ramato salmid nende küsimiste läbbi sawad ärraselletud. Kui Teie nüüd sedda ramato targaste loete ja õppite, siis on Teil sest mitmesuggune kasso; sest Teie leiata 1) selle ramato seest lühhidelt keik, mis meie hinge õnnistussels tarwis on õppida ja teada, 2) sate isse nähha, et se keik selge Jummalanna on, mis siin õppetäse, ja sepärrast on ka lota, et need õppetussed saaksid sedda parreminne Teie süddame peäle hakkada, ja 3) sate, sedda ramato luggedes, nende keige üllema Piibli ramato salmidega ikka tuttawamaks, ja need woiwad meid keige parreminne juhhatada, maenit: sedit,

sedda, kinnitada ja trööstida, kui meie agga moisteame neid iggal ajal, sedda möda, kui meil tarwis lähhab, omma mele tuletada. Peälegi on weel igga õppetuse jures üks ehk monned waimolikkud laulo: salmid üllespandud, mis need ärwafelletud õppetused ueste ja lähhidelt Teie mele tuletawad; ja selle ramato otsas on ka monned ued waimolikkud laulud, mis meid juhatawad Jummalat ilka parreminne tões ja waimus kumardada.

Sellesunnatse Katekismusse Ramato sees on kolm Peatükki.

Se esimesenne Peatük sellatab need õppetused ärra, mis Usko: õppetuseks nimmetakse, ja meile teada annawad, mis innimenne peab uskuma, et ta jouaks Jummal pühha käskude möda ellada ja tõsisseks ristis: innimesseks sada. (Sesunnane esimesenne Peatük sünnib wanna Katekismusse Ramato teise Peatükliga ühte.)

Se teine Peatük sellatab need õppetused ärra, mis Kõrso: õppetuseks nimmetakse, ja meile teada annawad, mis innimenne peab teggema, et ta woiks Jummal mele pärrast olla ja õnneks sada. (Sesunnane teine Peatük sünnib wanna

na Katekismusse Ramato esimesse Peatükliga ühte.)

Se kolmas Peatük sellatab need õppetused ärra, mis meile Piibli Ramato sees neist Jummal armo: seadmisest antakse, mis lähbi Jummal meid tahhad diges uskus kinnitada ja keige hea tõe walmistada. Needsinatset Jummal armo: seadmisest on 1) se pühha Ristmise Saakrament, 2) se pühha Altari Saakrament, 3) et Jummal sedda pühhapäwa seadnud ja meid käsknud sedda pühhapäwa pühhitseada, ja 4) et Jummal meile lubba annud ja meid käsknud, Sedda keige ihho ja hinge hädda sees appi häda ja paluda. Sepärrast on nüüd selle kolmandama Peatükki sees 4 õppetust:

Se esimesenne õppetus: pühhasi Ristmise Saakramentist (mis wanna Katekismusse Ramato neljandama Peatükliga ühte sünnib.)

Se teine õppetus: pühhasi Altari Saakramentist (mis wanna Katekismusse Ramato wienjandama Peatükliga ühte sünnib.)

Se kolmas õppetus: Pühhapäwa pühhitsemisest (mis sedda kolmandama käsko laiemalt ärwafelletab.)

Se neljas õppetus: Palwest (mis wanna Katekismusse

tefismusse Kamato kolmandama Peatükliga ühte sünnib.)

Seft woib nüüd iggamees nähha, et sellesin naise Katefismusse Kamato sees keif need õppetustsed ka ärrafelletakse, mis Teie wanna Katefismusse Kamato sees leiate, ja siin on meie Kristi usso-õppetustsed agga lepärast kolme Peatüklike sees üllespandud, et Teie woiksite keigest pühha kirja õppetustest parreminne arro sada.

Wotke siis, armad sõbrad, sedda ramato hea süddamega wasto, nenda kui minna sedda heast süddamest Teie kätte annan! Ja meie armas taerwane Jēsa wortlo isse Teid selle ramato läbbi õiges uskus kinnitada ning õige tele juhhatada, et Teie woiksite Temma auuks siin ilmas ellada ja pärrast sedda aialikko ello iggawest ello ja õnnistust kätte sada! Se tõe Waim juhhatago meid keige tõe sisse!

Jürri Kirriko jures kirjotud 20mal Talwe:ku päwal 1805 aastal.

N. J. Winkler,
Jürri kihhelsonna õppetaja.

Meie Kristi-Õppetusse wiis Peatükki.

Es sinenne Peatük.

Jummala kunnest Käsust.

Es sinenne Käst.

Minna ollen se Jēsand sinno Jummal. Sul ei pea mitte teisi Jummalaid ollema minno kõrwas.

Wis se on?

Meie peame Jummalat ille keige asjade kartma, armastama ja temma peäle lootma.

Teine Käst.

Sinna ei pea mitte Jummala õnnema

ma Issanda nimmi ilma-asjata sub-
ho wõtna; sest Issand ei jätta tedda
nihillematta, kes temna nimme kurjas-
te prugib.

Mis se on?

Meie peame Jummalat kartma ja ar-
mastama, et meie temna nimme jures
mitte ei nea, et wammu, ei lausu, ei
walleta egga petta; waid et meie sedda
keige hädda sees appt hüame, pallume ki-
dame ja tänname.

Kolmas Käst.

Sinna pead pühapäwa pühitsema.

Mis se on?

Meie peame Jummalat kartma ja ar-
mastama, et meie justust ja Jummalat san-
na ei põlga; waid et meie sedda pühaks
peame, heal meiel kuleme ja oppime.

Neljas Käst.

Sinna pead omma isä ja omma
emna auustama, et sinna kässt hasti
käib, ning sinna kawa ellad Ma peal.

Mis se on?

Meie peame Jummalat kartma ja ar-
mastama, et meie omnad wõmmemid ja
Is-

Issandid ei põlga egga wihhasta, waid
et meie neid auustame, tenime, nende san-
na kuleme, ja neid armsaste ja kalliste
peame.

Wies Käst.

Sinna ei pea mitte tapma.

Mis se on?

Meie peame Jummalat kartma ja ar-
mastama, et meie omna liggimesse ihhule
ühtegi kahjo ehk kurja ei te; waid et meie
tedda aitame, ja temmale head teme keige
ihho hädda sees.

Kues Käst.

Sinna ei pea mitte abbiello ärrarik-
kuma.

Mis se on?

Meie peame Jummalat kartma ja ar-
mastama, et meie käsinaiste ja puhraste
ellame komette ja teggude sees, ja et wga-
üks pead omma abbitasa armastama ja
auustama.

Seitsmes Käst?

Sinna ei pea mitte warrastama.

Mis se on?

Meie peame Jummalat kartma ja ar-
mas-

mastama, et meie omma liggimesse rahha ehk warra ei wotta, egga kawwala kauba, egga pettise toga enneste pole ei kisu; waid et meie temma warra ja peatoitust aitame kaswatada ja hoida.

Rahhetkas Käsk.

Sinna ei pea mitte illekohto tunnistama omma liggimesse wasto.

Mis se on?

Meie peame Jummalat kartma ja armastama, et meie omma liggimesse peate mitte kawwalaste ei walleta, tedda mitte ei petta, keelt ei pekka, egga kurje kõnnesid temma peäle ei tõsta; waid et meie temma eest kostame, keik head tennast kõnneleme, ja keik asjad heaks kåname.

Ühhetkas Käsk.

Sinna ei pea mitte hinnustama omma liggimesse kodda.

Mis se on?

Meie peame Jummalat kartma ja armastama, et meie omma liggimesse pärandust ehk kodda kawwalusfega ei piia, egga õigusse niimel enneste pole ei kisu; waid

waid et meie tedda aitame, et temma sedda ennesele woiks pidada.

Künnes Käsk.

Sinna ei pea mitte hinnustama omma liggimesse naest, sullast, ümmardajat, weiksid, egga muud, mis temma pärralt on.

Mis se on?

Meie peame Jummalat kartma ja armastama, et meie omma liggimesse naest, perret ehk weiksid ärra ei arwatelle, egga wäggise ei wotta: waid et meie neid maenitseme, et nemmad paigale jäwad, ja tewad, mis nende kohhus on.

Mis ütleb nüüd Jummal keikist neist: sinnaist kaskudest?

Temma ütleb nenda: Minna se Island, sinno Jummal, ollen üks wägga wihhane Jummal, kes wanne matte parro nuhtleb laste kätte kolmandamast ning neljandamast põlwest sadik, kes mind wihkawad. Agga neile, kes mind armastawad, ja minna koesud peawad, teen minna head ruhhandest põlwest sadik.

Mis se on?

Jummal ähwardab nuhhelda keif, kes needfimmatsed käsfud illeastwad; sepärrast peame meie temma wihha kartma, ja mitte nendefinnaste käskude wasto teggema; agga temma tootab armo ja keif head keifikile, kes need käsfud peawad; sepärrast peame meie tedda ka armastama, temma peäle lootma, ja hea melega temma käsko moda teggema.

Teine Peatük.

Pühhasst Nisti = Usust.

Esimesenne Dypetus:

Lomiosfest.

Minna ussun Jummalala se Jēsa, keigewäggewama taewa ning Ma Loja niste.

Mis

Mis se on?

Minna ussun et Jummal mind ja keif loomad on lonud, mulle ihho ja hinge, silmad, korwad, ja keif liikmed, moistust ja keif meied on annud ja weel hoiab; ja pealegi rided, kingad, sönnise ja jomise, kooda ja maia, naese ja lapse, põsso, weiksid, ja keif wiija, keif ihho ja ello tarwidust ja toidust rohkeste ja iggapäaw ka annab, ja keige hädda ja kurja eest hoiab ja kaitseb; ja se keif teeb temma issalikust jummalikkust armust ja heldusfest, ja ei mitte sepärrast, et minna tedda wäart ehk teninud ollen: se eest on minna kohhus tedda kita, tänuada, tenida, ja temma sanna kuulda; se on teeste toosti.

Teine Dypetus:

Ärralunnastamisfest.

Minna ussun Jēsu se Kristusse Jummalala aino Poia meie Jēsanda niste, kes pühhasst Wainnust on sadud, ilmale todud neitsüst Mariast, Pontiusse Pilatuse al kannatanud, ristilõdud, surinud ja mahhamaetud, alla lainud pörgohanda, kolmandamal päwal jälle ülestõusnud surinust, ülestõusnud taewa, istub Jummalala omma keigewäggewama Jēsa parremal kael, sealt temma tulleb kohhut moitma ellawarre ja surmuse peäle.

U

Mis

Mis se on?

Minna ussun, et Jesus Kristus tõsine Jummal, kes ommast Issast iggawest sündinud, ning ka tõsine inimenne kes neitsist Mariast ilmale todud, minno Issand on, kes mind ärrakaddunud ja hullamoistetud innimest on peastnud ja lunnastanud keikist pattust, surmast, ja kurrari wäest, ei mitte kulla eht hõbedaga, waid omma pühha kallii werrega ning omma ilma süta kannatamisest ja surmaga, sepärast et minna temma omma pidin ollema, ja temma rikis temma al ellama, ning tedda tenima iggawesse õigusse, waggadusse ja õnnistusse sees, nenda kui temma on illestõusnud surrust, ellab ning wallitseb iggawestre, se on toeste tõssi.

Kolmas Öppetüs:

Pühhitsemisest.

Minna ussun pühha Waimo sisse, üht pühha ristifoggodust, pühhade õksamist, pattude andeks andmist, lihha illestõusmist ning iggawest ello, Amen.

Mis se on?

Minna ussun, et minna ommast melest ja wäest mitte ei woi Jesusse Kristusse omma

Iss.

Issanda sisse uskuda, egga temma jure sada; waid pühha Waim on mind Ewangeli-ummi labbi kutsnud, omma annettega walgustanud, ja õige usso sees pühhitsevad ja hoidnud, nenda kui temma keige pühha ristifoggodusse Ma peäl kutsub, foggub, walgustab, pühhitseb, ning Jesusse Kristusse jures õige ja aino usso sees hoiab, sefarma ristifoggodusse sees temma minnule ja keikile uslikkudele iggapääd keik pattud rohkesti andeks annab, ja wiimisel päwal mind ja keik surnud illesärratab, ja minnule keige uslikkudega Kristusse sees iggawest ello annab, se on toeste tõssi.

Kolmas Peatük.

Pühha Issa meie Palwest.

Issa meie, kes sa olled taewas, pühhitserud sago sinno nimmi, tulgo meile sinno riik, sinno rahminne sündko kui taewas, nenda ka Ma peäl, meie iggapäwal leiba anna meile rännawääd, ja anna meile andeks meie wõlad, kui

A 2

meie

meie andeks anname omma wõlgastele,
ning ärra sata meid mitte kiusatusse süs-
se, waid peästä meid ärra-sest kurbast;
sest sinne pärralt on se riik, ning se wäg-
gi, ning se au iggawest, Amen.

Esfimesed Palwe sannad.

Jesfa meie, kes sa olled taewas.

Mis se on?

Jummal tabhab meid se läbbi armolik-
kult kiusuda, et meie peame uskma, tedda
meie oige Jesfa ja meid temma õiged lapsed
ollewad, et meie julgeste ja kind.a lotussega
tedda peame palluma, nenda kui armad lap-
sed omma armja isja palluwad.

Esfimenne Palwe.

Pühhitsetud sago sinno nimmi.

Mis se on?

Jummala nimmi on küil isse-ennesest püh-
ha; agga meie pallume se sinnatse palwe sees,
et se ka meie jures saaks pühhitsetud.

Kuida sünnib se?

Kui Jummala sanna selgeste ning püh-
taste oppetakse, ja meie ka pühhaeste kui
Jummala lapsed tedda moda ellame, tedda
aita

aita meid armas taewane Jesfa! Agga kes
teit wiit oppetab, ja ellab, kui Jummala
sanna oppetab, se ei pühhitse mitte meie
seas Jummala nimmi; se eest hoia meid,
armas taewane Jesfa!

Teine Palwe.

Tulgo meile sinno riik.

Mis se on?

Jummala riik tulleb küil ilma meie pal-
weta isse-ennesest; agga meie pallume se-
sinnatse palwe sees, et se ka meie juure
tulleks.

Kuida sünnib se?

Kui se taewane Jesfa omma pühha Wai-
mo meile annab, et meie temma pühha san-
na temma armo läbbi uskume, ja Jumma-
la mele pärrast ellame siin ajalikkult ja
seäl iggawest.

Kolmas Palwe.

Sinno tahtminne sündko kui taewas,
nenda ka Ma peäl.

Mis se on?

Jummala hea armolinne tahtminne sünnib
küil ilma meie palweta; agga meie pallume
se-

seinnatse palwe sees, et se ka meie jures
sinniks.

Kuida sinnis se?

Kui Jummal keige kurja nou ja taht-
misse rikkub, ja kelab neid, kes meid ei
tahha lasta Jummal nimme pühhitseda,
egga temma riki meie juure tulla, kui on
kurrati, ma-ilma ja meie lihha tahtminne;
waid kinnitab ja hotab meid kindlaste om-
ma sanna ja usko sees meie otsani, se on
temma armolinne ja hea tahtminne.

Nehas Palwe.

Meie iggapäwast leiba anna meile
tänapäiw.

Mis se on?

Jummal annab iggapäwase leiba kül-
ilma meie palweta keikile kurja inimestele;
agga meie pallume seinnatse palwe sees, et
temma meile annaks sedda moista, ja tän-
noga wastowõtta meie iggapäwase leiba.

Mis on iggapäwane leib?

Keik, mis meie ihho toidusseks ja ülles-
piddamisseks tarwis lähkää: söminne, jo-
minne, rided, kingad, kodda, maia, põld,
weiksed, rahha, warra, wagga abbitasa, wag-
gad

gad lafsed, wagga perre, waggad ja tru-
id illemad, hea wallitus, hea im, rahho, ter-
wis, aus ello, head jobrad, tru-
id naabred, ja muud nisuggused asjad.

Wies Palwe.

Ja anna meile andeks meie wõllad,
kui meie andeks anname omma wõlg-
lastele.

Mis se on?

Meie pallume seinnatse palwe sees, et
se taewane Jäsa mitte ei tahhaks wadata
meie pattude peäle, egga nende pärrast meile
sedda keelda, mis meie pallume; sest meie
ep olle sedda mitte wäärt, mis meie pallu-
me, ja ep olle sedda ka mitte teninud;
waid temma tahhaks meile sedda keik ar-
must anda, sest et meie iggapäiw paljo pat-
to teme, ja selget nuhklust tenime. Siis
tahhame meie ka süddamest andeks anda,
ja heal meitel head tehha neile, kes meie
wasto ekkwad.

Kues Palwe.

Ring ärra sada meid mitte kiusatusse
sisse.

Mis se on:

Jummal ei kiusa kül lebdagi, agga meie
pallu-

pallume sesinnatse palwe sees, et Jummal
meid tahhaks hoida ja illespiddada, et kur-
rat, ma-ilm ja meie lihha meid ei petta,
egga sada ebba-usso, meleärrabeitmisse, ja
monne mu sure patto ja häbbi sisse, ja kui
meid sega peaks kiusatama, et meie kum-
matagi wiimjelt ärrawoidame, ja woimust
sane.

Seitmes Palwe.

Waid peästa meid ärra sest kurjast.

Mis se on?

Meie pallume sesinnatse palwe sees kui
ihhel hobil, et se taewane Jäsa meid tah-
haks peästa keigesuggusest ihho- ja hinge-,
warrandusse- ja au-kahjust, ja wimaks, kui
meie surma tunnike tulles, onsa otša meile
anda, ja armoga sesinnatsest hädda orrust
emme jure taewa wotta.

Wiimse palwe sannad?

Sest sinno pärralt on se riik, ning se
wäggi, ning se au iggawest, Amen.

Mis on Amen?

Se on, et minna pean kindlaste uskma,
et se taewane Jäsa meie palwed heldeste
on wastowotnud ja kuulnud; sest et tem-
ma isse on meid käsknud nenda palluda,

ja

ja tootanud, et temma meid tahhab kuul-
da. Amen, Amen, se on: jah, jah, se
peab tõeste nenda sindima.

Neljas Peatük.

Pühhasst Nistmissest.

Mis on Nistminne?

Nistminne ep olle mitte paljas wessi,
waid üks nifuggune wessi, mis Jummal
käskus on seätud, ja Jummal
sannaga ühtepandud.

Mis Jummal
sanna se on?

Kui meie Jäsand Jesus Kristus ütles
Mattewuse ramatus wiimse peatükis: (28,
10.) Minge ja õpvetage keik rahwast ja
ristige neid Jummal se Jäsa, ja se Po-
ia, ja se pühha Waimo nimmel.

Mis annab ehk sadab ristminne?

Temma sadab pattude andeks-andmist,
peästab ärra surmast ja kurratist, ja annab
iggawesse õnnistusse keikile, kes sedda ussu-
wad, mis Jummal sanna ja tootused ku-
lutawad.

Mis

Misüggused on need Jummalala kannad ja tootused?

Kui meie Issand Jesus Kristus ütles Markusse ramatus viimses peatükis: (16, 16.) Kes usub, ja kedda ristitakse, se peab õnsaks sa ma, agga kes ei ussi, tedda peab hukka moistetama.

Luida wõib wessi ni sured asjad teha?

Wessi ei te kedda tõeste mitte; waid Jummalala kannad, mis weega ja wee jures on, ja uss, mis keddasamma Jummalala kannad wee sees ussub; sest ilma Jummalala kannad on wessi paljas wessi, ja ei mitte ristminne: agga Jummalala kannad on ta üks ristminne, se on üks ello wessi täis armo, ja usundimise pessemine pühha Waino läbbi, kui pühha Paulus ütles Titusse ramatus kolmandamas peatükis: Jummal on meid õnsaks teinud usundimise pessemise ja pühha Waino uendamise läbbi, kedda temma on wäljawallanud meie peale rohkestes Jesusse Kristusse meie Dn. streggia läbbi, et meie, temma armo läbbi õigeks tehtud, iggawesse ello parriats widdine sama lotusse järrel; se on üks tõssine kannad.

Mis tähendab misüggune wee ristminne?

Se tähendab, et wantia Adam (se on meie

meie pattune südda) peab iggapäwase kahhessemise ja pattuspöormise läbbi meie sees ärraupputud sama, ja surema keige patto ja kurja himmudega, ja iggapäw jälle ettetullema ja üllestouuma se uus inimenne, kes õiguse ja puhastuse sees Jummalala ees peab iggaweste ellama.

Kus se on kirjutud?

Pühha Paulus ütles ommas ramatus Roma rahwale kirjutud, kuendamis peatükis: Meie olleme Kristussega mahhamatud ristmisse läbbi surma sisse, et õrtego Kristus on ülles ärratud surmuse Issa au läbbi meie ka nenda peame udes ellus kaima.

Wies Peatük.

Pühhas Altari Saakramentist.

Mis on se Altari Saakrament?

Se on meie Issanda Jesusse Kristusse tõssine ihho ja werri, lewa ja wina al meile

meile ristirahwale süa ja iua, Kristussest ennesest seätud.

Kus se on kirjotud?

Nenda kirjotawad need pühhad Ewangelistid: Matteus, Markus, Lukas ja pühha Paulus:

Meie Isand Jesus Kristus sel õsel, mil tedda ära-anti, wotris leiba, tannas, murdis ja andis omma Jüngeritele ja ütles: worke, söge, se on minno ihho, mis teie eest antakse, sedda tehke minno mälestusseks.

Sellammal kombel wotris temma ka farrifa warrast õhto-soma-aga, tannas ja andis omma Jüngeritele ja ütles: joge keik seät seest, seinnane farrikas on se mis seadus minno werre sees, mis teie ja mitme eest ärrawallatakse pattude andeks-andmisseks: sedda tehke, ni mitrokord, kui teie seist jote, minno mälestusseks.

Mis kasjo on meil seßsuggusest sömisest ning jomisest?

Sedda näitwad meile needõinnatjed Kristusse sannad: mis teie eest ära-antakse ja ärrawallatakse pattude andeks-andmisseks; se on et meile saakramenti sees pattude andeks-andmist, ello ja ommistust nende sannade

de

de läbbi antakse: sest kus pattude andeks-andminne on, seäl on ka ello ja ommistus.

Kuida woib ihhoile söminne ning jominne nißugusest sured asjad tehha?

Söminne ja jominne ei te sedda tõeste mitte, waid need Kristusse sannad: mis teie eest ärraantakse ja ärrawallatakse pattude andeksandmisseks, need sannad on ihho-likko sömisse ja jomisse jures kui üllem asji saakramenti sees, ja kes needõinnatjed sannad ussub, sel on, mis nemmad tunnistawad, pattude andeks-andminne.

Kes wotrab ausaste seßinnatse saakramenti wasto?

Paastina ja ihho polest enmast walmistama, on üks kaunis wäljaspidine kombe; agga se on oiete ja hästi walmistud, kellel usk on nendeseinnaste Kristusse sannade peäle: mis teie eest ärraantakse ja ärrawallatakse pattude andeks-andmisseks; agga kes neidseinnatjed sanno ei ussu, ehk kalspidi morleb, se ep olle mitte wäart, egga hästi walmistud, sest se sanno: teie eest, tahhab seiged uskulkud süddained.

See

Meie ristis: usfo

õppetused

Püüli ramato salmide läbbi

Katekismusse wist

ärrafelletud.

Esõppetus.

Jummal on Mosesse ja wüüha Proh:
wetide, ning keige wimaks Jeesuse Kris-
tusse läbbi meile teada annud, mis meie
peame uskuma, ja kuudaswist meie pea-
me ellama, et woiküme temma mele
pärrest olla, ja õnsaks sada.

1. Kas inimenne woib omma ennese moistuse
peäle lota, et se tedda iggal ajal, ja keige asja-
de sees temma tõssisels kasutus ja hinge õunis-
tusels diere juhataks?

Ärra toeta ennast mitte omma ennese
moistuse peäle. Öpp. san. 3, 5.

Ärra olle ennese melest tark. Öpp. san. 3, 7.

Meie olleme hillisest atast, ja ei tea midä
dagi. Job. 8, 9.

2. Kust

2. Kust woime siis sedda tõssist tarkust kätte sa-
da, ehk õppida, mis Jummal meile pärrest on,
ja mis meie rahhule tarwis lähhäb?

Et sinna lapsesf sadik püühad kirjad tun-
ned, need wotwad sind targaks tehha õn-
nistusels, usfo läbbi, mis Jeesuse Kris-
tusse sees on. 2 Tim. 3, 15.

3. Kust ollt siis Jeesus sedda õppetust sanud,
mis ta meile kulutas?

Jeesus ütleb: Minno õppetust ei olle mitte
minno, waid selle, kes mind on läkitä-
nud. Joan. 7, 16.

Ma polle isseennesest rätinud, waid se
Jessa, kes mind on läkitänuud, se on mulle
ühhe käsõ sama annud, mis ma pean üt-
lema, ja mis ma pean rätima. Mis min-
na niüud rätin, sedda rätin ma uenda, kui
Jessa mulle on ütelnud. Joan. 12, 49-50.

4. Dns siis Jummal Jeesuse Kristuse läbbi
meile rätinud, ja meid õppetänuud?

Kui Jummal ennemuiste mittokord ja
mitmel kombel wannemille prohwetide läbbi
on rätinud, siis on temma nellimattsil
wiimsil päiwil meile rätinud. Poia läbbi,
Ebr. 1, 1-2.

5. Mis

5. Mis lasso ütleb Jeesus meil ollewa, kut
meie temma sisse ussume, ehk temma
õppetust möda ellame?

Temma ütleb: Minna ollen ma: ilma
walgus, kes minno järrel käib, se ei kät
pimedusēs, waid temmal peab ello wal-
gus ollema. Joān. 8, 12.

Tõest, tõest minna ütlen teile: kes min-
no samma kuleb, ja ussub sedda, kes mind
on läkitanud, sel on iggawenne ello, ja ei
tulle mitre kōhto alla, waid on surmast
ello sisse läinud. Joān. 5, 24.

Worke enneste peäle minno ikke, ja õp-
pige minnust, et minna ollen tasjane, ja
süddamest allandik; siis seiäte teie hingamist
enneste hingedele. Matt. 11, 29.

Mi kallid arms annid jaggatakse meile
Jeesuse Kristusse õppetuse läbbi; sepa-
rast nimmetakse sedda õppetust: Ewāngeli-
ummiks ehk rōomsaks jannumeks.

Au olgo, Jummal, sul, Et wottad meid
ni sata!

Mind lasse järgest siis So Poja peäle wata,
Et temma õppetus Mo süddant puhhastaks,
Ja ello te peäl mind Kätpiddi juhhataks.

Wist: Oh, wagga Jummal kes ic.

Esst=

Esimeste Peatük

e h k

Õppetus

Jummalast — inimessest — ja sest
õnnistusfest, mis Jummal inimessel
Jeesuse Kristusse läbbi walmistanud.

I. Õppetus.

Jummalat tunnusse jo keikist temma
teggudest, kui neid agga targaste täh-
hele pannakse.

1. Kas keik inimessed woiwad tunda ja
moista, et üks Jummal on?

Se mis Jummalast on teada, on arwa-
lik nende sees, sest Jummal on neile sedda
teada annud. Rom. 1, 19.

B

2. Mis

2. Mik wifil on Jummal nelle sedda teada annud?

Temma naggematta asjad, ni hästi temma iggawenne wäggi, kui jummalik olleminne näikse ma-ilma lomistest, kui neid tähhele pannakse neist teggudest. Rom. 1, 20.

3. Kas siis Jummal teud woiwad meid õppetada, Jummalat tundma?

Taewad juttustawad Jummalat au, ja taewa lautus kulutab temma kätte tööd. Pääw aiab päwale rohkesti kõnnet wälja, ja õ kulutab õle ülles, mis tulleb ärratunda. Nende heäl käib keif Maad läbbi, ja nende sannad ma-ilma otsani. Laul. 19, 2-5.

Tõstke ommad silmad ülles kõrgesse, ja wadage, kes on neid lonud, ja sadab nende sõawägge wälja arro pärrast? Ta kutsus neid keif nimme pärrast. Temma jou ja tuggewa rammo pärrast ei olle ühteainust wata. Jes. 40, 26.

Moišta nüüd keifide teggude jutto,
Mis temma teinud, hoiab ka!
Wata, eks nendegi surus ja illo,
Sul Jõsandat ei kuluta?

4. Kas se, mis siin ma-ilmas on, woiw meile ka Jummalast õppetust anda?

Et küesi agga ka lojuste käest, kül need sind õppetawad; ja lindude käest, mis taewa
wa.

wa al, kül need andwad sulle teada; ehk poßade käest, mis Ma peäl, kül need sind ka õppetawad, ja kallad merres wotwad sulle sedda juttustada. Kes on, kes keif sedda ei tea, et Jehowa kässi sedda on teinud? Job. 12, 7-9.

Kiitko tedda taewas ja Ma, merri ja keif mis seal sees ligub. Laul. 69, 35.

5. Kui meie nüüd need mitmesuggused ma-ilma lomad ja nende seätud wifid tähhele panneme, mis se meid siis panneb mõtlema?

Kui sured on sinno teud, Jehowa! Sa olled neid keif targaste teinud. Ma on täis sinno pärrandusst. Laul. 104, 24.

6. Eks se polle ka Jeesuse õppetust möda meie kõhus, keif Jummalat teud tähhele panna?

Jeesus ütleb: Pange tähhele need linnud, mis taewa al. Pange tähhele need lillikesed, mis wälja peäl, kuida nemmad kasvawad. Matt. 6, 26-28.

7. Eks meie südda peaks ka, need Jummalat teud tähhele pannes, suurte rõmo tundma?

Sured on Jehowa teud; neid noutakse keifist, kannel neist hea meel on. Laul. III, 2.

Kui hakkaj järrelmõtlemä,
Mis woiwust sul, oh Jummal,

Mis armo, heldust, tarkust ka,
 Sa näitad iggal ajal;
 Siis minna, immetelledes,
 Ei moista, kuis, sind tännades,
 Sind pean kiitma, Loja!

Mis filmad agga näwad teal,
 Se kulutab so aau,
 Ja taewas sures korges seal
 Se kiidab sinno nouu.

Kes päikest senna üllendand?
 Kes auga tedda ehhitand?
 Kes satab tähhed wälja?

Kes juhhatab teed tulele?
 Kes satab wihma korges?
 Kes annab joudo ilmale,
 Et se meid toidab rohkest?
 Sa wäggen Jummal olled se!
 Kui piüved lähwad korgesse
 Mi lõpmatta so heldus.

Mis ial suur ehk weikene,
 Keif asjad sind ka kiitwad,
 Se keige wähhem ussike
 Ka hüab? kiitke Lojat!
 Mind, ütleb pu, ta illo sees,
 Mind lonud Jummal igganes,
 Keif rahwas kiitke Lojat!

Wiju: So pole, Jõsand, süddamest, ic.

II. Ö p p e t u s.

Pühha kirri annab meile weel selge-
 mat õppetust Jummalast, ja annab
 meile tenimast keif teada, mis agga meie
 õnnistusseks tarwis lähhab. Pühhas-
 kirjast õppime.

I. Jummal on üks Waim.

1. On Jummalal ka mingisuggust näggo, ehk
 luud ja liikmid, nenda kui meile?

Jummal on üks Waim, ja, kes tedda
 kummardawad, need peawad waimus ja
 tões kummardama. Joan. 4, 24.

Ükski inimenne ep olle tedda näinud,
 egga woi nähha. 1 Tim. 6, 16.

2. Kas sünnib siis ühhe kuido tehha, kello sarnane
 Jummal olleks?

Kelle sarnatseks tahhate teie mind müüd
 panna, et ma selle sarnane olleksin? üt-
 leb pühha Lunnastaja. Jes. 40, 25.

Sinna ei pea ennesele mitte teggema ei
 niikertud kuido, egga mingisuggust näggo sest,
 mis taewas ülleweel, ei sest, mis al Ma
 peal, egga sest, mis wees Ma al on; ja
 sinna ei pea nende ette mitte kummardama,
 egga neid tenima. 2 Mos. 20, 4.

Mis filmaga woid nähha,
 Se porm, ja pormuks saab
 Kes agga keif woid tehha,
 Keif seab, toimetab,
 So Jummal on üks Waim,
 On sinul näggematta,
 Ja ärraarmamatta,
 Kes olled surma = taim.

On puhhas agga südda,
 Ja selge sinno meel;
 Siis nääd ja waimus tedda,
 Ta auu = järke peäl;
 Nääd tedda selgeste,
 Kuis ta sind kaitseb, hoiab,
 Sind aitab, ning ka toidab.
 Müüd ning ka järgeste.

Wist: Ei lahku minna sinust ic.

2. Jummal on iggawesfest aiaft ja muutmatta.

1. Jummal on keif asjad lonud; eks ta polle
 siis jo enne olnud, kui Ma ja ma:ilm lodi?

Enne kui mäed sündsid, ja enne kui Ma
 ja ma:ilm lodi, siis olled sinna, Jummal,
 iggawesfest iggaweste Laul. 90, 2.

2. Kui Jummal ial ei olle hakkand ellama,
 waid on iggawesfest aiaft olnud, kas temma
 ello woid siis ial oisa sada?

Sinna,

Sinna, Jummal, olled sesamma, ja so
 aastad ei lõppe mitte ärra. Laul. 102, 28.

3. Kas siis Jummal ikka muutmatta?

Temma jures ei olle muutmist, egga
 wahhetamisese warjo. Sak. 1, 17.

Mo südda ärra murretse,
 Ja olle agga rõmus!
 Ei lõppe egga wähhene
 So Issa joud ja sirus.
 Ta olnud, niidki on ja jääb
 Kui Ma ja taewas oisa nääd.

Ehk lõppewad keif ilma = maad,
 Ja jääb sul warjopaigaks;
 Ja surewad so wannemad,
 Ja jääb sul armsaks Issaks.
 Siis loda agga temma peäl,
 Ja pühhaks sago sinno meel!

Wist: Mir nach, spricht Christus ic.

3. Jummal on se keigewäg: gewam.

1. Kas Jummal jouab keif tehha, mis ta tahhab?

Meie Jummal on taewas, temma teeb
 keif, mis ta tahhab. Laul. 115, 3. Jum-
 mala jures ei olle ühtegi asja woinatta.
 Luk. 1, 37.

Tem:

Temma woib ernam kai rohkeste tehha keif ille se, mis meie pallume ehk moista-me. Ewes. 3, 20.

2. Kas Jummal näab ka waewa omma tö jures?

Kui temma ütleb, siis se sünnib, kui temma käsib, siis se seisab walmis. Laul. 33, 9.

Kida sa Isandad, wäggede Kuningat kõrges!
Heida sa Inglise seltsi, ja tännades, lites,
Tõsta müüd heält!
Olgo müüd kuulda ka teält,
Wäggewa Jummalala kitus!

Wist: Wotta müüd Isandad ic.

4. Jummal on pühha ja dige.

1. Kas Jummal woib ial middagi nouda, mis ei olle hea ja dige?

Jehowa on dige keige omma wiside sees, ja wagga keige omma teggude sees. Laul. 145, 17.

2. Kas siis Jummal woiks ka middagi kurja tehha?

Temma tö on laitmatta; sest keif temma teed on ni kui lohhus. 5 Mos. 32, 4.

3. Kui

3. Kui Jummal ni pühha ja dige on, kas ta woib siis sallida, et meie kurjad olleme ja kurja teme?

Temma ep olle mitte Jummal, kel hea meel on dälusfest; kes pahha, se ei woi ta jures asset olla. Laul. 5, 5.

Kirjutud on: Olge pühhad, sest minna ollen pühha. 1 Peetr. 1, 16.

4. Agga kui müüd kegi digust ei te, mis teeb siis Jummal?

Ta mak'ab iggaihhele temma teggude järrele; küi neile iggawest ello, kes head tehhes kannatussega au, ja kitust, ja hukkawimmematta õnne õtiwad; agga kaurget hirno ja wiha neile, kes riakad on, ja iõe sanna ei kule, agga wotwad ille-kohro sanna kuulda. Rom. 2, 6-8.

Mo Jummal, pühha olled sa,
Ja teed ka keifil digust;
Sa aitad waggad armoga,
Et kidawad so truust;
Need kurjad agga kauwad,
Ja häddas pohja wauwad,
Ei ja need so ees seisma.

Wist: So pole, Isand, süddamest.

5. Jum:

5. Jummal on tõeline.

1. Kas woime julged se peäle olla, et Jummal ka tõeks teeb, mis ta tootanud?

Jehowa sanna on dige, ja keik temma tõ on tõsidsusēs. Laul. 33, 4.

Jummal ei olle mees, et ta peaks waltetama, egga inimēsse laps, et ta peaks kahhefema; kas temma peaks üttema, ja ei peaks teggema? ja peaks ta räkima ja ei peaks sedda tõeks saatma? 4 Mos. 23, 19.

Kes ial näind, et walleks jänud,

Mis Jummal üksford tootand?

Ja kas ta ial tühjaks teinud,

Mis temma wandes kinnitand?

Süis ussu inimenne sa,

Ta aitab eddespidi ka.

Wisi! Kes Jummalat ni lasseb tehha.

6. Jummal teab keik asjad, ja on iggas paikas.

1. Jummal on keik asjad lonud, eks ta peaks siis ka keik ommad lomad ärratundma?

Ükski loom ei olle temma ees näggemat- ta, waid keik on pallas ja awwalik temma silma ees. Ebr. 4, 13.

2. Kas Jummal pannob ka inimēsst allati tähhele?

Jehowa watab taewast, ta näab keik in-
ni-

nimeste lapsed. Ommast kindlast assemest watab ta üksi filmi keikide peäle, kes Ma peäl ellawad. Laul. 33, 13-14.

Jehowa silmad on keiges paikas, ja wahhiwad kurjade ja heade peäle. Öpp. saun. 15, 3.

3. Kas siis Jummal ka sind tunneb ja näab?

Jehowa! sa kiusad mind läbbi, ja tun- ned mind. Sinna tead mo imaggamist ja mo üllestousmist; sinna moistad mo mõt- ted kaugele ärra. Sa pivad mo käimise ja mo maas-ollemise ümber, ja olled keik mo teed öppind ärrakatsuma. Kui ep olle weel sannage mo kele peäl, wata, siis tead sinna Jehowa sedda keik ärra. Laul. 139, 1-4.

4. Ugga kas Jummal jouab kül keik nähha ja kuulda?

Kes kõrwa istutand, eks se peaks kuul- ma? kes silma walmistand, eks se peaks näggema? Laul. 94, 9.

5. Kui näid Jummal keik asjad teab ja näab, eks ta olle siis iggas paikas?

Eks minna täida taewad ja maad? üt- leb Jehowa. Jer. 23, 24.

Kuhho pean ma minnema sinno Wai- mo eest? ja kuhho pean ma pöggenema so palle eest? Kui ma astuksin taewa, siis
olled

olled sinna seal; kui ma peaksin asset tegema pörgusse, wata, siis olled sinna seal. Kui ma wottaksin koibo tiwad, ja ellaksin wümses merre otsas; siis sealgi so käsfi mind juhataks, ja sinno parrem käsfi peaks mind kinni. Ja kui ma wottaksin ütelda: Dimmeti woib pünmedus mind katta; siis õ on walguis minno ümber. Laul. 139, 7-11.

Mo jures ifka olled sa,

Oh, Isand Jummal kõrges!

Kus ial ollen, ligun ma,

Seäl sinno käes ka ollen.

So Waim mo ello kinnitab

Ja mind so käsfi juhatab

So tead keif mo mõrlemist

So kangelst selgest ärä,

Ja nääd ka minno teggemist

Kas ma head teen woi kurja.

Mis peidaks mind so silma eest?

Kes peästaks mind so wäe käest?

Oh, Jummal! sedda õppetust,

Mo süddamesse panne,

Et minno südda ial suft

Ei pöraks rummalaste,

Et sinno silma kardaksin

Ja truiuste sind teniksin!

Wilt; Mir nach, spricht Christus u.

7. Jummal on se keigetargem.

1. Kas Jummal saab ka keif asjad ni targaste seada, et temma pühha nou ifka woiks hästi lorda minna?

Temma jures on tarkus ja wäggi, temmal on nou ja moistus. Job. 12, 13.

2. Mis läbbi on Jummal omma tarkust illes näitnud?

Jehowa on tarkusse läbbi maad kindlaste raianud, ja moistusse läbbi taewast walmistand. Opp. sann. 3, 19.

3. Kas meie woime temma tarkust keige asjade sees ärraarwada?

Oh sedda Jummalat rikusse ja tarkusse ja tundmisse süggawust! kuis ärraarwamatta on temma kohtomoistmisesed, ja ärramoistmatta temma wisid. Rom. 11, 33.

Oh, õnnis, kes ma õppind moistma, Et illem tarkus Loja käes!

Nüüd hakkab walguis mo sees paistma,

Ja rahho tuunen süddames;

Nüüd Loja auu keikis nään,

Ja julgest temma holeks jään.

Kes on ni tark, kui meie Jummal?

Nüüd ütlen minna rõmoga;

Kel ial parrem nou kui temmal,

Kes minno üllem kaitša?
Kui ussun sedda kindlaste
Siis häddas ma ei wärrise.

Et agga kasin minno moistus,
Ja wägga nödder minno meel;
Siis anna, Jummal, et so tarkus
Mul selgeminne paistaks weel,
Ja minno süddant jahhutaks,
Kui pinmedus mind hirmutaks.

Wist: Kes Jummalat ni lastes tehha, ic.

8. Jummal on helde ja armolinne.

1. Misfuggune meel on Jummalal inimeste wasto?

Meie olleme tunnud ja usknud sedda armastust, mis Jummalal on meie wasto. Jummal on armastus, ja kes armastusse sisse jääb, se jääb Jummalale sisse, ja Jummal temma sisse. 1 Joan. 4, 16.

2. Kas iggamees saab sedda Jummalale armasust katstuda ja runda?

See on Jehowa keikide wasto, ja temma hallastus kätib keik ülle temma teggude. Paul. 145, 9.

3. Eks siis meie kobbus, Jummalat jälle armastada?

Armas-

Armastagem tedda, sest ta on meid enne armastanud. 1 Joan. 4, 19.

So armo polest kussage
Oh Jummal, sinno sarnast!
Mo laul ei moõdu middage
Sind tännades kül wahwast.
Kuis pean sind siis tännama?
Ja mis so auuks teggema?
Mis on se parrem tämmo?
Kui minna ausast ellan teäl,
Ja armo heidan teiste peäl,
Se on se parrem tämmo.

Wist: Erfülle, Herr, doch selbst ic.

9. Jummal on se keigekõllem, ja se ainus wäggew Jssand.

1. Kas Jummal tarwitab kellegi abbi?

Tedda ei tenita mitte inimeste käsist, otsego õlleks temmal middagi waia; Ta annab isse keikile ello ja ohko ja keik. Sest temma sees ellame, ja ligume, ja olleme meie. Ap. tegg. 17, 25 = 28.

2. Kui nüüd Jummal üksnes maad ja taewast lonud, kas on siis weel muud Jummalat temma kõrwas?

Jssand, meie Jummal, on üks ainus Jssand. Mark. 12, 29.

Minna

Minna ollen Jehowa, ja ei ükski ennam, ei ükski muud Jummalat ep olle kui minna. Jes. 45, 5.

3. Agga Jummal on ennast meile kui Jäsa, Poeg, ja Pühha Waim ilmutanud; kas siis sepärrast sünnib ütelda, et meil kolm Jummalaid on?

Süüski on meil agga üks Jummal, se Jäsa, kellest keik asjad on, ja meie temma sees, ja üks Jäsand Jesus Kristus, kenne läbbi keik asjad on, ja meie temma läbbi. 1 Kor. 8, 6.

Ükski ei tea, mis Jummalta sees on, kui agga Jummalta Waim. 1 Kor. 2, 11.

III. Ö p p e t u s.

Jummal on keige asjade Loja, ning ka keige innimeste Jäsa.

1. Annab pühha kirri meile ka teada, kust keik asjad, mis taewas, ja Ma peäl, ja Ma sees, omma esimest hakkast saanud?

Pühha kirri ütles: Algmisjes loi Jummal taewast ja maad. Ta ütles: sago se keik, ja se sai nenda. 1 Mos. 1.

2. Kust tullid need esimesesed innimesesed?

Jehowa Jummal walmistas sedda innimest

mest mullast, ja puhhus temma ninnashe ellawat öhko. 1 Mos. 2, 7.

3. On Jummal siis ka meid lonud?

Jummal on teinud ühhest werrest keik innimeste suggu keige Ma peäl ellama. Ap. tegg. 17, 26.

4. Eks siis meil keikidel üks Jäsa?

Üks Jummal ja keikide Jäsa, kes on keikide ülle, ja keikide läbbi, ja teie keikide sees. Ewes. 4, 6.

Eks meil keikil ei olle üks Jäsa? Eks üks Jummal ei olle meid lonud? mikspärrast teme siis pettust, teine teise wasto? Malak. 2, 10.

5. On Jummal weel mu lomad lonud, sedda meie ei sa nähha?

Jah, need Ingrid. Jesus ütles: Woi mötled sinna, et minna praego ei woiks omma Jäsa palluda, et ta mulle seie sadaks ennam kui kaksteistkümmend Legionit inglid? Matt. 26, 53.

6. Mikspärrast on siis need Ingrid nägematta?

Eks nemmad keik ei olle teniad waimud? Ebr. 1, 14.

IV. S p p e t u s.

Jummal on inimest ihho polest wäa-
ga targaste lonud, nenda et ta omma
ilmadega näab, omma kõwadega ku-
leb, omma kelega keik woib illesrääkida,
mis ta mõtleb, ja omma kättega keik-
sugaust tödd saab tehha, ning kui ta on
wäsi, jälle teidust wotmisse ja mag-
gamisse läbbi uut rammo ennesel kog-
gub.

1. Kui meie sedda keik järrele arwame, mis
peame siis Kuninga Tawetiga ütlemä?

Ma tännan sind, sepärrast et ma ni
immetikkult ollen tehtud, et ehmatus peäle
tulleb; immetikkud on sinno teud, ja mo
hing teab sedda hästi küil. Laul. 139, 14.

Du, kitust, tänno, lauldes ma
Oh Jummal, pakkun sulle!
Sest sinno armo märgiks ka
Sa annud ello mulle.
Mo ihho, sinnu walmistud,
Mo meled, sinnu kinkitud,
So surust tunnistawad.

Kes aiab werd mo soonte sees?
Kes paneb siidant peksma?
Kes teeb, et jouan hingades
Mo ello kinnitada?

Se

Se keik, oh Jummal, sinno tö!
Sest kiitko sind se inimene,
Kus ial temma ligub.

Wisti: So pole, Jeesand, siidamest.

V. S p p e t u s.

Jummal on inimessel hinge polest weel
ennam head teinud, ja sedda omma en-
nese näo järrele, ning ka iggawessets
elluks lonud.

1. Inimesse ihho, egga ükski temma liikmettist
ei woi järrelmõitleda; mis on siis inimesse
sees, mis mõtleb, ja õppib, ja nou peab,
ning keigest asjadest diget arro wottab?

Kes inimeste seast teab sedda, mis in-
imesse sees on, kui agga inimesse waim,
kes temma sees on? 1 Kor. 2, 11.

2. Mis on nääd Jummal inimesse hinge sisse
pannud, mis mu lomadel sin Ma peäl
waia on?

Moistusse tundmissega on ta neid täit-
nud. Sir. 17, 7.

3. On Jummal neile ka tundmist annud sest,
mis hea ja kurri on?

Se kääso teggo on kirjotud nende siid-
dame sisse, sest et nende siidame tunnis-
tus sedda ka tunnistab, ja nende mõttes

E 2

1012

isefekes enneste peale kaebawad, ehk en-
neste eest kostwad. Rom. 2, 15.

4. Agga kas inimisesel ka woiuust käes, omma
ennese arro järrele tehha, ja sedda ärrawallitseda,
mis ta isse arwab keige parrem ollewa?

Island on tedda jätnud temma tahtmisse
kätte. Kui sa tahhad, siis pead sinna need
käsud, ja pead usko, mis mele pärrast on.
Ta on tuld ja wet so ette pannud, mis sa
tahhad, sinna pole sarruta omma kät wälja.
Inimesse ees on ello ja surm, ja mis nen-
de mele pärrast on, sedda antakse neile.
Sir. 15, 14-17.

5. Et nüüd inimisesel on moistust, ja tundmist
sest, mis hea ja kurri, ning ka melewalda omma
ennese nou ja arro järrele tehha; kelle näo
järrele on ta siis lodud?

Jummal ütles: Tehkem inimest ennaste
näo järrele ennaste sarnatsels, et nemmad
wallitsewad ülle kallade, mis merres, ja
ülle lindude, mis taewa al, ja ülle lojuste,
ja keik ülle se Ma, ja keik ülle romajatte,
mis Ma peäl romawad. Ja Jummal loi
se inimesse omma näo järrele. 1 Mos. 1,
26-27.

6. Agga kui nüüd se ihho sureb ja mullaks
saab, kas hing peab siis ka surema ja
mullaks sama?

Se

Se põrm saab jälle mullasse, nenda kui
ta olnud, ja se waim lähhab jälle Jumma-
la jure, kes tedda on annud. Rogg. 12, 7.

Mo seätud märk ei olle teäl;
Waid iggawesses ellus seäl,
Kus täies õnnes ellawad
Kes tarkust, õigust nouawad.
Kas ükski loom ni auustud,
Ni sureks õnneks walmistud?

Siis pea meles innime,
Et sinul seätud taewa te!
Ni auustud so Jummalast,
Oh ärra seisa woitlemast,
Et sinna hääbisse ei sa,
Ja hingekest ei kauta!

Wist! Oh Issa! taewa rigi sees.

VI. O p p e t u s.

Jummal peab keik asjad ülles, ja kan-
nab hoolt keige omma lomade eest.

1. Kuidas peab Jummal keik asjad ülles?

Temma on neid pannud seisma ifka ja
iggaweste; ta on seadmist teinud, ja ükski
ei lähha selle ülle. Laul. 148, 6,

2. Kuidas kannab Jummal hoolt meie eest,
ihholikko tõidusse polest?

Temma ütles: Ei pea eddespidi keik
ma-

ma - ilma päiwi mitte lõpma ei semenda-
minne egga leikus, ei kulin egga pallaw,
ei sui egga talwe, ei pääw egga õ. 1 Mos.
8, 22.

Need seätud aiad ikka weel,
Meil korrapärrast käes;
Ja warra, hilja näikse teal,
Kui enne wiimokest.

Weel teed sa Jummal! tahti äed,
Kui wanna't õlled teind;
Ja õnnistad weel meie maad,
Et willi lorda leind.

Wist: Ich singe dir mit Herz und Mund ic.

3. Els Jummal polle his ikka se, kes meie
leiba ja toidust satab, ehk meie kül isse
maad harrime?

Ta kastab mäed omma üllemist tubba-
dest; sinno tehtud asjust jaab seimane Ma
kül. Ta lasseb rohko kaswada lojustele,
ja orrakid inimeste tarwidusiels, et ta
Ma seest leiba wäljasadab. Paul. 104, 13-14.

Keikide silmad õotwad sinno järele, ja
sinna annad nelle nende roga ommal aial.
Sa teed tahti omma kät, ja täidad keik,
mis ellab, hea melega. Paul. 145, 15-16.

Mis olleme, ehk mis on meil,
Siin keige ilma peal,

Mis

Mis polleks ikka annud meil
So helde Issa meel?

Wist: Ich singe dir mit Herz und Mund.

4. Agga kas Jummal annab meile keik, mis
meil tarwis on, ilma meie murreta ja tõta?

Õsitud on: Omma palle higgi sees
pead sa omma leiba söma, senni kui sa
jälle mullaks saad. 1 Mos. 3, 19.

5. Agga kas Jummal annab mu lomadel, ken-
nel moistust ei olle, nende toidust ilma nende
murreta kätte?

Pange tähhele need linnud, mis taewa
al; sest nemmad ei külwa egga leika, egga
panne kokko aitade sisse, ja teie taewane
Issa toidab neid. Matt. 6, 26.

Sa hoiad targa nouuga,
Oh Jummal! keik, mis lonud sa;
Ja meie, rõõmsad süddames,
Siin ellame keik lotusfes.
Sa armastad meid ellaste,
Ja toidad meid ka kauniste.

Ka mulle andsid järgeste,
Mo seätud ossa rohkeste;
Sa andsid sedda armoga,
Ja ikka õigel aial ka.
Kui isä omma poia eest,
Ni murreted sa minno eest.

Mind

Mind lasse siis, mis jäggad sa,
 Ka tarkusfega pruukida,
 Ja, kui ma ollen waesusfes,
 So peäle lota süddames;
 Kõl nälja aial toidad mind
 Kui' agga truiß tenin sind.

Wisi: Oh Jēsa! taewa rigi fees.

VII. D y p e t u s.

Jummal annab iggauhbel inimessel
 sedda põlwe, mis ta teab iggamehbel
 keigeparrem ollewa.

1. Kas keif inimessed ellawad ühhesugguse
põlwe peäl?

Rikkas ja waene tullewad teine teise
 wasto; neid keif on Jehowa teinud. Dyp.
 sann. 22, 2.

2. Kas inimesse omma melewalda antud, rik-
kas ehk waene, suur ehk alw-olla?

Jehowa teeb kehwaiks ja rikfaks, ta al-
 landab, temma üllendab ka. 1 Sam. 2, 7.

Hea ja kurri, ello ja surm, waesus ja
 rikkus tulleb Jēsanda käest. Sir. 11, 17.

3. Kas sünnib siis waesust õnnetusfeks arwada?

Monni keeltakse patto teggemast waesusse
 pärrast, ja kui ta wait jääb, ei närrita
 tedda süddames. Sir. 20, 21.

4. Eks

4. Eks siis waesus posse mittokord weel parrem
kui rikkus?

Üks kehwa, kes ommas waggadusfes el-
 lab, on parrem kui se, kel pōratsed wißid,
 ja peälegi rikkas on. Dyp. sann. 28, 6.

5. Kas peame siis, kui alwad olleme, ja maddar-
dalusfes ellame, Jummal wasto nurrisema,
ja kõrgemat põlwe noudma?

Ürra otß mitte, mis sulle wägga raske,
 ja ärra püa mitte, mis sulle wägga kange.
 Sest mitto on nende tühhi mõtleminne ef-
 sitanud, ja kurri mõtte on nende meelt är-
 rarikkunud. Sir. 3, 20-23.

6. Agga kui teised rikkamad on, kui meie, kas
peame siis neid kaetsema, ja ka suurt riklust
takkaiaama?

Kui meil peatoidust ja ihho kattet on,
 siis peame sega rahhul ollema. Agga kes
 tahtwad rikfaks sada, need langewad kiusa-
 tuste ja kōie sisse, ja mitme rummala ja
 kahjo teggewa himmo sisse, need wantawad
 inimessed alla hukkasamisse ja ärrarikmisse
 sisse. 1 Tim. 6, 8-9.

Mis Jummal sennul annud, pruufi;
 Sest iggauhbel omma rõõm.
 Mis waia sul, sest ärra holi;
 Sest iggauhbel omma koorm.

Suur

Suur õn teeb teised kaddeakš,
Ja wahhest süddant kowwemakš.

Se Jõsand omma õnne jaggab
Kül targa kãega meitele;
Ei mitte kui so arro arwab,
Waid kuidas kasjũks keikile;
Sest temma tarkus õksnes nãab,
Mis tõest meie kasjũks jãab.

Kes teeb mis kõhhus, sama kuuldes,
Ja wainus taewa õnne nãab,
Se ellab rõõmsast, rahho tundes,
Ja ello teed siin Ma peäl kãib.
Oh sedda teed mind juhata,
Mo Jummal, omma armoga.

Wõist: Kes Jummalat ni lasseb tehha.

VIII. O p p e t u e.

Jummal, se keigedõllem ma: ilma wal-
lõkseja, seab ja toimetab keik asjad
omma wõhha nou järrele, et keik peab
meie heakš ja tõõssõks kasjũks tullemä.

1. Kas inimõesjed sawad siin Ma peäl keik
asjad omma nou ja tahmissõ järrele seada?

Jehowa! ma tean, et inimõesõ kã ep
olle mitte temma te, ei olle mitte mehhe
kã, kes kõnnib, et ta woib omma sammo
kõnnitada. Jer. 10, 23.

2. Kelle

2. Kelle nou ja tahminne peab siis ifka sündi-
mä ja korda minnema?

Nenda ütleb Jehowa: Minna ollen Je-
howa so Jummal, kes sind õppetab so kas-
jũks, kes sind juhatab sennã tele, mis sa
pead kãima. Jes. 48, 17.

3. Agga eks inimõenne ei wõi ka nou piddada,
ja tehha mis ta tahhab?

Inimõesõ sũdda mõtleb omma te peale;
agga Jehowa kinnitab temma sammud. Opp.
sann. 16, 9.

4. Mis peaks sepãrrast inimõenne ifka ütlemä,
kui ta tahhab middagi eettõdõta?

Teile tulles õõlda: kui Jõsand tahhab,
ja kui meie ellame, siis tahhame sedda ehk
teist tehha. Jak. 4, 15.

5. Inimõesõd worwad mittoforda nõsõggust tõõd
tehha, mis nõitab sũreks kahjũks tulla, kas
Jummal lasseb ka sedda sũndida?

Kõnninga sũdda on Jehowa kães kui
weõjõned; Temma kãnab sedda, kuhho ta
ial tahhab. Opp. sann. 21, 1.

Jehowa teeb pagganarte nou tũhjaks, ta
kelab arra rahwa mõtlemõsõd. Jehowa
nou jãab seisma iggaweste, temma sũdda-
me mõttõd põlwest põlweni. Paul. 33, 10-11.

6. Agga

6. Agga kas legi saab meile middagi kurja teha, kui Jummal sedda tahhab keelda?

Ehk wotwad wasto panna
Kül hopis kurratid;
Ei Jummal siiski anna
Neil woinust ühtegi.

7. Kui nüüd Jummal meid lassab mitmesuguse hädda ja willetsuse sisse sattuda, kas peame siis kartma ja meelt ärraheitma?

Bereta Jehowa peäle onnad teed, ja loda temma peäle; kül ta toimetab keik hästi. Laul. 37, 5.

8. Mis ütles se wagga Josef keige wimaks oma wendade wasto, kes tedda ollid ärramüünud, ja temmale paljo waewa teinud?

Teie mõtlesite kül mo wasto kurja, agga Jummal mõtles sedda heaks, et ta teeks nenda, kui tänapäaw on, ja paljo rahwast ellusse jättaks. 1 Mos. 50, 20.

9. Kas Jummal kulaab ka keigewähhema asjade järrele?

Jesus ütles: Eks kaks warblast müda weringe eest? ja ei lange ühte ainust neist mahha üma teie Issata. Agga ka teie juulse karwad keik on ärraloetud. Matt. 10, 29 = 30.

Suur

Suur Jummal nenda toimetab
Need asjad ilma peäl,
Et sest, mis meid siin hirmutab,
Suur on meil touseb weel.

Mi temma teind jo algmisest,
Ja teeb ka praego weel;
Siis lida tedda süddamest,
Ehk wahhest kurb ka meel.

Ta armo peäle loda sa,
Ja ärra murrise;
Kül hädda labbi aunga
Ta wiib sind taewasse.

Wisi! Ich singe dir mit Herz und Mund ic.

10. Agga kas Jummal noud on ikka awalikud meie silmade ees? ja kas temma mõtted ja meie mõtted sünniwad ikka ühte?

Minno mõtted ep olle mitte teie mõtted, egga minno teed teie teed, ütles Jehowa. Sest otsekui taewad kõrgemad on kui Ma, nenda on minno teed kõrgemad, kui teie teed, ja minno mõtted kõrgemad, kui teie mõtted. Jes. 55, 8 = 9.

11. Agga kas igga asst sünnib ka ikka nenda, kuid Jummal sedda tahhab?

Temma on immelikko nou pidanud, sedda tõsist asja on ta sureks teinud. Jes. 28, 29.
Dm.

Omna nouga jubhatad sa mind, ja wot-
tad mind wimaks auga wasto. Paul. 73, 24.

Mis rahhul tarwis, sagedaste
So silma ees kül warjul jääb;
Ja mittokord sa rummalaste,
Siin nouad, mis sul kahjuks läab.
Kes oskab ikka arwada,
Mis õnneks sünnib nimmeta?

So tõssist kasso Jummal üksnes
Siin tunneb ja sul walmistab;
Sest mõtle ommas willetsusjes:
Kül Jummal heldest arwitab.

Ja ütle ikka julgeste:

Mis tahhab Jummal, sündko se!

Wisi: Kes Jummalat ni lasset teha.

IX. D p p e t u s.

Jummalala pühha tahtminne on, et keif
innimesed peawad tõe tundmisesele tul-
lema ja õnsaks sama ja Lemma on
meile seks Jesust Kristust õnnisteggiaks
annud.

1. Mis saggune nou on Jummalal keife inni-
mestega?

Lemma tahhab, et keif innimesed pea-
wad õnsaks sama ja tõe tundmisesele tulle-
ma. 1 Tim. 2, 4.

2. Kas peame üksnes siin ma:ilmas ello:õnne
tundma?

Se keige armo Jummal on meid kuts-
nud omma iggawesse au sisse. 1 Peetr. 5, 10.

3. Mis on agga seks tarwis, et meie woifsiime
siin aialikkult ja iggaweste seäl teises ellus
õnsaks sada?

Kes ello tahhab armastada, ja häid päi-
wi nähha, se pöörge ennast kurjast ärra, ja
tehko head. 1 Peetr. 3, 10

4. Ets siis pattused ei woi mitte õnsad olla?

Õnnetus aiab pattused tagga; agga
head tasutakse õigede kätte. Opp.sann. 13, 21.

Õigus tõstab rahwast kõrgeks, agga pat
on rahwale tiggedaks asjaks. Op.sann. 14, 34.

Patto wiinne ots on surm ja hukatus.

5. Agga eks meie olle keif pattused, patto läbbi
ärarikkutud, ja agga ussinad ja walmis kurja
õppima ja teggema?

Kes woib üttelda? Minna ollen omma
siidant selgeks teinud, ma ollen puhhas
ommast pattust. Opp.sann. 20, 9.

Kui meie ei ütle ennesel patto ollewad,
siis pettame isseennast, ja tõdde ei olle mit-
te meie sees. 1 Joan. 1, 8.

6. Kui meie müüd patto sisse jääksime ja peak-
me kätte sama, mis meie rõ wäärt on, kas
süis ütski weel woiks õnsaks sada?

Kui sinna, Jehowa! tahhaksid keik ille-
kohhut meles piddada, kes süis jouaks Is-
sand! so ees seissta? Paul. 130, 3.

7. Kas on süis weel üks nou, mis läbbi pattu-
sed woiwad õnsaks sada?

Ustaw on se sanna, ja keige wastowõt-
missse wäärt, et Kristus Jesus ma- ilma
sisse on tulnud, pattused õnsaks teggema,
1 Tim. 1, 15.

8. Mis on müüd Jummal se läbbi illesnäit-
nud, et ta meile Jesust Kristust õnnis-
teggiaks annud?

Ses on Jummal armastus arwalik-
tuks sanud meie sees, et Jummal on om-
ma ainust sündinud Poega ma- ilma sisse
läkkitanud, et meie temma läbbi peame
ellama. 1 Joan. 4, 9.

Du olgo surel Jummalal!
Ja watis meie hädda peal,
Ja satis Jesust, abbimeest
Läis hallastust seält taewa teest.

Meid tulli Jesus trööstima,
Ja patto koiest peästama;

Ja

Ja tulli meile walgusseks,
Ning iggawesseks õigusseks.

Wäl: Müüd sunno kehha mattame, 11.

X. O p p e t u s.

Se on se iggawenne ello, et meie tun-
neme sedda ainust tõssist Jummalat, ja
Jesust Kristust, kedda temma on läkki-
tanud. — Sepärrast peame müüd ka
õppima, Jesust Kristust omma õnnisteg-
giat tundma.

I. Jesusse Kristusse sündi- missest.

1. Kas Jesusse sündimine sai jo enne kulutud?

Jah, õõldi: Maria peab ühhe poia ilma-
le toma, ja sinna peab temmale nimme
pannema Jesus, sest temma peästab om-
ma rahwast nende pattudest. Matt. 1, 21.

2. Ja kui ta jo olli ilmale sündind, kas Jum-
mal andis süis ka sedda rahwale teada?

Seälsammus wäljal ollid karjased õib-
ses, ja hoidsid õse omma karja. Ja wata,
Isjanda Ingel seisis nende jures, ja Is-
sanda au wäistis nende ümber, ja nemmad
karjaid üpris wägga. Ja se Ingel ütles
nehe: Urge karjke, sest wata, ma kulutan

D

teile

teile suurt rõno, mis keige rahwale peab sama, sest teile on tänna Laweti linnas sündinud se Onnisteggia, kes on Kristus se Isfand. Luk. 2, 8:11.

3. Kelle jurest tuli siis Jesus seia ma: ilma siise?

Alamit'es olli se Sanna, ja se Sanna olli Jummal'a jures, ja se Sanna olli Jummal. Gesamma olli algmistes Jummal'a jures. Ja se Sanna sai lihaks, ja wottis kui ühhes matas meie seas ellada; ja meie näggime temma au, kui Isfasi aino sündinud Poia au, täis armo ja töt. Joan. 1, 1:2. 14.

4. Mikspärast nimmetakse tedda Jummal'a Poia s?

Ta on Jummal'a au paistus, ja temma ollemisse märk. Ebr. 1, 3.

5. Kui Wilippus Jesussele ütles: "Isfand, näi ta meile sedda Isfa, siis saab meil sest kül;" Mis ütles siis Jesus temma wasto?

Mi kaua aega ollen minna teie jures, ja sin'a ei ole mind mitte tunnud; Wilippus, kes mind on näinud, se on Isfa näinud, kuida ütled sinna siis: Näi ta meile sedda Isfa. Nõkuge mind, et minna Isfa sees ollen,

ollen, ja et Isfa minno sees on. Joan. 14, 9:11.

6. Kas temma jummalis au olli temma jures ta peält nähha?

Eht ta kül Jummal'a näul olli, siiski ta ei arwand sedda sagiks, et temma Jummalaga ühhesuggune olli, waid allandas isseennast, ja wottis sullase näggo ennesele, ja sai innimeste sarnatseks, ja leiti wäljaspidisest kumbest kui innimenne. Wäl. 2, 6:8.

7. Kas temmal olli siis, sin Ma peäl olles, meiega ühhesuggune luggu?

Ta on keikis kiusarud otsego meie, siiski ilma pattota. Ebr. 4, 15.

8. Kui Jesus olli ilma sündinud, kuhho piddi Maria, temma emma, tedda waesuse pärast pannema?

Ta mähkis tedda, ja panni tedda mahha sõime, sest neil ep olnud miud asset matas. Luk. 2, 7.

9. Misuggune laps olli Jesus lapses põlwes omma wannemarte wasto?

Ta kulis nende sanna, ja kaswis tarkuses, ja pitkusses, ja armus Jummal'a ja innimeste jures. Luk. 2, 51-52.

2. Jesusse Kristusse ellamisest ja õppetusest.

1. Mis asja pärast olli Jummal Jesust ma-
ilma sisse saatnud?

Ta on meile Jummalast sanud tarkus-
seks, ja õiguseks, ja pühitsemiseks, ja
lunnastamiseks. 1 Kor. 1, 30.

2. Mis ütles Jesus isse omma tullemise
nohu?

Minna se waljus ollen ma-ilma tulnud,
et ütsti, kes minna sisse ussub, pimme-
dukse sisse ei pea jama. Joan. 12, 46.

3. Mis teggi siis Jesus, et ta meid saaks rum-
malusest, ja keigest pattust ning ka iggawesest
hulkatusest ärrapeasta?

Ta käis keik linnad ja allewid läbbi, õp-
petas nende koggoduste koddade sees, ja ku-
lutas sedda armo-õppetust Jummalala rigist.
Matt. 9, 35.

4. Kas temma õpetused hakkasid ka rahwa
süddame peäle?

Nemmad tunnistasid keik temmast, ja
pannid inimeks temma armisad sannad, mis
temma suust wälja tullid. Luk. 4, 22.

5. Kust tulli siis temma sannadele se woimus
rahwa süddame peäle?

Tem-

Temma õpetas neid, kui se, kannel
melewald olli, ja ei mitte nenda, kui
kirjatundjad. Matt. 7, 29.

6. Mis ütlesid sepärast temma jüngrid ta was-
to, kui ta neile küsis, kas nemmad ka pidid
temma jurest ärraminnema?

Jesand, kelle jure peame meie minnema?
sul on iggawesse ello sannad. Ja meie
olleme usnud ja tunnud, et sinna olled
se Kristus, se ellawa Jummalala Poeg.
Joan. 6, 68 = 69.

7. Kas Jesus ellas isse ka nenda, kui ta
rahvast õpetas?

Ta on meile tähtre jätnud, et meie pea-
me temma jälgede sees käima, kes ei olle
patto teinud, ja kelle suust polle pettust
leitud. 1 Peetr. 2, 21-22.

Ta sai sannawotlikkusk surmani, peälegi
risti surmani. Wilip. 2, 8.

Mei kui so sanna, Jesuse!

Meid õpetab, siin pühaste

Ja armastuses ellama;

Mei ellasid sa isse ka.

Käis armo, heldust, allandust,

Sa kulutasid armastust,

Sa meie Pea käisid eel,

Ja sinno pühha helde meel

Meid

Meid Jummalaga ihhendab,
Ja taewa pole üllendab.
Oh, aita meid siis heldeste
So järrel káia truiste.

Wist: Oh Jésa! taewa niigi sees!

8. Kas Jésus kinnitas ka immeteggude lábbi, et ta olli Jummalast meile õppetajaks sadetud?

Ta olli Jummalast arwalikkuks tehtud mees, wáe ja immeteggude ja táhtega, mis Jummal temma lábbi teggi. Ap. tegg. 2, 22.

9. Mis tend need ollid, mis ta teggi?

Ta on möda maad káimud, ja head teinud, ja terwist saanud keikile. Ap. tegg. 10, 38.

10. Mis ütles sepárrast Jésus Joannesse jüngrittele, kui nemmad temma káest küsissid ja ütlesid: Kas olled sinna se, kes peab tulles ma, woi peame meie teist ootama?

Jésus wastas ja ütles neile: Minge ja kulutage Joannessele, mis teie kulete ja náte. Pimmedad náwad jälle, ja ialloomad káiwad, piddalitobbised tehakse puhtaks, ja kurdid kuuwad, surnud árratasse üles, ja waestele kulutakse armoõppetus. Matt. 11, 4-5.

11. Kas rahwas wõisid ka temma õppetust wastu, ja hoidsid temma pole?

Keik

Keik rahwas, mis tedda kulis, hoidsid temma pole. Luk. 19, 48.

12. Kas Judarahwa ülleamad uskufid ka temma siise?

Ka paljo neist üllemist uskufid temma siise; agga Wariseride párrast ei tunnistanud nemmad sedda mitte üles, et neid ei pidand loggodussest wájjaukkatama. Joan. 12, 42.

3. Jésusse Kristusse kannata: missesst ja surmast.

1. Eks se polnud siis mitte Wariseride ja kirjatundjate mele párrast, et Jésus rahwast õpetas ja armoõppetust kulutas?

Ülleamad preestrid ja kirjatundjad otssid, kuida nemmad tedda piddid árratapma. Luk. 22, 2.

2. Kes lubbas neile, Jésusst nende kátre árraanda?

Üks neist kahhestreiskümnest, kedda hüiti Judaks Iskariotiks láks üllematte preestride jure, ja ütles: Mis teie tahgate mulle anda, siis tahhan ma tedda teie kátre árraanda? siis parkufid nemmad temmale kolmkümmend hõbbetükki. Ja sest aiaast otssis temma párrast aega, et ta tedda wõiks árraanda, Matt. 26, 14-16.

3. Kas

3. Kas rahwas ollid ka nendega ühhes noums?

Ullemad preestrid ja wannemad melkta-
sid rahvast, et nemmad piddid Jesust
hukka saatma. Matt. 27, 20.

4. Kas nemmad woisid ka digusfega süüd
Jesuse peäle tõsta?

Paljo tunnistasid waltet temma peäle,
ja nende tunnistussed ei olnud ühhesug-
gused. Mark. 14, 56.

5. Kuidas läks siis nende nou lorida?

Kui nemmad ühtegi surima süüd ei leid-
nud, pallusid nemmad Pilatust, et tedda
piddi ärarahkhatama. Ap. tegg. 13, 28.

Agga Pilatus moistis kohhut, et nende
palwe järrele piddi sündima. Luk. 23, 24.

6. Kas Jesus teadis ka enne, et ta sedda keif
piddi kannatama?

Jah, temma ütles jo enne omma Jün-
gritte wasto: Seltsinnatsel õsel wottate teie
keif ennast minnust pahhandada; sest kirjo-
tud on: Ma tahhan sedda karjast lüa, ja
karja lambaid peab laiale pillutama. Matt.
26, 2.

7. Eks ta püüdnud siis nende nouud tähjak
tehha?

Temma heitis omma silmisi wahha, lug-
ges

ges ja ütles: Miuno Issa! kui se woib
olla, siis mingo seimane karrikas minnust
möda, ommeti mitte nenda, kui minna tah-
han, waid kui sinna tahhad. Matt. 26, 39.

8. Kuidaswiis kannatas temma siis keif sedda,
mis temmale tehti, kui tedda kinniwoeti,
teotati, naerti, ja hirmsaste peksti?

Ta ei sõimand wasto kui tedda sõimati,
ja ei ehwardand, kui ta kannatas; waid
andis selle holeks, kes õiete kohhut moistab.
I Peetr. 2, 23.

9. Kuidas pallus ta weel surses nende cest, kes
keif sedda kurja temmale teggid?

Issa, anna neile andeks, sest nemmad ei
tea mitte, mis nemmad tewad. Luk. 23, 34.

10. Kas se peab ka meile õppetussels ollema?

Kristus on meie eest kannatanud ja meile
tähte jätnud, et meie peame temma jälge-
de sees käima. I Peetr. 2, 21.

Kui mind siin sõimatakse,

Ja kurjast teotakse;

Süis tahhan kannata.

Ja kui mul tehakse liga,

Ehk mitmesuggust waewa;

Süis tahhan jälle õnnista.

Wist: Müis hingwad innimesed, ic.

11. Misfuggust surma piddi Jeesus surrema?
Nemmad possid tedda ristii. Joan. 19, 18.

12. Ugga kas Jummal fallis siis, et temma waenlased nisfuggust woimust temma ülle said?

Wähha kirri ütleb: Herodes ja Pontsius Pilatus ka, need on toe polest kofko tulnud pagganattega ja Israeli rahwaga sinno pühha Poia Jeesuse wasto, kedda sa olled woidnud, et nemmad piddid teggema sedda, mis sinno käsši ja nou enne seadnud, et se piddi siindima. Ap. tegg. 4, 27-28.

13. Mikspärrast piddi siis Jeesus kannatama, ja peälegi weel ristii jurma surrema?

Jummal on tedda, kes ühhestki pattust ei teadnud, meie eest patto ohwriks teinud, et meie piddime Jummalaga oiguseks sama temma sees. 2 Kor. 5, 21.

Temma on keikide eest ärrafurnud, et need, kes ellawad, ei pea enam ennestele ellama, waid sellele, kes nende eest on ärrafurnud ja üllesärratud. 2 Kor. 5, 15.

Ta on isjeemast meie eest annud, et ta meid piddi ärralunna tama keigest üllekohust, ja puhastama emejele isirahwaks, mis ussin on h. a. tole. Tit. 2, 14.

14. Els ta olle meid siis kalli hinnaga ärralunnastanud?

Ta

Ta on meie pattud isse kannud ommas ihhus pu peäle, et meie piddime pattust ärrasama, ja oigusele ellama. 1 Peetr. 2, 24.

15. Kuhho pole peab nüüd se mötte, et Jeesus meid ni kalliste on ärralunnastanud, meid juhhatama?

Se juhhatab meid, et meie peame ärrafalgama jummalakartmata ello, ja ilmalik- lund hinnud, ja peame moisiikkult ja diete ja jummalakartikkult ellama sessinnates ma- ilmas. Tit. 2, 12.

16. Kui meie nüüd ennast lasseme Jeesuse läbbi tössise mele parrandamisese pole juhhatada, kas olleme siis weel Jummalast ärra- lahkurud?

Olis olleme, kes meie waenlased ollime, Jummalaga leppitud temma Poia surma läbbi. Rom. 5, 10.

17. Ta kas woime siis kindlaste lota, et Jummal ka meile keik meie pattud andeks annab?

Meid moistetakse temma armust oigeks ilma, se ärralunnastamisese läbbi, mis Kristuse Jeesuse sees on. Rom. 3, 24.

Kes woib nende peäle siind tösta, kes Jummalaga ärrawallitsetud on? Jummal on se, kes oigeks teeb. Kes se, kes woib huk- ka moista? Kristus on se, kes furnud, ja mis

mis weel ennam, kes ka ülesärratud, kes ka on Jummal parramal käel, kes ka meie eest pallub. Rom. 8, 33-34.

18. Kes sawad nüüd Jeesuse Kristusse läbbi pattude andeksandmist, iggawest ello ja õnnistust?

Temma on keikile, kes temma sanna kuulwad, iggawesse õnnistusse satajaks sanud. Ebr. 5, 9.

Oh, wotkem keigest süddamest,
End Jesu hoiaks anda,
Ja tahtmist tehha keigest wäest,
Ja temmast armo ota!
Se on se õige ello te,
Mis peab kätima innime,
Kes tahhab õusaks sada.

Oh, Jeesand! meid siis juhata
So poja jure heldest,
Et meie kombest näikse ka
Se usso wäggi selgest,
Kning meie ka ta õigussest,
Ja pühha lunnastamisest
So auuks õsja same.

Wist: So pole, Jeesand, süddamest.

4. Jeesuse Kristusse illestous:
mis sest ja taewaminne mis sest.

1. Kuhho pandi Jeesuse ihho, pärrast sedda kui ta olli hinge heitnud?

Wes rikkas mees Arimatiast, Josef nimmi, panui temma ihho ennese ude hauda, mis temma olli lastnud raiuda kaljo sisse, ja weretas ühhe sure kiwvi hana ukse ette. Matt. 27, 57-60.

2. Kas Jeesus jäi hana sisse?

Jummal on tedda ülesärratanud kolmandamal päwal, ja on tedda lastnud ihuiks sada. Ap. tegg. 10, 40.

3. Kas Jeesus olli sedda ka ennefulutanud, et ta pididi kolmandamal päwal jälle illestousma?

Ta ütles: Kui nemmad sawad inimesse poia piitsaga peksnud, siis tapwad nemmad tedda ärra, ja kolmandamal päwal peab temma jälle illestousma. Luk. 18, 33.

4. Kas ta näitis ennast ka pärrast omma illestousmist omma jängritele?

Ta olli isseennast Apostidele pärrast omma kannatamist ellawatt näitnud mitme tõbbise märgiga ja olli neist nähtud nellikümmeend päwa, ja rääkis Jummal rigi asjad. Ap. tegg. 1, 3.

5. Kuhu sai ta pärast tedda aega?

Tedda tõsteti nende nähhes ülles, ja pilw wottis tedda ülles nende silma zeif ärra. Ap. tegg. 1, 9.

6. Kus ta nüüd on?

Jummal on tedda wägga üllendanud, ja on temmale annud ühhe nimme, mis ülle keige nimme on; et Jeesuse nimmel keif nende põlwed peawad ennast niikutama, kes taewas, ja Ma peäl, ja Ma al on; ja keifide keel peab üllestunnistama, et Jeesus Kristus on se Issand, Jummal. Issa auuks. Bil. 2, 9-11.

Jummal on tedda pannud istma omma parrama kaele taewaste asjade siise, ülle keige würsti rigi, ja melewalla, ja wäe, ja wallisusse, ja keif ülle nimme, mis nimmetakse, ei mitte ükspäinits sešimmarjes, waid ka tulleswas ilmas; ja temma on keif temma jalge alla pannud, ja on tedda pannud loggodussele Peaks, keif ülle asjade. Ewes. 1, 20-22.

7. On Jeesus ka lubband, nähtawal kombat jälle tulla?

Temma ütles: Se peab sündima, et inimesse Poeg tulles omma Issa au sees omna inglidega, ja siis tassub temma igawihhe kätte temma tõ järrele. Matt. 16, 27.

8. On

8. On siis Jummal Jeesust ma ilma kohtomoištialks seädnud?

Temma on se Jummalast seätud ellawatte ja surnutte kohtomoištia. Ap. tegg. 10, 42.

9. Kas meil ka sest kasso, et Jummal Jeesust on surnut üllesaratanud ja ni wägga üllendanud?

Jummal on tedda surnut üllesaratanud, ja temmale au annud, et meie usk ja lotus peab Jummal peäle ollema. 1 Peetr. 1, 21.

Jummal on omma sure hallastusse pärast meid ueste sünnitanud ellawaks lotusfeks, Jeesuse Kristuse üllestoumis e läbbi surnut, ühheks pärrandusfeks, mis ei wot hukka minna, egga ärrateodud sada, egga ärrandartsida, mis taewas on tallele pandud meile. 1 Peetr. 1, 3-4.

10. Eks Jummal polle nüüd Jeesuse Kristuse läbbi meile ütlematta paljo teinud?

Kidetud olgo Jummal, ja meie Issanda Jeesuse Kristuse Issa, kes meid on õnnetanud keige waimolikko õnnistamisega, mis taewas on Kristuse sees. Ewes. 1, 3.

XI. Ö p p e t u s.

Jeesus andis pühha Apostlidade kasko, et

et nemmad piddid parrast tedda sedda armo:õppetust, mis nemmad temma käest ollid sanud, keige ma-ilma rahwale kulutama, ja seks jaggati neile Pühha Waimo armo annid.

1. Kas Jesus kandis ka hoolt se eest, et temma armo:õppetust saaks ka parrast tedda keige rahwale kulutada?

Jesus ütles omma Jüngeritele: Nenda kui Jõsa mind on läkitanud, nenda läkitan minna teid ka. Minge keige ma-ilma, ja kulutage armo:õppetust keige lomale, Joan. 20, 21. Mark. 16, 15.

2. Kas Jesus lubbas ka, neid selle armo:õppetuse kulutamise jures juhhatada ja toetada?

Ta ütles neile: Teie peate pühha Waimo wägge sama, kui ta teie peale saab tulnud, ja peate minno tannistajad ollema, ni hästi Jerusalemmas kui ka keigel Juda ja Samaria-maal, ja ma-ilma otsani. Ap. tegg. 1, 8.

Kui temma se tõe Waim tulles, se juhatab teid keige tõe sisse. Joan. 16, 13.

Algga se troostia, se pühha Waim, kedda minno Jõsa tahhab läkitada minno nimmel, sesamma peab teid õppetama keit, ja teie mele tulletama keit, mis minna õllen ütelnud. Joan. 14, 26.

3. Kas

3. Kas nemmad jaiwad ka pühha Waimo abbi, nenda kui Jesus sedda olli lubband?

Ta kui nellipühhi pääw käre sai, siis ollid nemmad keit ühhel meel kõas, ja nemmad said keit täis pühha Waimo, ja hakkasid räkima teisi keit, nenda kui se Waim neile andis selgeste illesräkida. Ap. tegg. 2, 1-4.

4. Kas nemmad hakkasid nüüd ka Jesusse kässo mdda armo:õppetust keige rahwale kulutama?

Ta nemmad läksid wälja, ja ütlesid jutlust keikis paikus, ja Jõsand aitas neid, ja kiinitas se sanna nende immetähtede läbbi, mis seal jures sündsid. Mark. 16, 20.

5. Eks meie woi siis ka nende pühha Ewangelistide ja Apostlide kirjad omma hinge kasuts prutida?

Keit pühha kirr on Jummalast sisse antud, ja sadab kässo, õppetuseks, nomimiseks, parrandamiseks, juhhatamiseks, mis õiguskes on, et üks Jummaläi inimenne woiks täieste kõlbolinne, ja keige hea tõle walmistud olla. 2 Tim. 3, 16-17.

6. Kui meie nüüd pühha kirja õige ja kindla nõuga loeme, kas Jummal wottab siis ka meid omma pühha Waimo läbbi walgustada ja pühhiseda?

Jummal ütles: Ja ma tahhan teile wot
E mid-

dant anda, ja uut waimo teie sisse anda, ja sedda kiwist süddant ärrafata teie lihhas, ja teie lihhas süddant anda. Ja omma Waimo tahhan ma teie sisse anda, ja sedda tehha, et teie wottate káia minno seádmuste sees, ja mo kóhtoseáduksed píddada, ja nende járrele tehha. Esék, 36, 26 = 27.

7. Ets siis innimenne ei woi mitte ilma pühha Waimo abbita tõssífeks ristünnimesfets sada?

Ukski ei woi Jესust Jēsandaks nimmetada, kui agga pühha Waimo lábbi. 1 Kor. 12, 3.

8. Kui meie müüd pühha Waimo juhhatamise lábbi õppime Jესuse Kristusse sisse uskuma, ja sin aialikkalt ja igaweste seál teies ellus õn- faks same, kelle arm ja heldus on se siis?

Suis on Jummal meid õnsaks teinud ei mitte õigusse reggudest, mis meie ollime teinud, waid omma hallastusse párrast, uesün- dimisse, pessemise ja pühha Waimo uenda- misse lábbi, sedda temma on wájahawallanud meie peale rõhkesse Jესuse Kristusse meie õnnisteggia lábbi, et meie temma armo lábbi õigeks rehtud, iggaweste ello párraks píddime sánta motusse járrele. Tit. 3, 5 = 7.

XII. D o p p e t u s.

Se tõssine hinge õnnistus polle mitte wal-

wáliaspiddiste asjade seest leida, mis sin Ma peál on; waid rahho ja hinge õn- nistus peab seestpiddiste innimessest, tõus- ma, se on, temma targast melest ta wag- gait süddamest, ning temma ausast el- lust ja õigest usust.

1. Mis ütles Kuningas Salomon keigest om- mast rikkusest ja surusest, ning ma ilma õnnest ja rõmusest?

Ma teggin õnnad tööd sureste, ma eh- hitasin ennesele koddasid, ma istutasin enne- sele winamõggesid. Ma teggin ennesele wee- tiklisid, et ma woiksin seált seest sedda metsa kasta, mis puid kaswatas. Ma õstsin sul- lassid ja tüdrukuid, ja mul ollid perre lapsed; mul olli ka weiste ja puddolõjuste karri en- nam, kui keikil, kes enne mind Jerusalemmas õlnud. Ma koggusin ennesele ka hõbbedat ja kulda, ja mis ial kuningatte ja rikkide isst- warrandus on; ma saatsin ennesele laulo- mehhi ja laulo-naesi, ja mis innimeste laste melest wágga armas, ja keikfuggu mángi- riisto. Ja ma sain suremaks ja üllemaks, kui keik need, kes enne mind Jerusalemmas õlnud; minuõ tarkus jái mulle ka. Ja keik, mis ial mo silmad tabtsid, ei keelnud ma neile mitte; ei ma keelnud omma süddamele ei min- gisfuggust rõmo, sest mo südda rõmustas kei- gest

gest mo waewast, ja se olli mo osfa feigest mo waewast. Ja minna waatsin feige omma tegude peäle, mis minno käd teinud, ja se waewa peäle, mis ma näinud sedda tehhes; siis wata, keif se olli tühhi tö ja waimo näriminne, ja ei olle ühtegi kasso päikesse al. Rogg. 2, 4 = 12.

2. Kust tulleb siis se bige rahho ja hinge dunnistus wälja?

Parrandatud südda on lihha ello. Opp. sann. 14, 30.

3. Ets siis hea põlli, ja rikkus, ja surus ei maksa ühtegi, kui südda on parrandamatta?

Mis kasso on innimesel sest, kui temma keif se ma-ilma kassuks saaks, agga omma hingele kahjo teeks? ehk mis lunnastamisese hinda woib innimenne anda omma hinge eest? Matt. 16, 26.

4. Mis saggust noum annab sepärrast Kuningas Salomon meile, et woiksimme tössist dunnis: kust kätte sada?

Hoia omma süddant ennam kui keif müüd, mis tulleb hoida, sest temmast tulleb ello wälja. Opp. sann. 47, 23.

5. Mis kasso on meil feigeennamiste sest, kui meie omma süddant kurja eest hoiam?

Kui

Kui meie südda meid hukka ei moista; siis on meil julgus Jummalala pole. 1 Joan. 3, 21.

Ei põlw, ei warra anna rahho,
Ehk sedda otsid waewaga;
Sest waggas meles on se iddo,
Kust rahho peab toufema,
Ja kui sul weelgi piiskust kül,
Siis iggas põlweš rahho sul.

Wisi! Kes Jummalat ni lassib tehha ic.

XIII. S p p e t u s.

Wimisel päwal wottab Jummal keif surnud ülesärratada, ja siis peawad keif kohto ette tulles, ja igganees kätte sama, mis temma tö wäärt on.

1. Kas peame iggawesfels aiaks seia ma-ilma jäma?

Meil polle siin mitte ühte linna, mis jääb; waid meie otsime sedda, mis tulleb. Ebr. 13, 14.

2. Kauaks on siis innimese ello siin Ma peäl?

Waeše innimese päwad on kui rohhi, ta öitses nenda kui diefe wäljal; kui tuul temma ülle lähhab, siis ey olle tedda ennam, ja temma asse ei tunne tedda mitte ennam. Laul. 103, 15 = 16.

Juni-

Jumimesse ello on üks aur, mis nattofe aega näitse, agga parrast ärrakaub. Jak. 4. 14.

3. Agga kas separrast ükskeif, kuidaswiisi innimenne omma ello aiab?

Urge effige mitte, Jummal ei anna ennast mitte pilkada; sest, mis innimenne ial külwab, sedda temma ka leikab. Sest kes omma lihha peäle külwab, se leikab lihhasi hukkarust; agga kes waino peäle külwab, se leikab wainust iggawest ello. Mat. 6, 7-8.

4. On Jummal meile ka teada annud, mil aial ta tahhab meid siit ilmast ärrakutsuda?

Walwage, sest teie ei tea, mil tunnil teie Isfand tulleb. Matt. 24, 42.

5. Agga mis on iggauhhele teada kül?

Jumimestele on seätud, üksford surra, agga parrast sedda kohhus. Ebr. 9, 27.

6. Kas siis Jummal ka ühhe päwa seadmud, millal ta tahhab ma ilma peäle kohhut mbista?

Temma on ühhe päwa seadmud, millal ta ma ilma peäle tahhab kohhut moistra digusfes ühhe mehhe läbbi, kedda ta fels on seadmud. Ap. tegg. 17, 31.

7. Kas

7. Kas peame meie siis ka kohto ette tullema?

Meie peame keif awwalikkus sama Kristusse kohto-jarre ees, et iggauks peab sedda moda sama, kui temma ihhus on teinud, olgo hea ehk kurri. 2 Kor. 5, 10.

8. Agga kas siis ühhe kääst ni paljo küssitakse kui teise kääst?

Paljo küssitakse iggauhhe kääst, kelle kätte paljo on antud; ja kelle holeks paljo on antud, selle kääst peab weel ennam noutama. Luk. 12, 48.

9. Kuhho sawad siis need kurjad?

Need sinna sedde lähhawad iggawesse wallusse, kus nende us ärra ei surre, ja se tulli ärra ei kustu. Matt. 25, 46. Mark. 9, 46.

10. Ja kuhho sawad need waggad ja õiged?

Need, kes õiged, lähhawad iggawesse ellusse. Matt. 25, 46.

11. Agga mis peab weel enne sedda kohto päwa sündima?

Tund tulleb, millal keif, kes handade sees on, peawad temma heale kuulma, ja wälja tullema, kes on head teinud, ello illestousmisfels; agga kes on pahha teinud, hukkamoi sinna illestousmisfels. Joan. 5, 28-29.

12. Kui

12. Kui agga feigi ütleks: Kuidas woimad sure-
nud jälle ülestousta, ja mis suguise ihhoga pea-
wad nemmad haudade seest wälja tullema? Mis
wastust annab siis pühha Apostel Paulus?

Kummal! mis sa külad, ei se sa ella-
waks, kui temma ei surre. Ja kui sa külad,
ei küla sa jedda ihho, mis peab sündima,
waid paljast üwpa, olgo niso ehk teistsuggu
wilja. Agga Jummal annab temmale ihho,
nenda kui ta tahhab, ja iggaihhe seemnele
õmma ihho. Nenda on ka surmitte ülestou-
sinne; kadduwas põhwes küwatasse ihho,
huffaminnematta põhwes ärratakse jedda ül-
les. Nuta küwatasse, auga ärratakse ülles;
nodruses küwatasse, wäes ärratakse ülles;
üks lihhalik ihho küwatasse, üks waimolik ih-
ho ärratakse ülles. 1 Kor. 15, 36 38, 42-44.

Ta tulleb kohtomõistmiseks,
Kes esmal meie walguksiks
On meie wennaiks sanud;
Sest ristirahwas püüde nüüd,
Ei se ei leiaks teitest siid,
Kes teid ni armastanud.
Kes temma abbi polganud,
Jo se on huffamõistetud.

Wisl: O Ewigkeit, o Donnerwort ic.

XIV. Ö p p e t u s.

Waggade õn ja rõõm peab Jummalas
taewa.

taewariki fees ütlematta siur ja lõp-
matta ollema.

1. Kas woime siin jo selgeste moista, ja ärra-
arwada, kuidas nende waggade luggu seäl
taewas peab ollema?

Ei olle weel mitte arwalikkuks sanud,
mis meie peame ollema. 1 Joan. 3, 2.

2. Süski antakse meie pühhas kirjas jo wähe
sest iggawesest ellust teada. Kui siis küsitate,
kas meie ihho seäl taewas misammisuggune peab
ollema, kui ta siin ilmas olud? mis wastust
annab siis pühha kirri?

Jesus tahhab meie alwa ihho muta, et
se temma ärrasellerud ihho sarnatseks peab
sama. Wil. 3, 21.

3. Kas peame seäl jälle surrema?

Kes wäart õn arwatud teist ma- ilma
sada, ja surnust ülestousta, need ei woi
mitte ennam ärrasurra; sest nemmad õn ing-
lide sarnatse. Luk. 20, 35 = 36.

4. Kas same seäl parreminne ärratunda ja moisa-
ta, mis meil siin alles seggane ja ärraar-
wamatta olli?

Pisut õn, mis meie tunneme, ja pisut
õn, mis meie prohweti wisil räkime; agga
kui se täis õssi tulleb, siis loppes se ärra,
mis

mis' posikkult on. Sest meie näme nüüd kui ühhes peglis mõistetuses, agga siis pallest pallest; nüüd tunnen minna piisut, agga siis saan ma ärratunda, nenda kui minna ka ollen ärratuntud. 1 Kor. 13, 9, 10, 12.

5. Kas peame seal koggone ilma tōta seisma, ja ei ühtegi teggema agga murrefema?

Dõldakse: Sinna hea ja ustaw sullane, sinna olled ille piisko ustaw olnud, minna tahhan sind ille paljo panna: minne omma issanda romo sisse. Matt. 25, 21.

6. Agga kas seal tehakse weel liga ja illekohhut, nenda kui sin ma: ilmas?

Meie otome ued taewad, ja uut maad temma tootusse järrele, kus õigus sees elab. 2 Peetr. 3, 13.

7. Kas siis meie ello seal ka ni häddalinne ja waewalinne, kui sin ma: ilmas?

Waggade hinged on Jummalat ka, ja ei mingisuggust wallo ei putu neisse. Meletumatre melest arwati neid ärrasurnud ollewad, ja nende ärralahkuminne peti kurjaks polweks, ja nende ärraminneminne meie seast arwati ahhastruseks; agga nemmad on rahho sees. Lark. 3, 1-3.

8. Kas same seal ka teistega seltsis olla?

Meie same ellawa Jummalat linna, taewa-

ma-

wasē Jerusalemia jure, ja mitme tuhhande ingli jure, nende essite sündinud kōkkotullemisse ja koggodusse jure, mis taewas on ülleskirjutud, ja Jummalat jure, kes keikide kōhtomõistja on, ja nende õigede waimude jure, kes täieste pühhaks sanud, ja ue seadusse wahhemehhe Jesusse jure. Ebr. 12, 22, 24.

9. Agga kas sawad keik, kennel agga ristiminesse nimmi on, sest õnnistusfest ka ossa?

Ei sa keik, kes minno wasto ütseb: Jssand, Jssand! taewariki, waid kes teeb minno Jssa tahtmist, kes taewas on. Matt. 7, 21.

10. Kuidas maenitseb sepärrast pühha Apostel Paulus meid?

Tehkem head, ja ärge tüddigem mitte ärra, sest meie peame ommal aial leikama, kui meie järrele ei anna. Gal. 6, 9.

Saab katsutud siin meie truis,
Siis same taewa üllendud;
Seäl lähhab rõnuks meie kurbdus,
Ja rahhaks meie waew ja nut.
Siin külwab wagga nuttoga,
Seäl leikab temma rõmoga.

Wijil: Kes Jummalat ni lasseb tehha.

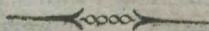
Teie

Teine Peatük.

Jummala pühha käskudest

ehk

Dypetus, kuidas inimessed peavad
Jummala pühha tahtmise järrele
omma ello aiama.

C e s ö p p e t u s.

1. Misfuggune on se suur kässofanna käskus?

Sinna pead Jõsandat omma Jummalat armastama keigest ommast siidamest, ja keigest ommast hingest, ja keigest ommast melest. Sesamma on se esõimmenne ja suur kässofanna. Agga teine on selle sarnane: Sinna pead omma liggimest armastama kui isõennast. Neis kahhes kässofannas on keik se käsk ja prohwetid kous. Matt. 22, 37-40.

2. Kui meil niid armastust ei olle, kas siis meie keigeparrem tõ maksab middagi Jummalale ees?

Kui ma inimeste ja inglide keeltega rāgin, agga mul ei olle armastust, siis olleksin minna

na

na üks wass, mis kummiseb, ja kelloke, mis helliseb. Ja kui ma woiksin prohwetit wisit rākida, ja teaksin keik sallajad asjad ja keik tundmist, ja kui mul olleks keik se usk, nenda et ma woiksin māggisid assemelt ārratõsta, agga mul polleks armastust, siis ei olle minust ühtegi. Ja kui ma keik omma warra ārrajaggaksin, ja kui ma omma ihho annaksin, et tedda ārrapõletaks, ja mul ei olleks armastust, siis ei olleks minnul sest ühtegi kāsso. 1 Kor. 13, 1-3.

3. Agga kui meie selgest armastusfest ni paljo head teme, kui meie moistame ja jouame; kas Jummal siis jo meiega rahhul, ehk meie kül ei joua temma pühha tahtmist rāieste teha?

Armastus on kässo taitminne. Rom. 13, 10.

Kes siis tahhab Jummalale mele pārrast olla ja temma tahtmist teha, se õppigo:

I. Kuidas meie peame Jummalat armastama,

II. Kuidas meie peame isõennast armastama,

III. Kuidas meie peame omma liggimest armastama.

I. Ar-

I. Armastusfest Jummalat wasto.

I. Ö p p e t u s.

Kes Jummalat armastab, se kuleb ka hea melega temma sanna, nenda kui waggad lapsed keigest süddamest wärawad wannematte tahmisse järrele tehha.

1. Kas se armastab kül Jummalat, kes temma sanna ei kule?

Kes ütleb: Minna tunnen tedda, ja ei pea mitte temma kässofanno, se on wallelik, ja selle sees ei olle mitte tödde. Agga kes ial temma sanna peab, selle sees on töeste Jummalat armastus täieks sanud.

1 Joan. 2, 4-5.

Se on Jummalat armastus, et meie temma kässofannad peame. 1 Joan. 5, 3.

2. Eks se polle ka hea ja dige, mis Jummalat omma sanna sees kässo?

Temma on sulle teada annud, oh inimene! mis hea on, ja mis nouab Jehowa so käest muud, kui et sa pead teggema, mis kohhus on, ja heldust armastama, ja ennast alandama käies omma Jummalaga. Mik. 6, 8.

3. Ja mis Jummalat ärrakelab, eks se polle ka kurri ja pat?

Joggüks, kes patto teeb, se teeb ka sedda,

da, mis kässo wasto on, ja pat on se, mis kässo wasto on. 1 Joan. 3, 4.

4. Kas se tulleb ka meil ennestel kässo, kui meie Jummalat pühha kästude järrele ellame?

Suur rahho on neil, kes so kässooppetust armastawad, ja nemmad ei kummista mitte. Laul. 119, 165.

5. Kuidas ütles sepärrast Jummalat jo wanna seaduse aial?

Minna ollen Jehowa so Jummal, kes sind oppetab sinno kässo, kes sind juhatab sena tele, mis sa pead käima. Oh, et sa olleksid mo kässo tähele pannud! siis olleks so rahho olnud kui jöggi.

6. Ja mis ütles Jesus keikist Jummalat kästudest?

Se sedda, siis pead sa ellama. Luk. 10, 28.

7. Mis tulleb agga wimaks nende kätte, kes Jummalat kässo wasto tewad?

Kes kowwerust külwab, se leikab willetsust, ja omma ennese hirmisa wiha wirta läbbi löpseb ta ärra. Opp. sann. 22, 8.

Et olgo maggus pat, ta rahho süst ei anna; Se on jaab agga sel, kes süddamest on waggas. Kes kardab Jummalat, se keigest kässo jaab. Kes lahkeb Jummalast, keik onne kaurab.

Wihl: Oh, waggas Jummalat kes se.

8. Agg

8. Agga efs nende sannakuulmatta käsfi ei löi mitkoford, innimeste arwades, weel parres minne, kui digede käsfi?

Et kül pattune, kes sabbakord kurja teeb, ka pitkendaks ommad päwad; süski tean minna tõeste, et hea põlli tulles neile, kes Jummalat kartwad. Rog. 8, 12.

Ja teie peate jälle näha sama wahhet ühe he dige ja selle wahhel, kes öäl on; selle wahhel, kes Jummalat tenib, ja selle wahhel, kes tedda mitte ei teni. Mal. 3, 18.

Kül esmolt lai se patto te,

Seäl polle muud, kui romo;

Kül agga pärrast waewane,

Täis kartust ja täis hirmo.

Se ello te on esite

Järsk, kitsas, waewaline;

Se agga pärrast tassane

Ja wimaks romoliine.

Wist! Oh Issa südda! Jesufe! u.

9. Eks se polle siis inimessel se keige parrem, kui ta ennast kurja eest hoiab, ja Jummalat anna kuleb?

Ümäs on se inimenne, kes ei käi öälatte nou järrel, egga seisa pattuste tee peäl, egga istu pilkiatte järre peäl; waid kel hea meel on Jehowa käsfi õppetusest. Laul. 1, 1-2.

10. Ja

10. Ja kui meie Jummalat armastame, kas se siis üks raske asfi. temma sanna kuulda?

Temma käsfosannad ei olle mitte raske. 1 Joan. 5, 3.

II. Ö p p e t u s.

Kes Jummalat armastab, se kardab tedda, ja ei julge mitte temma wasto melega watto tehha, nenda kui ka waggad lawsed mitte ei julge wannematte käsfiude ülle astuda, ja nende meelt pahhandada.

1. Kuidas ütles se Jummalakartlik Josef, kui tedda pattule kiufati?

Kudda peaksin ma sedda suurt kurja teggema, ja Jummalat wasto patto teggema? 1 Mos. 39, 9.

2. Kes nüüd Jummalat ka nenda kardab, kas se teeb kül ial melega middagi turja?

Jesanda kartus kelab patto. Sir. 1, 22.

3. Agga kui meie Jummalat kartus armastus sef touseb, kas on siis meie südda täis kartust ja hirmo?

Kartust ei olle mitte armastuses, waid täis armastus aiab kartust wäija, sef kartust on wallo. 1 Joan. 4, 18.

8

Meie

Meie ep olle sanud sullase põlwe waimo,
et meie jälle peakšime kartma, waid meie
olleme sapie põlwe waimo sanud, kelle läbbi
meie kışendame: Abba Iſja. Rom. 8, 15.

4. Mis on ſiis õige Jummalat kartus?

Keik omma ello aia mõtle Iſſanda meie
Jummalat peale, ja ärra püa mitte patto
tehha, egga ülle temma käskude minnna.
Lob. 4, 5.

5. Kas peawad ſiis keik innimesed Jummalat
nenda kartma?

Keik Ma kartko Jehowat, keik, kes ma-
tilma peäl ellawad, kartko temma eest.
Laul. 33, 8.

6. Agga kas se tulles ka meil ennestel kasuks,
kui meie Jummalat kardame?

Jummalat kartus ſadab keikile aſjadele
kaško, ja sellele on sellesunnatse ja tulles
ello tootus. 1 Tim. 4, 8.

Jehowa kartus on ello hallik, et wõt
ärrasada ſurma wõrkutamisſe paelade
eest. Opp. ſann. 14, 27.

Kartuſſe hakkatus on Jummalat kart-
ma. Sir. 1, 15.

Iſſanda kartus teeb lusti ſüdamele, ja
an

annab head meelt, ja rõõmu ja pikka ea.
Sir. 1, 12.

Kes Iſſandat kardab, ſel peab wimaks
hea põlli ollema, ja ta peab armso leidma
omma ſuremisſe päwal. Sir. 1, 14.

Kui ſuur on ſe, kes tarkuſt on leidnud,
agga temma ei olle enam, kui ſe, kes
Iſſandat kardab. Iſſanda kartus on en-
nam kui keik aſjad. Sir. 25, 11-12.

Ühhe rikka, ja aulisse ja waese kitus
on Iſſanda kartus. Sir. 10, 27.

7. Kuidas peaks ſepärrast igamees Kuninga
Laweriga Jummalat palluma?

Oppeta mind, Jehowa! omma teed, ſiis
tahhan ma ſinno tões kätä; ühenda mo
ſüddant ennelega, et ma ſinno nimme kar-
dan. Laul. 86, 11.

Sind, Jummal, kartma allandusſes,
Du meie õn ning kõhhus ka;
Ei hinga ſe ſo halladusſes,
Kes ſinno ees on kartmatta;
Siis hoi mind ſo kartusſes
Et hingan ka ſo heldusſes!

Mind oppeta ſind nenda kartma,
Et targast ellan ſinno ees,
Ja walmis ollen mahhajätma,
Mis kurja leiän enneest.

Sest kes ei lahku pattudest,
Ei karda se sind süddamest.

Wisi! Kes Jummalat ni lastes teha.

III. Ö p p e t u s.

Kes Jummalat armastab, se annab en-
nast rõnu : ja julguisega temma isä-
likko kätte holeks, ja lodab kindlaste
temma peäle.

1. Kuningas Dawet armastas Jummalat süd-
damest, kelle peäle panni temma siis ka keif
omma lotust keiges ommas willerisusfes? ja
kuidas ütles temma sepärrast?

Mulle on se hea Jummalat liggi olles;
Jehowat Isfandat, pannen ma ommaks
warjopaigaks. Laul. 73, 28.

2. Kas se tuli ka temma heaks, et ta ni kind-
laste Jummalat peäle lotis? Mis ütles ta isse?

Kitsikusfest ollen ma Jehowat appi hüid-
nud; Jehowa on mulle wästanud, ja mind
laia paiga peäle saanud. Laul. 118, 5.

Parrem on Jehowa jure kippuda, kui
innimeste ja würstide peäle lota. Laul.
118, 8 = 9.

3. Miksepärrast ei sünni siis innimeste peäle lota?

Urge lootke mitte würstide peäle, egga
mu innimesse lapsi peäle, kelle ka ep olle
abbi.

abbi. Kui temma waim wälja lähhäb, siis
lähhäb ta jälle omma mulda; selsammal
päwal lähhäwad temma korged mõtted huk-
ka. Laul. 146, 3 = 4.

4. Kelle peäle peame siis ka meie lootma?

Loda Jehowa peäle keigest ommast süd-
damest, ja ärra toeta ennast mitte omma
ennese mõistusse peäle. Keiae omma tebe
peäl õppi tedda tundma, siis teeb temma
so teeraad õigeks. Opp. Jann. 3, 5 = 6.

Lootke temma peäle iggal ajal, oh rah-
was! wallage wälja omma südda temma
ette: Jummal on meie warjopaigaks.
Laul. 62, 9.

Heitke keif omma murret temma peäle,
sest ta murretses teie eest. 1 Peetr. 5, 7.

Ma tahhan üksnes Jummalast

Keif õnnistust siin ota,

Ja sel, kes keif teeb wäggewast,

Ka ennast holeks anda.

Kes wäega

Ring armoga

Ma ilma üllespeab,

Mind aidata kü teab.

Wisi! Was Gott thut, das ist wohlgethan!

5. Kas Jummal on ka tootanud, neid õnnista-
da, kes kindlaste temma peäle lootwad?

Õnnistud on se mees, kes lodab Jeho-
wa

wa peäle, ja kelle lotus Jehowa on. Sest temma on kui pu, mis wee juure istutud, ja jõe ääres ommad juured atanud, ja ta ei tunne, kui poud tulleb, ja temma lehhed on haliad; ja poutsel aastal ei murrekse temma mitte, ja ei anna järrele wilja kandmast. Jes. 17, 7-8.

6. Agga kui meie tahhame Jummalat peäle loata, eks meie pea siis ka truieste teggema, mis meie kōhhus on?

Uesu Issandat ja jä omma tō juure. Sir. 11, 26.

7. Agga kui Jummal sedda heaks arwab, et meie peame risti al ollema, kuidas peame siis omma lotust temma peäle üllesnäitama?

Olge rõõmsad lotuskes, kannatlikud ahastuskes, jäge kindlaste palwesse. Rom. 12, 12.

Sea omma süddant hästi, ja finnita sedda, ja ärra tõtta eest ärra, sel aial, kui midagi so peäle tulleb. Sir. 2, 2.

Hoia temma pote, ja ärra taggane mitte, et sa saaksid ennese wiimsil päuwil kōsuda. Sir. 2, 3.

Wotta wasto keif, mis sulle juhtub, ja olle pitka melega nende monnesuguste asjade sees, mis labbi sind allandakse. Sir. 2, 4.

Res

Res teie Issandat kardate, ostke temma hallastrust, ja ärge minge kõrwale, et teie ei lange. Sir. 2, 7.

Ja wadagem Jesusse peäle, kes meie usso üllesaatja ja lõppetaja on, kes on risti kannatanud rõmo eest, mis temmale olli seätud, ja ei pannud sedda häbbi miksiki, ja on istnud Jummalal au-järje parramal polel. Ebr. 12, 2.

8. Kas Jummal panneb kül wiha parrast willetsust meie peäle?

Meie teame, et keif heaks tulleb neile, kes Jummalat armastawad. Rom. 8, 28.

9. Misuggune nou on siis Jummalal, kui ta willetsust meie peäle panneb?

Temma annab meile hirmo meie kasuks, et meie temma pühitsemist peame kätte sama. Agga keif hirmo-anduime, kui se ka on, ei sedda arwata rõmo waid kurbdusse ollewad; agga kül ta wimaks rahholist õigusse kasjo neile annab, kes se läbbi hästi opperud. Ebr. 12, 10; 11.

Kulda katsutakse läbbi tulles, ja armsad innimesed allandamisse ahjus. Sir. 2, 5.

10. Kui Jummal agga omma abbiga kaua wihib, kas woime siiski julged se peäle olla, et ta meid mitte ilma abbita ei jätta?

Jum-

Jummal on ustaw, kes teid ei lasse kiusata enam, kui teie sudate kanda, waid tahhab kiusatussega ka sedda otta tehha, et teie sudate kanda. 1 Kor. 10, 13.

11. Kas siis ükski, kes kannatlikult Jummala käest abbi otab ja ifka teeb, mis kohhus on, ial ommas willefususes hukka ja raisko ei lähhä?

Ei sa ka mitte häbbisse ei ükski neist, kes sind, oh Jummal, ootwad. Paul. 25, 3.

Waatke wanna põlwe rahwa peäle, ja katske, kes on ennat Jssanda kätte uskunud, ja on häbbisse sanud? ehk kes on jäänud temma kartusse sisse, ja on mahha jäetud? ehk kes on tedda appi hüüdnud, ja Jssand ei olleks temmast holind? Sir. 2, 11.

12. Agga kas inimenne jouab kül omma risti loorma kanda, kui ta kaksipiddi mõtleb ja meelt ärraheidab?

Hädada sellele, kelle südda järrele annab, et ta ei usu, sepärrast ei ja tedda mitte kartstud. Hädada teile, kes teie ollere kannatust ärrakautanud! ja mis tahhate teie tehha, kui Jssand tulles kätte näggema? Sir. 2, 14-15.

13. Kuidas maenitseb sepärrast pühha Apostel Paulus meid?

Urge

Urge heitke nüüd mitte ärra omma julgust, mis sure palga saab. Sest kannatus lähhäb teile tarwis, et teie Jummala tahtmist tehhes woite tootust kätte sada. Ebr. 10, 35-36.

14. Kuidas treöstis Job ennat, kui üks willetsus teise järrele temma peäle tulli?

Peame meie siis sedda head Jummala käest ükspäinis wastowõtma, agga sedda kurja ei peaks meie mitte wastowõtma? Job. 2, 10.

Allasti ollen ma omma emma ihhust wäljatulnud, ja lähhan allasti jälle sinna taggasi; Jehowa on annud ja Jehowa on ärrawõtnud: Jehowa nimmi olgo kiderud. Job. 1, 21.

15. Kuidas kinnitas kunningas Dawet häddas ja waewas omma süddant, lotes Jummala peäle?

Jehowa on mo walgus ja mo abbi, kedda pean ma kartma? Jehowa on mo ello kinnitus, kelle eest pean ma wärrisema? Paul. 27, 1.

Jehowa on minnoga, ei ma karda mitte; mis woib inimenne mulle tehha? Paul. 118, 6.

Ka siis, kui ma káin surma warjo orgus, ei karda ma kurja, sest et sinna moga ollid;

olled; sinno kep ja so sau, needsammad
trööstivad mind. Paul. 23, 4.

26. Kuidas peame siis ka meie risti al ja wae-
was kindla lotusfega ütlemä?

Siiski ollen ma ikka so jures; sa hak-
kad ku ni mo parremast käest. Omma nou-
ga juhhatad ja mind, ja wottad mind wi-
maks auga wasto. Paul. 73, 23=24.

Ni sindko minno asfi,
Ni käigo minno kässi,
Kui Jummal isfi teeb;
Kui temma murret kannab,
Ja isfi nou mul annab,
Kül siis keif hästi lorda lääd.

Ei minno tö siin kolba,
Keif minno waew on ima,
Ei maksa minno nou.
Ni olgo kui ta rahhab,
Kui temma ossa jaggab,
Sest olgo temmal üffi au.

Mis põlwe Jummal annab,
Mis temma peäie panned,
Se on hea minnule;
Ei putu minnuss' wigga,
Kui agga sünnib ikka,
Mis arma Issa rahhtuime.

Siis

Siis olle südda rahhul;

Mis ial juhtub sinmul?

Siis ärra murrese:

Sest sinno Issa taewas

Teab nou kül keiges waewas,

Suur nou on tdest temmale.

Wist: Müüd hingwad inimessed, ic.

VI. Ö p p e t u s.

Kes Jummalat armastab, se armastab
tedda ka ommas süddames, ja hoiab
ennast kowwaste, et ta Jummalala püh-
ha nimme mitte tühja asja jures süh-
ho ei wotta, egga temma nimme jures
ei nea, wannu, lausu, ei walleta
egga petta.

1. Kas Jummal on ka kowwaste ärrakeland,
et ükski ei pea temma pühha nimme tühja as-
jade jures sühho wotma, nenda kui palju
innimestel se pahha wiis on?

Ööldud on: Sinna ei pea mitte Jum-
mala omma Issanda nimme ilma-asjata
sühho wotma. 2 Mos. 20, 7.

2. Kui inimessed Jummalala nimme jures nea-
wad, walskussfega wannuwad, lausuwad, walle-
tawad ja petwad; siis pruikiwad nemmad Jum-
mala nimme kurjaste. Kas se on ka kow-
waste ärrakeeldud?

Jum-

Jummal ei jätta tedda mitte nuhtlemat-
ta, kes temma nimme kurjaste prugib.
2 Mos. 20, 7.

3. Mis ütleb Jummal fanna sest, kui inni-
messed neawad, se on, teine teise peäle
kurja palluwad?

Kelega kidade meie Jummalat ja Issa,
ja sellesammaga sajatame meie need inni-
messed, kes Jummalat sarnatsesks on sa-
nud. Uhhest suust tulles wälja õnnista-
minne ja sajatamine; se ei pea, mo wen-
nad, nenda mitte ollema. Jak. 3, 9-10.

4. Kui meie Jummalat armastame, mis peame
süis teggema, kui meile kurja tehakse ja
meid sõimatakse?

Urge makske mitte kurja kurjaga, ehk
sõimamist sõimamisega, waid se wasto
õnnistage, sest et teie teate, et teie sesks
ollete kurjutud, et teie õnnistamist peate
pärriima. 1 Peetr. 3, 9.

5. Mis ütleb Jummal sest, kui inimenne jul-
geb walskussega wanduda?

Agga teie liggi tahhan ma tulla kohtuks,
ja olla üks kenne tunnistusmees nende
wasto, kes wallet wanduwad. Mal. 3, 5.

Kuis woib se põrm ni julge olla,
Ja, Jummalat ees wandudes,

Weel

Weel omma wenda kurjast petta,
Keif nuhtlust ärrapõlgades?
Kül Jummal selle kätte näab,
Kes ni suurt patto julgest teeb,

Ehk lähaks temma merre otse,
Siis leiaks Jummal tedda seält;
Ehk wottaks temma weelgi lota
Kül surusse, kül warra peäl,
Ta rikkus, au, ning sobruske
Kui suits siin kauks peage.

Kui tulles mul süis kinnitada
Weel wandega, mis kulutan;
Siis tahhan mele tulletada,
Et so ees, Jummal, tunnistat.
Kül tunnistusmees olled sa,
Kui julgen wallet wanduda.

Wist: Kes Jummalat ni lasseb teha.

6. Kas sünnib süis, kui meie kohtowannematte
ees tõt allesrätine, sedda ka wanne läbbi kinni-
tada, et kohtowannemad woiksid sedda julgemin-
ne meie tunnistust möda koshut moista?

Wanne teeb keige wastoräkimisse peä-
le otse kinnitamiseseks. Ebr. 6, 16.

7. Agga kas sünnib mu inimeste seltsis tühia
asjade pärrast wanduda ja Jummalat tunnistat
jaks kutsuda, et meie ei wallata?

Jesus ütleb: Teie ei pea koggoniste
mit

mitte wanduma, ei taewa jures, sest se on Jummalala au järg, egga Ma jures, sest se on temma jalge-allune järg, egga Jerusalemma peäle, sest se on sure kunninga lin; ei pea sinna ka mitte omma pea jures wanduma, sest et sinna ei woi ühte ainust juukse karwa ei walgeks egga mustaks tehha. Agga teie kõnne olgo jah, jah; ei mitte, ei mitte; agga mis ülle sedda on, se on sest tiggedast. Matt. 5, 34-37.

8. Mis ütleb Jummal sest, kui innimesed rahawad Jummalala sanna, Josa meie palwe, ehk mu palwe läbbi hawo, ehk haigust parrandada, ärrafaddunud asiad üllesleida ehk monni mu eba:usso wisi läbbi kurja ja kahjo ärrakeelda?

Sa ei pea mitte oppima teggema nende pagganatte hirmsa asjade järrele. Ei so seast ei pea leitama, ei õnne-andjat, egga sedda, kes pilwest lausub, ei ussidega-lausujat egga noida, egga wallowõtjat, egga sedda, kes noia käest küsib, egga teadma-meest, egga sedda, kes surnutte käest küsib. Sest iggamees, kes sedda teeb, on Jehowale kui üks hirmus assti. 5 Mos. 18, 9:12.

9. Agga kui üks teine ütleb, emast mõnna sedda tehha, kas on siis lubba temma jures abbi otsida, ja temma käest nou küsida?

Teie

Teie ei pea mitte pöörma pommisejatte noide pole, egga teadma-meeste pole; ärge otsige neid, et teie neist rojajeks ei sa. 3 Mos. 19, 31.

10. Mis ütleb pühha kirri neist, kes agga sikkakirjaks Jummalala sannast paljo lobbisewad, ja omma fallalikk wistide läbbi Jummalala nimme jures waltetawad ja perwad?

Neil on jummalafarruste näggo, agga selle wägge salgawad nemmad ärra; ja neist lahku. 2 Tim. 3, 5.

Nemmad tunnistawad ülles, et nemmad Jummalat tundwad, agga teggudega salgawad nemmad sedda ärra; sest nemmad on Jummalala melest hirmsad, ja ei kule sanna, ja on keige hea tole kolwatunud. Tit. 1, 16.

11. Kuidas ütles sepärrast Jesus nisugguste fallalikkude wasto?

Teie fallalikkud, Jesaja on teist hästi prohwetit wissil rakinud, ja ütelnud: Gesinnane rahwas tulleb minno liggi omma fuga, ja auustab mind omma mofkade-ga, agga nende südda on kaugei minnust ärra. Agga ilma äego teniwad nemmad mind, et nemmad oppetawad oppetused, mis innimeeste kästmisjed on. Matt. 15, 7-9.

12. Ja mis wottab Jesus surel kohto päwal nisugguste wasto ütelda?

Min-

Minna ei olle teid ellades tunnud, taganege minnust ärra, kes teie üllekohrote. Matt. 7, 23.

V. O p p e t u s.

Kes Jummalat armastab, tännab teda ka keige temma heateggemiste eest.

1. Kelle käest same keif sedda head, mis ial agga meie kätte tulleb?

Keif hea andminne, ja keif täis and on üllewelt, ja tulleb mahha walguste Issast. Jak. 1, 17.

2. Kas Jummal teeb ka sinnule igga pääw paljo head?

Ello ja head olled sa mulle teinud, ja so üllewaatminne hoiab mo waimo. Job. 10, 12.

3. Agga las sa jouad ka Jummalale middagi jälle tassuda?

Mis pean ma Jehowale tassuma keige temma heateggemiste eest minno wasto? Laul. 116, 12.

4. Mis on sepärast sinno kohhus, kui sa Jummalat armastad?

Ma tahhan Jehowat kita omma ello aeges, ma tahhan omma Jummalat kites laul-

laulda, ni kaua kui ma alles ollen. Laul. 146, 2.

So armo annid löpmatta!
Neid jaggades ei wessi sa!
Sest tänno pärrast pisarad,
Mo möda pallet joofsewad.

Muud tänno-ohwri polle mul,
So tassumisseks tua sul;
Siis tunnistago ello ka,
Et tännamatta polle ma.

Wist: Oh Jesus Kristus! tulle sa ic.

5. Kas se on ka Jummalatahtminne, et meie peame tännolikkud ollema temma wasto?

Pühha kirri ütleb: Tännage keige asja sees, sest se on Jummalatahtminne Kristusse Jesusse sees teie wasto. 1 Tees. 5, 18.

6. Misuggune tänno on agga Jummalamelest se keigearmsam?

Teggema, mis oige jo kohhus, se on illem Jehowa melest, kui ohwer. Opp. sann. 21, 3.

Kas Jummalale peaks põlletamisse - ja tappa-ohwridest ni hea meel ollema, kui sest, kui kegt Jehowa sanna kuleb? Wata, sanna kuulma on parram kui tappa-ohwer, tähhele pannema on parrem, kui järade raso. 1 Sam. 15, 22.

Kui tahtmist teed, siis tännad sa,
Muud annid keif on asjata;
Sest Jummal tahhab süddant.
On Jäsa meel,
Ka sinno meel,
Siis ohwrid temmal süddant.

Wisl: Ich weiß, mein Gott, daß all mein Thun.

7. Kas meil ennestel ka sest kasso, kui meie
tännolikkud olleme?

Se on hea, et Jehowa tännatakse, ja
sinno nimmi laulatakse kites, ja keigekõr-
gem! Laul. 92, 2.

8. Innimenne õppib Jummalat süddamest tän-
nama, kui ta agga Jummalat heateggemissi tar-
gaste tähhele panneb, ja neid meles peab; Kui-
das ütles sepärrast Kuningas Dawet isse:
ennese wasto?

Mo hing! Kida Jehowat, ja ärra un-
nusta mitte keif temma heateggemissi ärra.
Laul. 103, 2.

Kui suur on armsa Jäsa heldus!
Eks süddant se ei liguta?
Eh! on ni suur weel sinno kurjus,
Et tännamatta jääksid sa?
Ei! mis ma temmast ial sanud,
Se seisko minno meles ka!
Mind Jäsand polle unnustanud,
Kuiš unnustaksin tedda ma.

Wisl: Mein Jesu, den die Seraphinen etc.

II. Armastussest isseennese wasto.

I. Ö p p e t u s.

Kes isseennast armastab, se kannab
hoolt omma hinge cest, ja püab ikka
targemaks ja parremaks innimesseks sa-
da, et ta woiks ommas süddames ikka
rahbul ja rõnns olla.

1. Kui meie tahhame omma hinge cest hoolt
kanda, mis peab siis meie esimenne murre
ollena?

Et meie armastus weel enam ja en-
nam rohkemaks saaks moistmises ja keiges
tundmises, et meie woime läbbi katkuda,
mis ühte ei sinni. Wisl. 1, 9:10.

Et meie Jäsandat Jäsusse Kristusse Jum-
mal, se au Jäsa, mille wottaks anda tar-
kusse ja ilmutamisse Waino, temma tund-
mises, ja moistusse walgustud simad, et
meie woiksime teada, mis temma kutsmissse
lotus, ja mis temma au pärrandusse rikkus
on pühade innimeste sees. Ewes. 1, 17:18.

2. Mis kasso on meil sest, kui meie targad
ja moistlikud olleme?

Kui tarkus tulleb so süddamesse, siis
saab tundmine so hingele iobbusaks. Hea

nou hoiab sind, moistus kaitseb sind, et ta sind peästab kurja tee peält ärra, neist meh-
hist, kes pöratsed asjad rakiwad, kes diglase
teeraad mahhajätwad, et nemmad woiffid
pinimedusse teede peäl kää. Opp. sann.
2, 10:13.

Dh, anna tarkust mul, et waimo mur-
res ellan,

Ja sest, mis kadduw on, mo siiddant
aeglast pöran!

Kes nouab targaste, mis iggaweste jääb,
Se palgaks jubba siin ka ello önnne naab.

Wist: Dh, wagga Jummal kes x.

3. Agga kui meie ka targad ja moistikkud olles
me, mis on siis weel teisiks meie töessiks hinge
önnisusfeks tarwis?

Teie siidda olgo hea - kohtlane Jehowa
meie Jummalaga. 1 Kunn. 8, 61.

Hirm olgo teile kurja eest; hoidke sed-
da head takka. Rom. 12, 9.

Ja teil olgo hea siiddame tunnistus. 1
Peetr. 3, 16.

4. Mis peab sepärrast meie keigeüllem
murre olla?

Meie peame piidma allati ühhe puhta
siiddame tunnistusse hoida Jummal ja
innimeste wasto. Ap. tegg. 24, 16.

5. Ja

5. Ja kuidas peame sepärrast Jummalat palluma?
Lo mulle, Jummal, üks puhhas siidda,
ja uenda mo sees kindla waimo. Laul.
51, 12.

Mind, Issand, walgusta, ja öppetä
mind moistma,

Et pattust polle muud, kui löppematta
waewa,

Et wagga siidda teäl keif önnne siggitab,
Ja sinno heidus siis ka siiddant rõmustab.

Wist: Dh wagga Jummal, kes.

6. Kui nüüd innimenne targaks ja heaks saab,
siis on temma ka rahhul ommas siiddames;
Kas on weel sedda suremat ja kallimat
önnne kusagi leida?

Siiddame hea meel on innimesse ello.

Sir. 30, 23.

Eht hästi kätb so kääst,

Siis ikka üllem assi,

Et siidda rahhul ka.

Keif önnne on muido koormaks,

Keif tö ka sureks waewaks,

Ja sinno ello rõmota.

Wist: Nüüd hingwad innimesed.

7. Missuggused innimesed kiderakse sepärrast
puhhas kirjas önsaks?

Wägga önnis on se innimenne, kes tar-
kust

Kust leiab, ja se inimenne, kes moistust kätte saab. Opp. sann. 3, 13.

Onsad on need, kenneel nalg ja janno on õiguse järrele; sest nemmad peavad täis sama. Matt. 5, 6.

Onsad on need, kes puhtad südamas on, sest nemmad peavad Jummalat nägema. Matt. 5, 8.

II. Ö p p e t u s.

Kes isseennast armastab, se hoiab ennast kowwaste keige se eest, mis inimesse terwist ärrarikkub, ja ello päwad lühendab.

1. Kui meie Jummalat tahemisse järrele targaste ja moistlikkult omma ello aiame, kas on meil siis sest ellust ka suurt kasso?

Wägga õnsad on need, kelle ello te on ilmalaitmatta, kes käiwad Jehowa kasso-õppetuse järrel. Laul. 119, 1.

2. Ugga kas on meil sest ka pärrast sedda aialikko ello weel kasso?

Sukkaminematta ello teeb, et meie Jummalat liggi olleme. Sest hinna tarkusse järrele sadab iggawesse kunningriki. Tark. 6, 19: 20.

Olle

Olle uštaw surmani, siis tahhan ma sulle ellokroni anda. Ilm. 2, 10.

3. Eks meie pea siis omma ello: aega wägga kalliks piddama?

Pühha Apostel Paulus ütleb: Meie maenitjeme teid, et teie Jummalat armo ei pea asjata wastowõtma. Wata, niid on se õige armas aeg, wata, niid on se õrnistusse päaw. 2 Kor. 6, 1-2.

Kes kassinaste külwab, se peab ka kassinaste leikama, ja kes rohkeste külwab, se peab ka rohkeste leikama. 2 Kor. 9, 6.

Mis kasso on sest ellust, Mis ma saand, Jummal, sinust? Suur kasso tõeste.

Sa andsid sedda mulle,
Et pean joudma sulle,
Ja sinno taewa: rigile.

Siin seennet külwatakse,
Seäl rõõmsast leikatakse,
Mis mahhatehti teäl.
Kes ausam so teed käinud,
Ja ennam head siin teinud,
Se ennam rõõmu leiab seält.

Mind lasse siis, ni lotes,
Ja taewas leikust otes,
Mo päiwi arwada,

Mo

Mo aialikko ello,
Mo termist ning mo joudo,
Nüüd ikka kalliks piddada.

Wist: Nüüd hingwad inimessed, re.

4. Ja peälegi, kelle käest olleme meie omma
ello sanud?

Jummala waim on mind teinud, ja selle
keigewägewama ehk on mulle ello annud.
Job. 33, 4.

5. Kelle pärrast on siis meie ello?

Ükski meist ei ella isseennesele, ja üks-
ki ei surre isseennesele. Sepärrast ehk meie
ellame, ehk meie surreme, siis olleme meie
Jesanda pärrast. Rom. 14, 7-8.

6. Mis ütleb sepärrast pühha kirri sest, kui in-
nimenne omma ihhule kahjo teeb?

Kui kegi Jummalat templi ärrarikkub,
tedda tahhab Jummal ärrarikkuda; sest
Jummalat tempel on pühha, se ollete teie.
1 Kor. 3, 17.

7. Kas siis sest ni suur kahjo, kui inimenne
omma termist ärrarikkub?

Üks terve waene, kes ommas rannus
lange, on parrem, kui rikkas, kes ommas
ihhus hädda tunneb. Terwis on par-
rem kui keik kuld, ja tuggew ihho eunam
kui otfata warra. Sir. 30, 15-16.

Wind

Wind aita keig' eest ennast hoida,
Mis ihho termist rikkub teäl,
Et, kui ma pean haigust kandma,
Mo südda mul ei ütleks weel:
Se on so kurja ello tõ,
Et olled nüüd ni waewane.

Wist: Kes Jummalat ni lasseb teha re.

8. Mis suggust õppetust antakse meile Sirafi
tarkusse ramatus, et wolkfime ikka omma
termist kinnitada?

Laps, ommas ellus katju omma hänge
lõbbi, ja wata hästi, mis temmale loor-
maks tulleb, ja ärra anna temmale sedda
mitte. Sest keik ei tulle keikile kassuks,
ia igga hing ei wotta keik heaks. Ärra wot-
ta liaste keiksuggu õrna roga, ja ärra sõ-
wägga ahneste. Ahne sõmisse lõbbi on
paljo surnud, agga kes kassin, se pit-
kendab omma ello. Sir. 37, 32-36.

9. Mis eest peame siis ennast keigeennamisse
hoidma, kui tahhame termise jure jada?

Hoidke ennast, et teie süddaned ei sa
loormatud liasomisse ja liasomissega. Sir.
21, 34.

Ärge olge rummalad, waid moistke,
mis Jesanda tahtminne on; ja ärge joge
ennast täis wina, kust üks õnneto ello
tulleb. Ewes. 5, 17-18.

Ärge

Urge kandke omma lihha eest hoost nenda,
et himmud jest toušwad. Rom. 13, 14.

10. Roppo ello läbbi rikkuwad mitto jo norelt
omma terwist ärra, ja kautawad omma ihho
rammo, kuidas maenitsetakse meid sepärrast
pühhas kirjas?

Pöggene nore ea himmude eest. 2 Tim.
2, 22.

Horajabt ja keik rojastus olgo ninmeta-
matta teie seas, nenda kui pühhadese sü-
nib; ja häbbematta tö, ja jölle kõnne, ehk
nahabeitminne, mis ei sünni. Ewef. 5, 3-4.

Et sa ei hakka ommas wiimses otsas win-
guma, kui so lihha ja so kehha ärralõppeb,
ja ei ütle: Kuida ollen ma õppetust wi-
kand, ja mo südda nomimist laitnud, ja
ep olle mitte omma juhatajatte sanna
kuulnud, egga omma kõrwa käännud omma
õppetajatte pole. Opp. sann. 5, 11-14.

11. Kuidas peaks sepärrast iggamees Jumma-
lat palluma?

Jõsand, mo ello Jõsa ja Jummal, ärra
anna mulle mitte surelisi filmi, ja pöra
omma sullastest ikka ärra jultund meelt.
Pöra minnust ärra tühja lotust ja lusti;
ärgo jago kõhho-himmo egga kimalus mind
kätte, ja ärra anna mind omma sullast mitte
häbbematta hinge kätte. Sir. 23, 6-8.

Et

Et piad lihha himmud woita,
Se olgo sinno tarkus teal;
Ja, kui sa tahhad ello hoida,
Siis ella puhtast ilma peal.
Kes roppud himmud tallitseb,
Kui tulle eest se pöggeneb.

Rop ello lühhendab so päiwi,
Ja ihho rammo kautab;
Ja waesust, haigust, willetsusti,
Siin Ma peal agga kaswatab.
Kes selle himmo orjaks saab,
Se issiennast hukatab.

Rop ello kautab keik julgust,
Teeb nõdraks meie moistustke;
Teeb kõlbatumaks meie kõlbdust,
Et meiteest polle middage.
Siis on meil häbbi ennesest,
Ja rahho kaub süddamest.

Sest tahhan keige himmo wasto,
Mis rop ja kurri, woitelda,
Ja, et mul seks ka olleks joudo,
So peäle, Jummal, möttelda.
Kui sinno peäle mötlen ma,
Siis kurja ei te fallaja.

Wisi! Kes Jummalat ni lasseb teha re.

12. Kas murred ja kurbdus lühhendawad
ka innimesse ello päwad?

Lüh-

Tühhi murretseminne teeb wannaks enne aega. Sir. 30, 26.

Kurbdus on paljo tapnud ja ärrarik-
kunud, ja ei olle ommeti ühtegi kasso
seäl sees. Sir. 30, 25.

13. Kuidas maenitsetakse meid sepärrast Siraki
tarkusse rämatus?

Ärra anna omma hinge kurbdusesse,
ja ärra waewa mitte isseennast omma
nouga. Sir. 30, 22.

Armasta omma hinge, ja maenitse
omma siidant ja sada kurbdust kaugele
emitesest ärra. Sir. 30, 24.

14. Ja kui meie tahame omma terwist hoida,
eks meie pea siis ka ennast kaddedusse ja keige
wihhastamisest eest hoidma?

Kaddedus ja wihha lühhendawad pä-
wad. Sir. 30, 26.

15. Agga kui meie haiged olleme, mis peame
siis tegema?

Jesand on arsti-rohhud Ma seest lo-
nud, ja moisklik mees ei põlga neid mit-
te. Sir. 38, 4.

III. O p p e t u s.

Kes isseennast armastab, se piab ikka
nen-

nenda tehha ja ellada, et temma kassi
woiks hästi käia.

1. Misfuggune põlki on se keige parrem siin
Ma peäl?

Ei olle parremat põlwet, kui se, et inni-
menne rõnnus on omma teggemisse jures,
sest se on temma oska. Rogg. 3, 22.

Se on maggus ello, kui tõteggia om-
maga rahhul on. Sir. 40, 20.

2. Kelle kassi saab siis siin Ma peäl hästi
käia?

Kes hästi omma annemeri sawad ülles-
piddanud, need saarwad isseennastele head
järke, ja suurit julgust uskus, mis Kris-
tusse Jeesuse sees on. 1 Tim. 3, 13.

Kermede hing wottab rammo. Opp. sann.
13, 4.

Kermede kassi teeb rikkaks. Opp. sann.
10, 4.

3. Mis ütleb agga pühha kirri neist, kes lais-
jad ja holerumad on?

Kes ei tahha tööd tehha, se ei peage
mitte sõna. 2 Tess. 3, 10.

Laija hing iggatseb kül, ja ei sa ühtegi.
Opp. sann. 13, 4.

Laike ei künna maad külma pärrast;
agga leikusse ajal otsib ta middagi, ja ei
sa ühtegi. Opp. sann. 20, 4.

Wae

Waesus tullib ta kätte kui jallamees, ja tühi kui kibiga mees. Öpp. sann. 6, 11.

4. Misfuggust kasko annab Jummal se pärrast meile?

Iggamees tehko tööd, ja saakko kättega head, et temmal olleks sellele jaggada, kannel tarwis on. Ewef. 4, 28.

5. Ja kuidas maenitseb pühha Apostol Paulus neid, kes ei wiisi tööd teha, ja laiskusse peäle heidawad?

Meie kuleme, et monningad teie seas ilma hea wiisita ellawad, ja ei te mitte tööd, waid aiawad tühjäd asjad takka. Agga misfuggustid kaskime ja maenitsememe meie omma Isfanda Jesusse Kristusse läbbi, et nemmad waitfel wiisil tööd tehhes, omma ennaste leiba peawad spma. 2 Tess. 3, 11-12.

6. Agga kui meil leiba kül on, kas peame siis ka tööd teggema?

Jah, ikka! sest laiskus on paljo kurja öppetand. Sir. 33, 31.

Sa, Isfand, kaskid meid, tööd tehhes ennast toita,

Ja ommas ammetis keif truuft illesnäita. Kül laiskussest on sul, oh Jummal! pahha meel,

Ja laist on emmesel, ning teistel tülliks weel.
Et

Et saaksin tehha ka, mis kaskid, Jummal, sinna;

Süis tahhan iggapäaw süin rõõmsast töle minna,

Ja kui mo ihho sest ka paljo waewa näab; Süis annad palgaks mul, et südda rõõmsaks jääb.

Wisi! : Oh wagga Jummal, kes ic.

7. Se tömees, kes jodif, ei sa rikkaks, ja kes sest ei holi, mis pissut näitab, se langes järk järgult; Misfuggust öppetust antakse meile sepärrast Siraki tarkusse ramatus?

Urta te ennast waeseks prassides, ja pärrast ei ja sulle ühtegi kurrusse. Sir. 18, 37.

8. Ühhe rahha; ahne inimesse kaski ei käi ial hästi; sest temmal polle ial kül, ja ta ei raatfi mitte omma warrandust omma tarwidusseks pru kida, ning teeb peäleki weel omma hinge koor maks teistele liga ja illekohhut. Mis eest peame sepärrast ennast kowwaste hoidma, et meie kaski woiks töe polest hästi käia?

Katske, ja hoidke ennast ahnusse eest; sest ükski ei ella omma warrandussest se läbbi, et temmal wagga paljo on. Luf. 12, 15.

Rahha ahnus on keifide kurja asjade juur. 2 Tim. 6, 10.

9. Mis

9. Misga peame siis rahhul ollema?

Kui meil peatoidust ja ihhokattet on, siis peame sega rahhul ollema. 1 Tim. 6, 8.

10. Ja kui meie jo nõuelt aufaste reme, mis meie kohhus on, ja ikka Jummal kartuskes ellame, kas Jummal jätab meid siis seft ilma, mis meie peatoiduskes ja ihho. katekes tarwis on?

Jesus ütleb: Sedda keif peab teile pealegi antama. Matt. 6, 33.

Mo ello õn, oh Jummal, tulleb sinust; Kui ussun sind, ja teen, mis tahhad minust,

Süis wottad sa, mis tarwis, minnul anda,

Ja murret kanda.

Kui ollen tru ses, mis sa minnul annad, Ja utan seks, kui oiget aega satad, Sel aial siis keif minnul korda lähhab, Ja õnneks tulleb.

Mind lasse siis, mis kohhus, truiſt tehha, Ja lotuskes so abbi emalt nähha! Kui agga faan, mis minnul seadnuud sinna,

Süis rahhul minna.

Wißit: Meilt, armas Jummal, põra, ic.

IV. Dp.

IV. D p e r u s.

Kes jässeemast armastab, se mõtleb ka omma au peäle, ja hoiab ennast keige se eest, mis inimessel häbbiks ja teotuskes tulleb.

1. Kas hea nimmi ka üks kallis assi?

Nus nimmi on kallim, kui suur rikkus, ja arm on parem, kui hõbbe ja kuld. Opp. sann. 22, 1.

Hea nimmi jääb iggaweste. Sir. 41, 16.

Wattuste nimmi, mis ei kolba, kustub ärra. Sir. 41, 14.

2. Mis sügawust õppetust antakse meile sepärrast Siraki tarkusse ramatus?

Katstu, et sa olled hea nimmi al; seft se jääb julle üllemaks, kui tuhhat suurt kuldwarandust. Sir. 41, 15.

3. Mis peame siis teggema, et wõikſime ikka hea nimme al olla?

Mis muud, wennad, mis tõssine on, mis aus, mis õige, mis kaſsin, mis löbbus, mis hea on kuulda, kui üks hea kombe, ja mis kituske wäärt on, se peäle mõttele. Wil. 4, 8.

Hoidke ennast keige se eest, mis näitab kurja ollewad. 1 Tess. 5, 22.

H

4. Ug.

4. Agga kas se on hea, kui inimenne au-ahne on, keik omma tööd agga tühja au pärrast teeb, kõrki asjo taffanouab, teisi ärrapõlgab, ja meid kaetses, kes surema au sees on?

Ühhe surelisse tühja arwamisesele ei sa ohto. Sir. 3, 27.

Jumimesse südda lähhäb ülbeks, enne kui tedda mahharõhhutakse. Opp. sann. 18, 12.

Jummal panneb sureliste wasto, agga allandikkuite annab temma omma armo.

1 Peetr. 5, 5.

Kes isseennast üllendab, sedda peab allandatama, ja kes ennast isse allandab, sedda peab üllendatama. Matt. 23, 12.

5. Kuidas maenitsetakse meid sepärrast pühhas kirjas?

Urge olgem tühja au peäle ahued, teine teist ärritades, ja teine teist kaetsedes. Kal. 5, 26.

Urge tehke ühtegi, ei wio egga tühja au pärrast, waid arwage allandusse läbbi teine teist üllemaks, kui isseennast. Wisl. 2, 3.

Mind lasse tühja au,

Oh Jummal! põlgada,

Ja üksnes sedda au

Siin ilmas otsida,

Mis so ees iggaweste jääb,

Ja

Ja minnoga siit ilmast
So auu-rikti lääb.

Ma- ilma auu paistus
Mind argo petko teäl;
Sest ehl kül nimmi kulus,
Siis teadmatta on weel,
Mis südda maksab sinno ees,
Ja kes siin surustelleb,
Se pimmedusse sees.

Et sind, oh Jummal, tundes,
Sest kurjast lahkume,
Ja, sinno sanna kuuldes,
Siin ausast ellame,
Se on so pühha kallis nou;
Et nenda puian tehha,
Se olgo minno au.

Ja selle auu-tele
Mind saatko Jesus miid!
Ja parrandab mo mele,
Ja kustutab mo süüd,
Ja Jummalaga ühhendab,
Ja surel lohto päwal
Mul armo kustutab.

Wisl: Wenn mich die Sünden ic.

6. Misfuggust dypetust annab pühha Apostel Paulus meile, et woikšime ennast keige uhkuse eest hoida?

Ükski ärgo arwago ennast targemaks, kui sünnib arwata, waid arwago ennesest nenda, kui kohhus on arwata sedda möda, kui Jummal iggauhhele usso mooto on jaganud. Rom. 12, 3.

7. Ja kui meie ka rikkamad, üllemad ja targemad olleme, kui teised, kas sünnib siis se pärrast surelinne ja uhke olla?

Mis on sul, mis sinna ei olle sanud? agga kui sa ka sedda olled sanud, mis sa siis kiitled, otsekui ei olleks sa sedda mitte sanud? 1 Kor. 4, 7.

Kuis woikšim surusta, et hästi käib mo käs'i? So pärrast, Jummal! on, mo ello ja mo as'i,

Ja kui ma siin head teen, siis joudo amad sa; Sest wotta süddamest keik uhkust kauta.

Wisi! Oh wagga Jummal, kes ic.

8. Agga kui teised ilma asjata kurje kõnnesid meie peäle tõstwad, ja meie peäle waltetawad?

Kui innimesed keiksuggu kurja teie wasto rakiwad, kui nemmad waltetawad, siis romustage ennast, ja olge wagga rõõmsad; sest teie pall on suur taewas. Matt. 5, 11-12.

Teil

Teil olgo hea süddame tunnistus, et need selle sees, mis nemmad pahha rakiwad teist, kui kurjateggiatsest, häbbi sawad, et nemmad teie hea ello Kristuses teotawad. Sest se on parrem, kui Jummal tahtminne nenda tahhab, head tehhes kannatada, kui kurja tehhes. 1 Peetr. 3, 16.

V. D y p e t u s.

Kes isännast armastab, se panneb alati omma süddant tähhele, ja wüab targaste kui päwa aial ellada, et ta südda, ma ilma rõõm, ja kurjad innimesed tedda ei saaks petta ja patto sisse sata; ta walwab ja pallub, et ta kiufatusse sisse ei sa.

1. Kas innimenne woib siis pea patto sisse langeda, kui ta omma süddant mitte hästi tähhele ei panne?

Waim on kü walmis, agga lihha on nõdder. Matt. 26, 41.

2. Kuidas maenitsetakse meid sepärrast pühhas kirjas?

Sepärrast katš^o, kuidas teie diete hästi ellate, ei mitte kui rummalad, waid kui targad; ja piidage aega kalliks, sest need päwad on pahhad. Ewes. 15, 16.

Wak

Walwage, seiske uskus, olge kui mehhed,
sage langete. I Kor. 16, 13.

Walwage ja luggege, et teie kuusatusse
sisje ei sa. Matt. 26, 41.

3. Ets sinni siis ei ühhegi kurja, himmule agga
wähhe woimust anda?

Kui sinno parram film sind pahhandab,
siis kisu sedda wälja, ja wiska ennesest är-
ra; sest sulle on se parrem, et üks sinno
lühmist hukka lähhab ja keik so ihho ei hei-
deta pörgusse. Matt. 5, 29.

4. Agga kas wagga innimestel ka tarwis, ikka
walwada ja omma süddant hästi tähhele panna?

Kes ennast arwab seiswad, se katsko, et
temma ei lange. I Kor. 10, 12.

Kui saggedaste langede se,
Kes arwab ennast seiswad!
Ja lähhab senna julgeste,
Kus mitto kummistawad;
Ja, ennast täis, ta arwab niid,
Et sest ei olleks remmal siid,
Kui lähhab wähhe kõrwal.
Niid on ta langemispeal,
Ja langedes ta arwab weel,
End seiswad ommal kohhal.

Mind lasse, Jummal, targaste

Mo

Mo ette ikka wata
Ja ärra lasse talge
Liig julgete mind siin saba.
Kui tulleb mul üks kuusatus,
Siis olle sa mo walgustus,
Et aeglast wasto pannen.
Mul näita ka, mis häddasse
Meid wimaks satab patto te,
Et sest ka hirno tunnen.

Wisi: üks tallekenne leppitas ic.

5. Mitto langewad patto sisje, kui nemmad on
lusti piddamas, misuggust õppetust peame sepär-
rast rõmo aial ikka omma mele tulletama?

Olle rõmus, noor mees, omma nore ea
sees, ja tehko so siida sulle head rõmo so
nore mehhe põlwes; agga sa pead teadma,
et Jummal sind keige sepärrast kohto ette
wiib. Rogg. 11, 9.

6. Agga kas mõtlewad keik se peäle, kes sin
on lusti piddamas?

Reid on paljo, kes diglase teeraad mah-
hajätwad, et nemmad woiksid pimmedusse
tede peal kaia, kes rõmustawad kurja teh-
hes, ja wagga rõmsad on pöraсте kurja
teggude jures. Opp. sann. 2, 13-14.

7. Kuidaswiisi peame siis rõmsad ollema?

Kui

Kui need, kes sellesunnatse maailma pruugivad, agga sedda mitte liaks ei pruugi.
1 Kor. 7, 31.

8. Misuggust õppetust antakse meile sepärrast pühhas kirjas?

Olge rõõmsad Jeesanda sees.

Rõõmustagem ennast, ja olgem wägga rõõmsad, ja andkem temmale au. Tim. 19, 7.

Rõõmo sees ka tahhan olla,

Moiislik, aus, ja tassane,

Ja mo helde lahke südda

Olgo rõõmuks teistele.

Süis mo rõõm ei sa mind tõest

Sinnust ärralahhuta,

Egga minno süddamesfest

Hinge rahho kauta.

Wipit: Armas Jeesus, armastaja!

9. Ugga kas se on ükskeik, misugguste inimestega meie ümberkäime, ja kelle seltsis-meie rõõmsad olleme?

Kes targadega ümberkäib, se saab targaks, agga kes halvide seltsi heidab, sellele tulleb pahha luggu. Opp. samm. 13, 20.

Üks ainus pattune hukkab paljo head ärra. Rogg. 9, 18.

Uhhel

Uhhel kawwalal on paljo kawwalaid kiusamisssi. Sir. 11, 35.

10. Kelle seltsi peame süis otsima?

Oiged mehhed olgo so seltsiks so laudab. Sir. 9, 20.

11. Ja misugguste inimeste seltsi eest peame ennast hoidma?

Pühha Apostel Paulus ütles: Meie kassime teid, wennad, meie Jeesanda Jeesusse Kristusse nimmel, et teil ei pea tegemist ollema ei ühhegi wennaga, kes wiisipärrast ei ella, egga se õppetusse järrele, mis ta meilt on sanud. 2 Tess. 3, 5.

Kellal on Jummalal kartusse näggo, agga selle wägge ärrasalgawad, neist lahku. 2 Tim. 3, 5.

Hoia ennast kurjateggia eest, et temma sulle roja märki ei te iggaweste. Sir. 11, 39.

12. Kuidas ütles sepärrast ka Kuningas Dawet?

Minna ollen nende keikide seltsimees, kes sind kartwad, ja so kaskimisjed hoiawad. Laul. 119, 63.

Ma wiiskan tiggedatte seltsi, ja dälatte jures ei istu ma mitte. Laul. 26, 5.

13. Ugga

13. Uga kui teised sulle kurja nouu andwad, ja tahhawad sind ehitada, misfuggust oppetust pead sa siis omma mele tulletama?

Mo poeg! kui pattused sind anwatawad, siis ärra wõtra mitte nende nou. Opp. sann. 1, 10.

Mo poeg! ärra käi mitte sedda teed nendega; kela omma jalg nende jalgteed käimast. Opp. sann. 1, 15.

Mo ello-te peäl on ka pattused kül nähha, Ja pea woiwad need mind seggaseks ka tehha. Kui nende wiisid nään, ja nende sammades üks kurri kihwt ka on, siis olle abbimees!

Oh wotta, Jeesand, sa, mo siiddant isse hoida, Et nende tühti rõõm mind ellades ei petta! Küil nende naer ja lust lääb waewaks peage; Sesamma wahhetus, mind targaks tehko se!

Wifil: Oh wagga Jummal kes.

14. Kas peame ka, teiste seletis olles, keik ommad sammad hästi rähhele pannema, ja targaste järrele arwama, mis sünnib räkida ehk mitte?

Kes omma suud ja keelt hoiab, se hoiab omma hinge ahhastrusse eest. Opp. sann. 21, 23.

Jumimesse su wiljast peab ta kõht täis sama, omma ulede wõist saab temma täis. Surm ja ello on kele kä, ja kes sedda armas-

mastab, se sööb temma wiljast. Opp. sann. 18, 20-21.

15. Kas siis sest ni suur kahjo, kui innimenne tühja rägib, ja kui üks meletu jutto aiab?

Kes ommad uled laiale aiab, sellele tuleb ehmatas. Opp. sann. 13, 3.

Urge effige mitte: Kurjad kõnned rikkuwad head lombed ärra. 1 Kor. 15, 33.

Wata, mis suurt metsa wõttab pisfoke tulli jüta? Ka keel on tulli, ja üks maailm täis üllekohhut, nisuggune on keel meie liikmede seas, mis rojaseks teeb keik ihho, ja sütab põllema meie ellokorra sündimisest surmast sadik, kui sedda pörgust sütakse. Jak. 3, 5-6.

16. Misfuggust oppetust antakse meile sepärrast Siraki tarkusse ramatus?

Koggu omma hõbbedat ja omma kulda, ja te wae-kausid ja loöd omma sammadele, ja te omma süle üksed ja tõlgid. Sir. 28, 29.

17. Ja kuidas maenitseb meid pühha Apostel Paulus?

Urge laske ei ühtegi nurjatumat sanna ommast suust wäljaminna, kuid se, mis hea on parrandamiseks, kui tarwis on, et se armo annab neile, kes sedda kuulwad. Ewes. 4, 29.

Siis wotta targast tähhel panna
 Keif ommad sannad, mõttedke,
 Ja ärra keel lubba anna,
 Et kurja teeks siin ühhele.
 Üks tühhi kõnne wahhest teeb,
 Et rahhota so südda jääb.

Wist: Kes Jummalat ni lasseb tehha.

VI. Ö p p e r u s.

Kes isfiennast armastab, se otsib ka
 wagga ja ustawa inimeste sõbrust, ja
 peab ühhe hea sobra wagga kalliks.

1. Eks se polle meile sureks õnneks, kui meie
 olleme ühhe hea ja ustawa sobra leidnud?

Ülli ja suitseamisise rohhi rõmüstab süd-
 dant; nenda ka on kellegi sõbber maggus
 süddame nou pärrast. Öpp. sann. 27, 9.

Monni hea sõbber hotab teist ennam tak-
 ka kui wend. Öpp. sann. 18, 24.

Üks ustaw sõbber on üks tuggew warjo-
 paik, kes tedda leiab, se leiab õnnistusse
 warrandust. Sir. 6, 15.

Hädda sellele, kes üksi on, kui ta langeb;
 ja ei olle teist, kes tedda üllestõstab. Rõgg.
 4, 10.

2. Kuidaswisi same keigeparreminne ennesel ühhe
 hea sobra leida?

üks

Üks ustaw sõbber on ello rohhi, ja kes
 Jummalat kardab, se saab nisuggust kätte.
 Sir. 6, 17.

Üks mees, kes sõbrust peab, on wäart
 sõbraks piddada. Öpp. sann. 18, 24.

3. Agga kas sünnib ennast lohhe iggäühhe
 kätte uskuda?

On sul üks sõbber, siis olgo temma sul-
 le kiusamisise peäle, ja ärra usju ennast mitte
 warfi temma kätte. Gest monni on kül sõb-
 ber ommal aial, agga willetsusse päwal ei
 ja temma mitte sõbraks. Kui sul hea põ-
 li on, siis on temma kui sinna, ja kui om-
 ma, sinno koddakonste wasto; agga kui
 sind allandakse, siis on temma sinno was-
 tane, ja pettab ennast so silma eest ärra.
 Sir. 6, 8-13.

4. Ja kas se on hea, kui legi paljo inimese
 tega suurt sõbrust teeb?

Olgo neid kül paljo, kes soga rahho pid-
 dawad, agga wäewalt olgo üksainus tuh-
 handatte seast so nou-andja. Sir. 6, 7.

5. Misugguste inimeste sõbrusse eest peame
 ennast keigeennamiste hüdima?

Pühha Apostel Paulus ütleb: Urge sege-
 gage ennast selle sekka, kes meie sanna ei
 wõt:

wõtta kuulda; ärge piddage ommeti tedda kui waenlast, waid maemitsege tedda kui wenda. 2 Tess. 3, 14-15.

6. Kui meie agga olleme ühhe hea ja ustawa sõbra leidnud, efs meie pea siis tedda wägga kalliks piddama?

Uks ustaw sõbber ei sünni mingi wasto ärrawahhetada, ja ei sa ühtegi temma illo wasto. Sir. 6, 16.

7. Mis eest peame siis ennast hoidma, et meie sõbrust ei kauta?

Kes kõiwi lindude sekka wiskab, pelletab neid ärra, ja kes sõbra teotab, se kautab sõbrust. Sir. 22, 23.

Kui temma ette middagi heidetakse, ja uhkusse pärrast, ja kui sallaja assi ilmutakse, ja kawwalaste pahhandust tehakse, nende pärrast aetakse igga sõbber ärra. Sir. 22, 26.

8. Agga kui kegi meie sõbra peäle kurje kõnnesid tõstab, mis peame siis teggema?

Kula omma liggimesse kääst se asja järrele, ehk ta sedda ei olle mitte teinud, ja kui ta middagi on teinud, et ta ennam ei te. Kula sõbrakääst, ehk temma ei olle sedda mitte räkinnud, ja kui ta sedda on räkinnud,

nud, et ta sedda ennam ei te. Kula omma sõbra kääst, sest kurjat kõnnet tõstetakse sagedaste, ja ärra ussu keik kõnnet. Sir. 19, 13-15.

Üht sõbra, Jummal, anna mul,
Kes omma süddant annud sul,
Kes truit, selge melega
Mind satab, aitab, trööstib ka!

Wist: Oh Jeesus Kristus! tulles sa ic.

III. Armastussest liggimesse wasto.

I. O p p e r u s.

Meie peame keik inimessi armastama, ilma luggu piddamatta, kas nemmad tutwad ehk woerad, sõbrad ehk waenlased, kas nemmad meie luggu rahwast ja meiega ühhes uskus on, woi mitte.

Keikil, ja ka minnule
Wornud, Jummal kinnitada:
Liggimest sün peate
Ni kui ennast armastama.
Pühha olgo meitele
Mis sün käästaks keikile!

Wist: Efs sa heida, karjane! ic.

I. Wist:

1. Mikspärrast peame keif innimesest armastama?

Meie olleme keif üks ihho ja üks wain nenda kui meie ka olleme kutsutud ühhes lotuskes meie kutsutusse polest; meil on üks Jummal, kes keifide Issa. Ewes. 4, 4=6.

2. Et niid keif innimesed Jummalal lapsed on, kas armastame siis Jummalat, kui meie üht ehk teist innimest mitte ei armasta?

Kui kegi ütleb: Ma armastan Jummalat, ja wihtab omma wenda, se on wallelik: sest, kes ei armasta omma wenda, kedda ta nääd, kuidas se wotb Jummalat armastada, kedda temma mitte ei nä? I Joan. 4, 20.

3. Meie õnnisteggia, Jesus Kristus, on omma ello keif innimeste heaks äraannud; kas olleme siis temma jüngrid, kui meie teine teist ei armasta?

Jesus ütleb: Sestammast tundwad keif, et teie minno jüngrid ollete, kui teil armastus on isikeskes. Joan. 13, 35.

4. Ja kui meie teist ei armasta, kas woime siis kül lota, et teised meid armastaksid?

Sellesamma moõdoga, misga meie moõdame, peab meile jälle moõdetama. Luk. 6, 18.

5. Kui

5. Kuidas peame agga omma liggimest armastama?

Sinna pead omma liggimest armastama kui issiennast. Matt. 22, 39.

6. Misfuggune õppetus peab sepärrast ikka meie meles ollema, kui meil teistega teggemist on?

Keif, mis teie ial tahhate, et innimesed teile peawad teggema, nendasammoti tehke ka teie neile. Matt. 7, 12.

Mis sa issi wihtad, sedda ärra te ühhelegi. Tob. 4, 15.

Arwa omma liggimesse asjad ärra omma ennese asja järvele. Sir. 31, 17.

Ma tahhan ikka katsuda,
Mi teiste wasto olla ka,
Kui neist ma sedda nouan;
Siis teist ma ei kurwasta
Ja nende meest ei pahhanda,
Ja waestel abbiks jouan.

Mis moõdoga ma teistele
Siin moõdan, saab ka minnule
Mo kätte jälle antud.
Sest lögo pehmeks südda niid,
Ja andko andeks teistele siid,
Et wiha ei sa petud.

Wist: Keif tulge minno jure niid, ic.

S

II. Op:

II. D y p e t u s.

Kes omma liggimest armastab kui isseennast, se ei te ühhelegi kurja.

1. Kas teme ial sellel, kedda meie armastame, kurja ja kahjo?

Armastus ei olle kadde, armastus ei te wallatust, temma ei surustelle, temma ei näita ennast kurjaste, temma ei otši omma käsjo, temma ei sa wihases, temma ei mötle kurja peäle; temmal ei olle rõmo üllekohust. 1 Kor. 13, 4-6.

2. Kui meile nüüd käsjo antakse, et peame teine teist armastama, kui isseennast; mis keeltakse siis selle ühhe käsjo: sanna sees?

Pühha Apostel Paulus ütleb: Sest se: sinna ei pea mitte abbiello arrarikkuma; sinna ei pea mitte tapma; sinna ei pea mitte warrastama; sinna ei pea mitte üllekoh-to tunnistama; sinna ei pea mitte himmustama, ja kui weel üks teine käs on, kedda pannakse sellesinnaste sanna sisse ihte, se on, selle sees: Sinna pead omma liggimest armastama kui isseennast. Rom. 13, 9.

3. Misfuggune nuhtlus olli jo wanna Testamenti aial nisfuggustele seätud, kes omma liggimest ollid tappud?

Kes

Kes innimesse werd arrawallab, selle werri peab innimesse labbi sama arrawallatu? 1 Mos. 9, 6.

4. Ja kuidas sellerab Jesus kedda wiendama käsjo weel laiemalt ärra?

Temma ütleb: Teie ollete kuulnud, et wannemille on räkitud. Sinna ei pea mitte tapma; agga kes ial tappab, on koh-to wäärt. Agga minna ütlen teile, et igga üks, kes omma wenna peäle ilmaasjata wi-ha kannab, on koh-to wäärt. Matt. 5, 21-22.

5. Misfuggune nuhtlus olli jo wanna Testamenti aial abbiello: rikmisje peäle seätud?

Üks mees, kes omma liggimesse naesega abbiello rikub, kedda abbiello: rikja meest ja abbiello: rikja naest peab armota surma pandama. 3 Mos. 20, 10.

6. Ja kuidas sellerab Jesus kedda wiendama käsjo weel laiemalt ärra?

Temma ütleb: Teie ollete kuulnud, et wanna rahwale on ööldud: Sinna ei pea mitte abbiello arrarikkuma. Agga minna ütlen teile, et iggaüks, kes naese peäle watab kedda himmustades, on jo abbiello tem-maga arrarikkunud ommas süddames. Matt. 5, 27-28.

3 2

7. Mis

7. Mis ütleb pühha kirri sest wargusest?

Hädä sellele, kes paljo kokkopanneb, mis ep olle temma pärralt, kauaks sedda on? temma koormab agga ennese peäle pakso mudda. Habak. 2, 6.

8. Kelle sarnatset's panneb pühha kirri neid, kes teiste peäle waltetawad, ja üllekohto tunnistawad omma liggimesse wasto?

Kurrat ei olle mitte seisma jänud tõe sisse, sest tödde ei olle mitte temma sees; kui ta waltet rägib, siis rägib temma ommast, sest ta on wallelik, ja wallelikko isä. Joan. 8, 44.

9. Kas siis üks wallelik ehk kelekandja ni suurt waewa omma liggimesel teeb?

Piitsa hobid saatwad wõrmed; agga ke-
le hoop peksab lukondid rusuks. Mitto on
langenud moõga terra läbbi, agga mitte kui
need, kes kele läbbi langeiwad. Sir. 28, 19-20.

10. Kas se ka tössise armastusse wasto, kui
meie agga sedda himmustame, mis meie
liggimesse pärralt on?

Kes Kristusse pärralt on, need on om-
ma lihha ristilõnud ihhaldamistega ja
himmudega. Kal. 5, 24.

Teie peate ennese peält ärraheitma en-
dise

dise ello polest sedda wanna innimest, sedda
riffutakse pettusse himmude läbbi. Ewes. 4, 22.

Teine teist nüüd armastagem,
Wenna rõmo otsides;
Urge teisi kurwastagem,
Nende joudo milgides.
Lõpko nüüd keik teotus,
Nüüd ja waen ja tiggedus!

Usko hoides, jätkem mahha,
Mis siin kahjaks wennale;
Jägo meist ka putumatta,
Mis siin õsaks teisele,
Et nüüd ükski ennam teäl
Meie pärrast nuttaks weel.

Wist! Jummal, Ma ning taewa loja, r.

III. Ö p p e t u s.

Kes omma liggimest armastab kui isse:
ennast, se kannab ka hoolt teiste
hinge õnnistusse eest.

1. Kui meie teist innimest omma ausa ello, ehk
ka omma targa õppetusse läbbi tõe tundmisesele
ja mele-parrandamisse pole juhhatame, eks meie
te siis temmale paljo head?

Kui kegi teie seast tõe tee peält ärraet-
sib, ja kegi pörab tedda jälle ümber tele,
se

se peab teadma, et kes ühhe pattuse temma eeskirjuse tee peält ümberpörad, se peastrab hinge surmast.

2. Missuggust õppetust antasse meie separeast pühhas kirjas?

Moudkem nüüd sedda taffa, mis rahhüks, ja parrandusüks teile isjekeskes tarwis tulleb. Sest iggawks meist olgo liggi-mesje mele pärrast temma heaks, se on parrandusüks. Rom. 14, 19. Rom. 15, 2.

Maenitsege ennast isjekeskes, ja oppetage teine reijt. 1 Tess. 5, 11,

3. Ja mis eest peame ennast hoidma, kui meie ei tahha omma liggimese hingele kahjo tehha?

Et meie ei anssa ühhegi asja sees ei üh-tegi pahhandust. 2 Kor. 6, 3.

4. Kas se tulleb siis ni sureks pattuks arwada, kui legi pahhandust annab?

Jesús ütles: Kes pahhandab ühhe neist-sinnariist pisiolesüst, kes minno sisse ustwad, sel on parrem, et westi kiwivi temma kaela peaks podama, ja tedda ärraupputadama süggawama merre tohra. Hädda selle innimesjele, kelle läbbi pahhandus tulleb. Matt. 18, 6-7.

Oh,

Oh, ärra lasse mind, se peale üksnes wata, Mis aialikkult siin, woiks teiste kasuks sada; Waid nende hinge õn mul olgo kallim weel, Ja ses neid aidata, ka walmis olgo meel.

Kes uskus nõdrad on, siin armsast kinnitada,

Ja sõbra wiisil ka neid tele juhhatada, Kes patto tee peäl ei nä weel huffatust, Seks aita, Jõfand, mind, ja anna süggidust.

Wiisil: Oh, wagga Jummal kes ic.

IV. Ö p p e t u s.

Kes omma liggimest armastab kui isse-ennast, se pütab iggawühhele digust tehha.

1. Meie tahhame, et teised peawad meie andma, mis meil tulleb anda, ning et peawad meie kätte jätma, mis meie pärrast on; mis peame siis ka meie teggema, kui meie omma liggimest armastame kui isseennast?

Siis tassuge nüüd keitile, mis teie kohhus on; makso, kellele makso: tollirahha, kellele tollirahha: kartust, kellele kartust: au, kellele au tulleb anda. Rom, 13, 7.

2. Kas peame ka keigewähhemä asja sees iggawühhele nenda digust teggema?

Kes keigewähhemä sees ustaw on, se on ka

Ka sures ustatw; ja kes keigewähema sees üllekohtune on, se on ka sure sees üllekohtune. Luf. 16, 10.

3. Eks sünni süs milgi wisil petta ja üllekohtut tehha?

Pühha kirri ütleb: Kui teie omma ligimessele middagi ärramüte, ehk omma ligimesse käest middagi ostate, süs ärge waewage teine teist. 3 Mos. 25, 14.

Terwe ja õige waenael peab sul ollema; terwe ja õige wak peab sul ollema. 5 Mos. 25, 15.

Ärra risu sedda alwa, sepärrast et ta alw on, ja ärra rõhhu mitte willetsat mahha. Öpp. sann. 22, 22.

Sa ei pea mitte liga teggema selle palgalissele, kes kehwa ja sant on, olgo ta so wendade ehk so woõraste seltsist. 5 Mos. 24, 14.

Õigust ei pea sa mitte kõwweraks pöörama: ei sa pea ühhestki luggu piddama, ja melehead ei pea sa wasto wõtma, sest melehea teeb tarkade silmad pimmedaks ja teeb õigepäe asjad seggatsaks. 5 Mos. 16, 19.

Õigust, õigust pead sa takkanoudma, et sa jääd ellusse, ja pärrid sedda maad, mis Jehowa so Jummal sulle annab. 5 Mos. 16, 20.

4. Kui müüd Jummal keik üllekohtut ni kowwaste ärrakelab, kas woime süs temma mele pärrast olla, kui meie üllekohtut teme?

Jehowa, so Jummal ees on hirmus iggawiks, kes kõwwerust teeb. 5 Mos. 25, 16.

Sest Jehowa on õige ja armastab õigust. Paul. 11, 7.

5. Ja kas se woib nuhtlematta jääda, kui meie üllekohtut teme?

Hädda neile, kes nurjatuma tõ peäle mõtlewad, ja omma wodide peäl kurja nouu piddawad, ja teggewad sedda, kui hominiko walge saab, et nende kässt neile on Jummalaks. Ja nemmad ihhaldawad wäljasid, ja kiskuwad neid wäggise käest ärra, ja ihhaldawad koddasid, ja wotwad käest ärra; ja nemmad tewad liga mehhele ja temma koiale, ja iggawhhele ja ta pärris-õsfaale. Sepärrast ütleb Jehowa nenda: Wata, ma mõtlen õnnetust sata sesinnatse sugguwõssa peäle, kust teie mitte ei pea omma kaela alt ärrasaatma. Mifa 2, 1-3.

Hädda sellele, kes ehhitab omma kõdda, ei mitte õigussega, ja ommad pealmisfed toad üllekohtoga, kes omma liggimest sunnib tenima ilma, ja ei anna temmale mitte temma tõ palka. Jer. 22, 13.

Eks teie ei tea, et üllekohtused ei pea mitte Jummalale rüki pürrima? 1 Kor. 6, 9.

6. Kas se ka nähha, et se warrandus, mis kawwalussega ja kurja nouu läbbi on sadetud, mitte laste kätte ei jä?

Dälusse warrandusjed ei sada kasso. Opp. sann. 10, 2.

Kehmaks lähhäb se, kes pettisel wiisil tööd teeb. Opp. sann. 10, 4.

Däla lapsed piawad alwade mele pär-rast olla, ja temma käd peawad ta warran-dust jälle ärraandma. Job. 20, 10.

7. Ja kui nende üllekohtuste warrandus nende käest jälle ärrakaub, mis peawad nemmad siis ommas süddames ütlemä?

Wata, nende töteggiate pall, kes meie maid on ärraleifanud, mis meitest on kin-nipetud, se küssendab, ja leitajatte küssenda-misjed on tulnud wäggede Jssanda kõrwa-de ette. Jak. 5, 4.

8. Ugga kui nüüd üllekohtune omma üllekohhut süddamest kahhetseb, mil wiisil peab temma siis pattude andeksandmist takkanoidma?

Nenda, et ta annab panti taggasi, ja tassub jälle, mis ta risunud, ja küss ello seadmiste sees, et ta mitte ei te kõrwerust. Esel. 33, 15.

Res

Kes warrastanud on, se ärgo warrasta-go mitte ennam, waid tehko enneminne tood, ja saatko kättega head, et temmal ol-leks sellele jaggada, kannel tarwis on. Ewes. 4, 28.

9. Ja kas Jummal tahhab siis temmale keif-pattud andeks anda?

Ugga kui se, kes däl, pörab keifist om-mast pattudest, mis ta teinud, ja peab keif-mo seadmised, ja teeb, mis kohhus ja di-gus on, se peab töeste ellama, ei mitte sur-rema. Keif temma ülleastmissi, mis ta tei-nud, ei peage mälletadama; omma õigusse pär-rast, mis ta teeb, peab ta jäma ellama. Esel. 18, 21-22.

Mind hoiä, Jummal, armsaste,

Et üllekohhut mä ei te,

Ja mis mä teind, mind lasse ka
Siin kahhetsedes tassuda!

Wiis: Oh Jesus, Kristus tulle sa, ic.

10. Se keigeparrem on, kui inimenne tege rah-hul on, mis ta jonab omma ausa tö läbbi enne-sele sata, ja mis Jummal isse temmal annab; ja kui sedda ka paljo ei olle, eks se nattoke ei mäsja siis paljo ennam, kui se keigesu-rem warrandus, mis kurjaga on sadud?

Se nattoke, mis õigel on, se on parrem, kui mitme dälä suur warrandus. Lau. 37, 16.

Nende

Nende täieste waggade pärris-ossa jääb
iggaweste. Nennad ei sa häbbisfe kurjal
aial, ja nälja aial on neil kü. Eaul. 37, 18-19.

Sa, Jummal, õigust asmastad.
Kes üllekohhut nouamad
Ei ja need nuhtlematta,
Eht olleksid kui sured teäl,
Ja rikkad, ausad ilma peäl;
Ei luggu fest ei peta.

Mo süddant siis ni walgušta,
Et üllekohhut wihtkan ka,
Ja sedda ei woi nähha!
Mul argo tulgo melege,
Mo kasso pärrast, ühhele
Siin wähe liga tehha.

Wist: Keif tulge minno jure nääd, -c.

V. D y p e t u s.

Kes omma liggimest armastab kui is-
seennast, se on helde ja lahke süddame-
ga iggaühhe innimesse wasto.

1. Kust tunnukse keige selgeminne, et kegi omma
liggimest süddamest armastab?

Armastus on pitkamelelinne, ja näitab
omma heidust ülles. 1 Kor. 13, 4.

2. Kui:

2. Kuibas peame siis ka meie omma armas-
tust keifide wasto üllesnäitma?

Heldusfest ja hallastusfest tehke head ig-
gamees omma wennale. Safar. 7, 9.

Olge teine teise wasto helded, süddamest
halledad, ja andke teine teisele andeks.
Ewef. 4, 32.

Teie järrele-andminne sago tutwaks kei-
file innimestele. Wil. 4, 4.

Rõmüstage arrad, aitke nõdrad, olge
pitka melega keifide wasto. 1 Tess. 5, 14.

Kui innimenne ka ühhe eksitusse siise
fattuks, siis parrandage nisuggust jälle tas-
fase waimoga. Kal. 6, 1.

Kandke teine teise koormad. Kal. 6, 2.

Argo wadago ükski se peäle, mis tem-
ma omma kassuks tulleb, waid iggaüks
wadago se peäle, mis teiste kassuks tulleb.
Wil. 2, 4.

Olge rõõmsad rõõmsadega, ja nutke nut-
jattega. Rom. 12, 15.

Sesammassuggune meel olge teie sees, mis
Kristusse Jeesusse sees ka olli. Wil. 2, 5.

Mind lasse, Jeesus, ikka teäl
So peäle agga wata,
Et walmis olleks ka mo meel,
Siin teistel rõmuks olla,
Neid aidata, kel raske koorm,

End

End rõmustada, kui neil rõõm,
Ja nutjatreaga nutta,
Kõik sel, kes minno sõbraks saab
Ja süddant malle ilmutab,
Ka truust üllesnäita.

Wist: Üks tallekenne leppitas 2c.

3. Eks meie pea ka nõo ja pehme sannade läb-
bi liggimesele omma helde süddant ülles-
näitma?

Silmade walguis rõmustab süddame;
hea sammum annab rammu lufontidele.
Opp. samm. 15, 30.

Wata, eks hea sanna olle parrem, kui
hea and? ja mollemad on selle jures, kes
armo täis. Sir. 18, 19.

Arra kurwästa ial sannaga sebda, kelle-
le sa middagi annad. Sir. 18, 17.

Kaddeda and teeb, et silmad ärrakuima-
wad. Sir. 18, 20.

4. Agga kas tulleb ükspäinis sanna ja kelega
armastust üllesnäidata?

Minno lapsokesjed, ärge armastagem mit-
te sanna egga kelega, waid teoga ja toega.
I Joan. 3, 18.

5. Kuidas armastame siis teoga ja toega?

Sebda möda kui iggauls on armo-andi
sanud, nenda aitage teine teist sellega, kui
Sum-

Jummala monnesarnatse armo head maia-
pidajad. I Peetr. 4, 10.

6. Agga kas peame ka ommad wihamehhed
armastama, ja neile head teggema, kes tän-
namatta on?

Armastage ommad wihamehhed, ja teh-
ke head ja laenage, ei ühtegi selle wasto
lotes: siis peab teie pall suur ollema, ja
teie peate selle keigekõrgema lapsed ollema,
sest temma on helde nende tännamatta ja
kurjade wasto. Luk. 6, 35.

Kui teie neid armastate, kes teid armas-
tawad, mis tänno teil sest on? sest pattu-
sed armastawad ka neid, kes neid armas-
tawad. Luk. 6, 32.

7. Kas se tulleb ka meie ennese kasuks, kui meie
helde ja lahke süddamega olleme?

Parrandatud südda on lihha ello; agga
kaddedus on mädda lufontide sees. Opp.
samm. 14, 30.

Ma ennast agga pinan,
Ja süddant raskest waerwan
Kui mul üks kadde meel.
Oh, hoia siis mo süddant,
Se himmo eest, mo Jēsand!
Et woiksin rõmus olla teal.

Wist: Nüüd hingwad inimessesed, 2c.

VI. D y p e t u s.

Kes omma liggimest armastab kui is-
seennast, se jaggab rõmoga ommast
warrandusfest waestele, ja piab omma
joudo möda nende waewa wähhendada.

1. Kes waeste häddast ja waewast ühtegi ei
holi, ja neid ilma abbita jättab, kas selle
sees on küll armastust Jummal ja liggis-
messe wasto?

Kel ma = ilma peatoidust on, ja näab
ommal wennal middagi tarwis ollewad, ja
panneb omma süddame temma eest kinni,
kuidas jääb Jummal armastus temma
sisse? 1 Joani. 3, 17.

2. Kelle wasto peab meil siis teigeennamiste
üks helde ja halle südda ollema?

Möttelge nende peäle, kelle käsfi kurjas-
te käib, otsego need, kes isse ka weel ih-
hus on. Ebr. 13, 3.

3. Ja kuidas peanie nende peäle mõlema?

Urge unmustage mitte ärra head tehha
ja teistele jaggada; sest nisuggused ohwrid
on Jummal mele pärrast. Ebr. 13, 16.

Ärra kela head mitte neile, kellel se tar-
wis on, kui sinno ka joud on, head teh-
ha. Dyp. sann. 3, 27.

Mur-

Murra omma leiba näljatsele, ja wi
omma kotta need willetjad, kes pelgus on;
kui sa nääd, kes allasti on, siis katta ted-
da, ja ärra hoiä ennast kõrwal omma lig-
gimesse eest. Jes. 58, 7.

4. Agga kas meie armo:annid maksawad mid-
dagi, kui meie neid meelt wasto, ja agga
hädda pärrast jaggame?

Jaggüks jaggago nenda, kui temma om-
mas süddames ettewõttab, ei mitte kurwa
melega, egga hädda pärrast; sest Jummal
armastab ühhe rõmsa andia. 2 Kor. 9, 7.

Kes jaggab, se tehko sedda wagga südda-
mega, ja kes waeste ette murretseb, se tehko
sedda rõmoga. Rom. 12, 8.

5. Kuidaswi peawad sepärrast rikkad omma
rikkust Jummal tähtmisse, järrele prüfima?

Käsfi neid, kes rikkad seßsinnatseß ma-
ilmas, et nemmad ei pea surelisseß ollema,
egga kaduwa rikkusse peäle lootma, watd
ellawa Jummal peäle, kes meile keif roh-
keste annab tarwidusseß, et nemmad pea-
wad head teggema, ja hea teggude sees rik-
kaks sama, heal meel andma, ja teistele
jaggama, ja ennästele warrandust kogguma
heaks allusseß tullewa peäle, et nemmad

R

igga-

iggawest ello woiffid kätte sada. 1 Tim. 6,
17: 19.

6. Agga kui meil kassin jondo on, et meie ei
wõi paho waestele anda, kas siis se nattofe,
mis meie ommast waesussest wagga südda
mega jaggame, ka middagi Jummal
ees maffab?

Jesus ütles sest waesest lesknaesest, kes
agga kaks weringit ohwri-rahha kirsto olli
pannud: Toest ma ütlen teie, et sesinnane
waene lesknaene ennam on ohwri-rahha
kirsto pannud, kui keik muud, kes on sisse
pannud. Sest keik teised on ommast liast
warrandussest sisse pannud; agga sesinnane
on ommast waesussest keik, mis temmal ol-
li, keik omma toidust, sisse pannud. Mark.
12, 41: 44.

7. Kui meile nüüd sedda jondo on, et woiffime
weel parreminne ühhe ehk teise waese järrele ku-
lata, ja temmale oiget abbi sata, kas on siis
sest kül, et meie temmale agga nattofest rah-
ha ehk leiba anname, ja tedda siis lasseme
omma teed minna?

Kes hole ning ka murrega
Siin waeste järrel kulab;
Ja sanna, to ning nouuga,
Neil rõõmsast abbiks jouab;
Kes nende waewa wähheneb,

Neil

Neil ello-patka murreteseb,
Et saaksid auga forda;
Kes waesed lapsed kaswatab,
Need rummalad ka õppetab;
Se waeste armastaja.

Wisi! Üks rallefenne leppitas.

8. Kas meil ennestel ka sest kasso, kui meie
seddawisi waeste peäle armo heidame?

Kes kehwa peäle armo heidab, se laenab
Jehowale, ja se tassub temma kätte, mis
ta head teinud. Matt. 25, 40.

Andke, siis peab teie antama; üks hea
kinniwautud ja kuhja pea ja puistatud
moõt peab teie riippe antama. Luk. 6, 38.

Ja kes ial ühhe neisinnatsiist wähhemist
agga jodab ühhe külma wee karrikaga, toest
minna ütlen teile, se ei pea ommast pal-
gast mitte ilma jama. Matt. 10, 42.

Õnsad on need armoliised, sest nemmad
peawad armo sama. Matt. 5, 7.

Kui sel, kel janno on, kord jua lahkest
annad;

Kui waese peäle sa siin halledaste watad;
Ehk agga nouuga teist aitad heldeste;
Siis Jummal sedda näab, ja tassub roh-
keste.

Wisi! Oh wagga Jummal, kes.

R =

Ag

9. Aga mis ütleb Jummalta fanna neist, kes armotumad on, ja häddaliste peäle ei hallasta?

Kohhus peab ümahallastusfeta kaima selle peäle, kes ei olle hallastanud. Jak. 2, 13.

10. Kui agga teised on armotised meie wasto, mis siis meie kohhus?

Tämmage keige asja sees, sest se on Jummalta tahminne Kristusse Jesusse sees teie wasto. 1 Tess. 5, 18.

Kes hea eest kurja tassub, selle koiast ei lohku õnnetus ärra. Opp. sann. 17, 13.

VII. S p p e t u s.

Kes omma liggimest armastab kui isseennast, se vüab keige inimestega rahho viddada, ni paljo kui agga temma polest sünnib, ja on ikka valmis jälle leppida, kui riid on tõusnud.

1. Misfuggune luggu on seal maias, kus rahwas ridus ja wiha; waenus issekestes ellawad?

Ruusa kaddeust ja rido on, seal on üks seggane ja selge pahha to. Jak. 3, 16.

Kaddeus ja wiha lühhendawad päwad. Sir. 30, 26.

Üks äkki melega wiha sütab tullokest pol-

pollema, ja äkki melega riid wallab werd. Sir. 28, 12.

2. Misfuggused inimessed on sepärrast Jummalta ja inimeste melest wägga kallid ja armsad?

Kui illusad on nende jallad, kes rahho kulutawad. Rom. 10, 15.

3. Kui meie nüüd omma liggimest süddamest armastame, eks meie pea siis ka dige murrega rahho tallanoudma, ja ikka leppima, kui riid on tõusnud?

Kui se woib olla, siis piddage keige inimestega rahho, ni paljo, kui teie polest sünnib. Rom. 12, 18.

Olge ühemelelised, piddage rahho, kui se armastusse ja rahho Jummal on siis teiega. 2 Kor. 13, 11.

4. Mis peame siis omma polest tegema, et woiksime ikka teistega rahho piddada?

Kannatage teine teisega, ja andke andeks teine teisele, kui kellelgi on middagi kaebamist teise peäle; kui Kristus teile ka on andeks annud, nenda tehke ka teie. Koloss. 3, 13.

Räige nenda, kui teie kohhus on, se kutsu misse järrel, misga teie ollate kutsitud, keige allandusse ja tassandussega, ja pitka mele-

melega teine teist sallides armastusse sees.
Ewef. 4, 1-2.

Ma tahhan armastusfega
Siin teiste pattud fatta,
Ja kannatlikko wainoga
Meid õige tele sata;
Zeeb teine kurja minnule,
Siis tahhan roõmsast temmale
Keik sedda andeks anda.

Mi saan siis, Jeesus Kristus, sind,
Kes olled lunnastanud mind,
Kui kohhus amustada.

Wisi: üts tallekenne leppitas ic.

5. Kas olleme isse ilmawiggata?

Meie eksime keik paljo. Jak. 3, 2.

6. Eks meie olle siis wägga kurjad innimesed,
kui meie kohhe wihhastets same ja kurjaste
täpleme, kui teine meie was:

to eksib?

Innimenne peab wihha teise wasto, ja
otsib Jeesanda läest parrandamist; temmal
ei olle halledat meelt ühhe innimesse was-
to, kes temma sarnane on, ja pallub om-
ma pattude pärrast? Temma issi, kes lih-
ha on, peab wihha, kes tahhab temma pat-
tud ärraleppitada? Sir. 3, 5.

7. Mis:

7. Misfuggused sannad peaksid sepärrast niisig-
gused ifka omma mele tullestama, kes küt tsele
paljo eksiwad, agga teistega ei tahha
kannatada?

Siina tigge sillane, keik sedda wõlga
ollen minna julle mahhajatnud, sest et sin-
na mind pallustid; eks siis sinna ka pid-
dand armo heitma omma kasullase peale,
nenda kui minna ka sinno peale ollen ar-
mo heitnud? Matt. 18, 32-33.

8. Ja kui innimesse wihha siitib põllema kas-
ta woib siis weel targaste järrele arwada, mis
õige on, ja digust tehha?

Innimesse wihha ei te mitte, mis Jum-
mala ees õige on. Jak. 1, 20.

9. Mis on sepärrast iggauhhe innimesse
kohhus?

Sepärrast olgo igga innimenne pitkalin-
ne wihhale. Jak. 1, 19.

Ärra minne mitte ruttuste wälja rio-
asja pärrast. Opp. sann. 25, 8.

Olge wihhased, agga ärge tehke mitte
patto. Ärge laske päwa loja minna om-
ma wihhastamise ülle, ja ärge andke maad
kurratile. Ewef. 4, 26-27.

Keik wihhastus ja tulline wihha, ja
wihha, ja karrui, ja teotamine sago kau-
gel teirest ärra keige kurjusfega. Ewef. 4, 31.

Oh,

Oh, kuis waewab sübdant wiha,
 Kui ta agga woimust saand!
 Temma tulli põlleb ifka,
 Senni kui ta lõppetand
 Jhho rammo, ello-onne,
 Ning ka hinge õnnistust.
 Jummal! sul on hallastust,
 Lammata mo wiha wägge,
 Kui ta süttib põllema,
 Et ta ial woimust sa!

Wist: Wortta Jhsandat nüüd kitta x.

10. Agga kui teine riakas ja äkkise melega on,
 ja meid wiwhale ärritab?

Tassane kostminne põrab tullise wiha
 taggasi; agga kibbe saana kihbutab wi-
 ha. Opp. sann. 15, 1.

Kes järrele annab, sadab sured pattud
 mahha-jäma. Rog. 10, 4.

Kui sa sädeme ülespuhhud, siis ha-
 kab se põllema, ja kui sa se peäle süllitad,
 siis kustub se ärra, mollemad asjad tulle-
 wad so suust. Sir. 28, 13.

Kes helde, pehme, tassane,
 Se woitab kurja ärra;
 Oh, katsu omma hingele
 Ka sedda rõmo sata!

Siis

Siis Jummal tassub sinu
 Mis olled teinud teistele.

Wist: Mir nach, spricht Christus x.

11. Mis peame agga siis teggema, kui teine
 meile liga ja üllekohhut teeb, ja kurjast süddas
 mest meile püab keisfuggu kurja ja kahjo
 tehha?

Armastage ommad wiwhamehked, õnnis-
 tage neid, kes teid ärrawannuwad, tehke
 head neile, kes teid wiwhawad, ja palluge
 nende eest, kes teile liga temad, ja teid
 takkafiusawad, et teie woiksite sada omma
 Jsa lapsiks, kes taewas on; sest temma
 lasseb omma päikest kurjade ja heade ülle
 tousta, ja lasseb wihma sadada digede ja
 üllekohtuste peäle. Matt. 5, 44-45.

Urge makske isse kurja kätte, armad,
 waid andke maad Jummalale wiwhale, sest
 kirjutud on: Minno pärralt on se kättemaks-
 minne, minna tahhan kättemaksta, ütleb Jh-
 sand. Kui nüüd sinno waenlasel nalg on, siis
 sõda tedda, kui temmal janno on, siis joda
 tedda; sest kui sa sedda teed, siis koggud
 sinna tullisid süssi temma Pea peäle. Rom.
 12, 19-20.

Oh ärra waewa enmast teäl,
 Et püad kurja maksta!

Suur

Suur Jummal moistab kōhhut seal;
 Sa pead andeks andma.
 So kōhhus on, ka wihhameest
 Siin armastada süddamest.

Wisi! Mir nach, spricht Christus ic.

12. Agga kui meie olleme teise meest pahhan-
 dand, mis peame siis teggema?

Kui so meie tulles, et sinno wennal mid-
 dagi on sinno wasto; siis minne, ja lep-
 pi omma wennaga ärra. Matt. 5, 23-24.

13. Eks se tulle ka meie ennese kassiks, kui
 meie rahholisfed olleme, ifka andeks anname
 ja leppime?

Onfad on need rahho noudjad; sest neid
 pead Jummalala lapsiks hütama. Matt. 5, 9.

Ärge moitke kōhhut, siis ei moisteta ka
 mitte teie peale kōhhut; ärge moitke huk-
 ka, siis ei moisteta ka teid mitte hukka;
 andke andeks, siis antakse teile andeks.
 Luk. 6, 37-38.

Wara, mis hea ja mis löbbus assi on
 se, et wennad ka ühhes ellawad; sest seal
 on Jehowa kassitud anda õime ja ello ig-
 gawesieks aiaks. Paul. 133, 1-3.

Onfad on need rahholisfed,
 Kes käl pea leppiwad,
 Need, kes on heameletisfed,

Kristi-

Kristi-armus ellawad,
 Kes seal rahho teggewad,
 Kus on wihha-piddajad;
 Neid saab Jummal auustama,
 Ommaks lapsiks nimmetama.

Wisi! Sion kaebab sures häddas ic.

VIII. Ö p p e t u s.

Kes omma liggimest armastab kui is-
 seemast, se on ka tru ja ustaw ning
 tõsine iggarihhe innimesse wasto.

1. Misfuggused innimesfed rākiwad ifka teist
 wisi, kui nemmad ommas süddames ei mõtle
 egga tahhagi tehha?

Salad, ja need, kes nurjatumat töö-
 tewad, rākiwad rahho omma liggimestega,
 agga nende süddames on kurjus. Paul. 28, 3.

Walle on saggedaste wägga nurjatumatte
 suus. Sir. 20, 24.

2. Agga kas nisfuggused armastawad omma
 liggimest?

Nemmad tombawad omma kele kui om-
 ma walskusse ammo ülles. Nemmad öp-
 petawad omma kele waltet rākima, ja wäs-
 sitawad ennast ärra üllekōhhut tehhes. Nen-
 de keel on üks terrawaks tautud nool, se
 rāgib kawwalust; omma suga rāgib ta rah-
 ho

ho omma sõbraga, ja ommas siidames
warriseb ta tedda. Jer. 9, 2. 4. 7.

Armastus ärgo olgo mitte sallalik. Rom.
12, 9.

3. Mis saggused õppetused antakse meile sepär-
rast pühhas kirjas?

Siis pange müüd mahha keif kurjust, ja
keif pettust, ja kawwalused. 1 Peetr. 2, 1.

Jätke mahha wallet, ja räkige töt, igga-
üks omma liggimessega, sest meie olleme rei-
ne teise liikmed. Ewel. 4, 25.

Teie jah, olgo jah; ja ei mitte, olgo ei
mitte. Jak. 5, 12.

Olge moistlikud kui ussid, ja waggurad
kui tuikesjed. Matt. 10, 16.

4. On Jesus meile ka selle asja sees ello
mägiks sanud?

Temma suust polle pettust leitud. 1 Peetr.
2, 12.

5. Mis rägib siis üks tõsine inimenne ikka
ülles?

Kes tõsitudust ülleskulutab, se kulutab õl-
gust; agga wallerunnistuuses on iggine
epriis. Opp. sann. 12, 17.

6. Agga

6. Agga kas tulleb keif sedda kurja üllesräftida
ja laiale lautada, mis meie agga ühhest ja rei-
sest inimessest olleme kuulda sanud?

Ärra arwota tal jälle ülles kurje kõnne-
sid, siis ei juhtu ühregi sulle, mis sind al-
twemaks teeks. Ärra rägi ülles woõraid el-
lo-wisid ei sõbrale egga wihhamehhele, ja
kui sa ei te pattro, siis ärra ilmuta neid.
Olled sa ühhe kõnne kuunud, siis surrego
se so siise; olle julge, ei se aia sind lõhki.
Ühhet jolledal on wallo ühhe jutro pärrast,
orjekui sel, kes lapse saab. Sir. 19, 7-11.

7. Ja kas se on hea, kui meie sedda üllesräfti
me, mis teine meile sõbra wisil on teada
annud ja ilmutanud?

Kes kelekandmisse peäle õppind, se ilmu-
tab sallaja nou; agga kes ustawa wainoga,
se kattab sedda asja kinni. Opp. sann. 11, 13.

8. Kui meie agga middagi olleme lubbanud,
mis peab siis meie keige üllem murre ollema?

Tasfu sedda, mis sa tootad. Parrem on,
et sa ei toota, kui et sa tootad, ja ei tasfu
sedda mitte ärra. Rogg. 5, 3-4.

9. Kas nisaggused inimessed, kes ei olle tõssi-
sed ja ustamad, woitwad Jumala mele
pärrast olla?

Wast-

Walskusse uled on Jehowa melest hirm-
sah; agga kes truište keif teeb, se on tem-
ma mele pärrast. Opp. sann. 12, 22.

10. Ja kas on neil ommast kawwalussest ka
middagi kasso?

Üks kõrwalinne ja kahhekeelne on ärra-
nerud, jest ta on paljo rahholissi hukka
saatnud. Sir. 28, 14.

Wass keel on ürrikesseks. Opp. sann.
12, 19.

Teorus jääb wallelikko inimessete wiiks,
ja temma häbbi jääb temmale lõpmatta.
Sir. 20, 26.

11. Agga kas tõssidus tulleb meile wimaks
ikka kassuks?

Tõe uled kinnitakse ikka. Opp. sann.
12, 19.

Jummal panneb tallele õiglastele tõssist
asja, temma on kilbiks neile, kes ilmalatt-
matta ellawad. Et nemmad õigusse teeraad
kinnipeawad, siis hoiab ta omma waggade
teed. Opp. sann. 2, 7-8.

On sel, kes ikka kõnnib,
Siin tõe waimo sees,
Ja nenda teeb ja rägib,
Kui tunneb siidames!
Mis wäljaspoolt ta näitab,

Se

Se on ta tõeste;
Ja teiste peale watab
Siin ikka julgeste.

On sel, kes wasset wiikab,
Ja mis ta lubband teal,
Ka tõeks tehha iikab,
Kel polle perja meel!
Kui wallelikud häbbis,
Ja naeruks jäwadke,
Siis polle temmal tarwis,
Et karta middage.

On sel, kes õigust nouab,
Ja ilma waimo eest,
Mis petrust, walskust püab,
End hoiab keigest wäest!
Ja lähhab üksford ilmaft
Kül pühha romoga,
Ja nähha on ta silmaft,
Et taewa lähhab ta.

Üks tru ja ustaw siida,
Mis kardab, Jummal, sind,
Se olgo siis mo osja!
Se romustago mind!
Se andko minnul julgust
Siin Ma peäl ellada,
Ja kinnitago lotust,
Kui pean surenta!
Wiis: Ma püan keigest hingest ic.

IX. Ö p p e t u s.

Meie peame omma armastust feigeemnamiste nende wasto illesnäitma, kellega meie seltsis ellame, ja kellega meile sepärrast feigeemnamiste tegemist on. Sest kui meie neid ei armasta, kes otse allati meie filmade ees on, kuidas võime siis neid armastada, kedda meie agga arvaste nähha same?

1. Mis ütleb Jummal sest, kui legi ennese ommade ja koddakondste eest murret ei kanna?

Kui legi ennese ommade, feigeemnamiste koddakondste eest ei kannna murret, se on usko ärrasalganut, ja on kurjem, kui üks uskmatra innimenne. 1 Tim. 5, 8.

2. Mis ütleb sepärrast Jummal wannematte wasto?

Teie isjad, ärge ärritage mitte ennekte lappi wihhale, waid kaswatage neid karristamisfes ja Issanda maenitsemisfes. Ewes. 6, 4.

3. Misfuggust kasko annab Jummal lastele?

Lapsed, kuulge omma wannematte sama Issanda sees; sest se on õige. Auusta omma isä ja emma; se on se essimenne

käs-

käsofanna tootusfega, et sinno kässi woiks hästi kaita, ja sinna woiksid kaua ellada. Ma peal. Ewes. 6, 1-3.

Auusta omma isä tö ja sannaga, et temmast õnnistus so peale tulles. Sest isä õnnistamine finnitab laste loiad; agga emma ärrawandumine kiskus nende allused ümber. Sir. 3, 7-8.

Laps, olle abbiks omma isäle temma wannusfes, ja ärra kurwasta tedda temma ello aial. Ehk ta melest nõdraks lähhäks, siis ärra a-u kedda mitte, ja ärra teota tedda mitte, sest halle meel isä wasto ei sa mitte unustud, ja so emma pattude pärrast, mis ja kannatand, pead sa figgima. Sir. 3, 11-13.

Se on kui teotaja, kes isä mahhajättab, ja kui Issandast ärrawannutud, kes omma emma wihhastab. Sir. 3, 15.

Auusta omma isä feigest süddamest, ja ärra unusta mitte omma emma laps-waewa. Motle et sa neist olled sündinud, ja mis woid sa neile jälle täsiuda nenda kui nemmad sulle head teinud? Sir. 7, 28-29.

4. Misfuggust õppetust peawad wennad ja bed ifka meles piddama?

Wata, mis hea ja mis löbbus asst on se, et wennad ka ühhes ellawad. Paul. 133, 1.

E

5. Mis.

5. Misfuggused käsud on Jummal abbiello pärrast annud?

Sinna ei pea mitte abbiello ärrarikkuma. 2 Mos. 20, 14.

Keitide jures olgo abbiello au sees, ja abbiello wodi olgo rojastamatta; agga küll Jummal nuhtleb horapiddajad ja abbiello-riksjad. Ebr. 13, 4.

Teie mehhed, ellage omma naestega targaste, ja tehke selle naesterahwale kui nõdramate astjale au, nenda kui neile, kes ka armollo pärriad on. 1 Peetr. 3, 7.

Mehhed armastage ommad naesed, ja ärge sage wihsafeks nende wasto. Kol. 3, 19.

Naiesed, kuulge omma meeste sanna, kui Issanda sanna, sest mees on naese Pea. Ewef. 5, 22 = 23.

6. Misfuggust käsfo annab Jummal õppetaz jatrele?

Rägi sedda, mis sünnib terwe õppetuse jatrele. Tit. 2, 1.

Keitipiddi näitta isseennast ülles hea tegude märgiks, ja õppetades olle seige ja auja wiisga. Tit. 2, 7.

Preestri uled peawad tarkusse tundmist hoidma, ja teised peawad käsfo-õppetust t mma suust õrsima, sest temma on wäggede Jehowa käsft. Malak. 1, 7.

7. Kui

5. Kuidas maenitseb pühha kirri neid, sedda õppetakse ja juhhatakse?

Kuulge ommad juhhatajad, ja wõtke nende sanna; sest nemmad walwawad teie hingede eest; nenda kui need, kes wastust peawad andma, et nemmad sedda rõmoga tewad, ja ei mitte õhkades; sest teil polle sest mitte käsfo. Ebr. 13, 17.

Wõtke neid üpris wägga armsaste pidada nende tõ pärrast. 1 Tess. 5, 13.

8. Mis talletab Jummal moisawannemate ja perrewannemate mele?

Issandad, tehke sedda sullastele, mis õige ja kõhhus on, ja jätke ahwardamist mahha, ja teadke, et ka teil ennestel Issand taewas on, ja temma ei pea enam luggu ühhest kui teisest. Koloss. 4, 1. Ewef. 6, 9.

9. Mis ütleb Jummal orjatele?

Sullased, kuulge keikis asjus nende sanna, kes teie issandad on lihha polest, ei mitte silmakirjaks, kui need, kes innimeste mele pärrast püüdwad olla, waid wagga siidamega, Jummalat kartes; ja keik, mis teie ial wöttate tehha, sedda tehke sabbamest, nenda kui Issandale, ja ei mitte innimestele; ja teadke, et teie Issanda käest parrandusse palka peate sama, sest teie te-

E 2

nire

nite Istandat Kristust. Agga kes üllekoh-
to teeb, peab ennese kätte sama, mis ta
üllekohto teinud, ja siin ei peta luggu
ei ühhestet enam kui tehest. Kol. 3, 22-25.

Sullased käsfi omma ennaste isfandarte
sanna kuulda, keikis asjus nende mele pär-
rast olla, ja et nemmad ei hauku wasto,
ja ühtegi korwale ei sata, waid et nemmad
keik head truust ülesnäitwad, et nemmad
Jummala meie õnnisteggia õppetusele keiki-
pidi woiksid illo teha. Tit. 2, 9-10.

10. Mis ütleb Jummal Kuningartest ja
kohtowannemartest?

Temma on Jummalat tener sinno heaks.
Rom. 13, 4.

11. Kuidas õppetab sepärast Jummalat sanna
allamaid?

Agga hing heitko ennast üllematte alla,
kellel keigeüllem melewald on, sest üllemaid
ep olle muudo kui Jummalast; agga kes
üllemad on, need on Jummalast seätud.
Kes müid üllematte wasto panned, se pan-
neb Jummalat seadmistele wasto; agga kes
wastopannewad, need saatwad isseenneste
peäle nihestust. Rom. 13, 1-2.

Kartke Jummalat, auustage kuningast.
1. Peetr. 2, 17.

Heitke

Heitke ennast keige inimeste seadmisfe
alla Istanda pärrast, olgo kunninga kui
üllema alla; ellik pealikkude, kui nende al-
la, kes temmast on läkitud kuriateggiattele
käl nihestusfeks, agga heateggiattele kitus-
feks. 1. Peetr. 2, 13-14.

Elle ommal maal, ja toida ennast usfo-
ga. Laul. 37, 3.

Orfego lind, kes ommast pössast lähhäb
hulkuma, nenda on se mees, kes ommast
pölgast ärvalähhäb hulkuma. Opp. saan. 27, 8.

12. Mis saggust käsko annab Jummal
soameestele?

Urge tehke ühhelegi liga egga pettust ja
olge omma pölgaga rahhul. Luf. 3, 14.

13. Mis käsib Jummal neid, kes ammeti
polest peawad maksud rahwa käest rakkaiama?

Urge püüdke enam, kui teile on seätud.
Luf. 3, 13.

14. Kas peame ka lojustele digust reggema?

Üks dige teab omma lojuste hinge wae-
wa. Opp. saan. 12, 10.

Du sui weiksed, siis hoia neid. Sir. 7, 23.

KOL

Kolmas Peatük.

Jummalala armo-seadmistest, mis labbi inimenne saab ommas uskus kinnitud ning keige hea tole walmistud.

e h k

Õ p p e t u s.

- I. Pühhasi Kristumisse: Sakramentist.
- II. Pühhasi Altari: Sakramentist.
- III. Pühhasawa pühhitsemisest.
- IV. Palwest.

I. Õ p p e t u s.

Pühhasi Kristumisse st.

Jummal on sedda pühha ristumisse-sakramenti seadnud, et inimessed peawad selle labbi sama Jeesuse Kristusse jängriks seadnud ning ommas uskus kinnitud. Sepärast teeb inimenne ommas ristumisses Jummalaga üht seadust. Temma lubbab Jummalale, keik omma ello-aia selle usso möda ellada, mis Jeesuse Kristusse sees on;

on; ja Jummal kinnitab temmale omma nägematta armo ja tootussed. — Kes siis on ristitud, se püüdke Jummalale tru olla omma ello otsani, ja lootko kindlaste temma igawesse armo ja heldusse peäle.

1. Kelle käest olleme meie keik sedda tarkust ja tundmist sanud, mis meie tõessiks hinge õnnistussiks tarwis on?

Meie olleme Jeesuse Kristusse sees keik rist rikkaks sanud keige õppetuse sama, ja keige tundmise sees. 1 Kor. 1, 5.

2. Mis ütleb agga pühha kirri neist, kes Jeesuse Kristusse sisse ei ussu?

Kes ei ussu mitte, jubba se on hukkamoistetud; agga se on se hukkamoistminne, et walgus on tulnud ma-üma sisse, ja inimessed armastasiid pimmedust enam kui sedda walgust. Joan. 3, 18-19.

3. Kes nüüd tahhawad Jeesuse jängriks sada ja temma järrel käia, kuidaswiisi woiwad nemmad siis sedda Jummalale ja inimestele ülestunnistada?

Need parrandago meelt ja lasko ennast ristida Jeesuse Kristusse nimme peäle. Ap. tegg. 2, 38.

Laske

Laske ennast ristida ja ommad pattud ärrapesta. Ap. tegg. 22, 16.

4. On Jeesus ka isse käskinud, neid ristida, kes tahhavad temma armsõ õppetust wasto võtta?

Jeesus ütles: Minge ja õppetage keif rahwast, ja ristige neid Jēsa, ja Poia ja pühha waimo nimmel. Ja õppetage neid piddama keif, mis minna teid ollen käskinud. Matt. 28, 19-20.

5. Kas siis neid, kes selle kolmaino Jummal nimme peäle on ristitud, weel lubba, kurja ja patto ello sisse jada?

Eks teie ei tea, et, mitto meid Kristusse Jeesuse sisse on ristitud, et meie temma summa sisse olleme ristitud? Siis olleme meie temmaga mahhamaetud ristimisse läbbi summa sisse, ja otsego Kristus on üllesärratud turnust Jēsa au läbbi, et meie ka nenda peame udes ellus käima. Rom. 6, 3-4.

Kristus on armastanud koggodust, ja on isseennast selle eest ärraanud, et ta sedda piddi pühhitsema, ja on sedda puhtaks pesnud wee pessemisse läbbi samia fees: et ta sedda-koggodust ennesele piddi seadma au-faks, ühheks koggodusseks, kel ep olleks üh-tegi wigga agga fortso, egga miud sedda-farnast, waid et ta piddi ollema pühha ja laitmatta. Ewef. 5, 25-27

6. Eks

6. Eks meie pea siis ommas ristimisesse kurratit, temma tödd ja teggo ärrawanduma?

Kes patto teeb, se on kurratist, sest kurrat teeb patto algmissest; sellis on Jummal Poeg awwalikkus sanud, et temma kurrati teud piddi ärrarikkuma. 1 Joan. 3, 8.

Mis on õigusel teggemist illekohtoga? mis on walgusel teggemist pimmedussega? Kuida sünnib Kristus ja pahharet ühte?

Jummal wata seisab kindlaste, ja temmal on seimane pitseri-märk: Jēsand tunneb neid, kes temma ommaksed on, ja: seft illekohtust tagganego iggawks, kes Kristusse nimme nimmetab. 2 Tim. 2, 19.

7. Ja selle wallitusse alla peame siis ennast heitma?

Heitke ennast Jummal alla: seiske kurrati wasto, siis peab ta teie jurest ärra-pöggemema. Jak. 4, 7.

8. Eks meie pea siis ommas ristimisesse ka lubbama, selle kolmaino Jummal sisse keigest süddamest uskuda?

Kui se kohhitsetud Mora-ma mees Wilippusse wasto ütles: emä, sin on wessit, mis kelab, et mind ei peaks ristitama? siis ütles Wilippus: kui sa usud keigest süddamest, siis woib se sündida. Ap. tegg. 8, 27-39.

4. Mis

4. Mis tähendab se sanna usk?

Usk on kindel lootus nende asjade peale, mis weel odatakse, ja nende asjade märkoandumise, mis ei nähta. Ebr. 11, 1.

10. Kuidas ütles sepärast pühha Apostel Paulus?

Ma tean, kedda ma ollen usknuud, ja ollen se peale jalge, et ta wäggen on minno tallele pandud warra hoidma selle tullemise päwani. 2 Tim. 1, 12.

11. Mis on agga õige usso jures se feige üllem asi?

Et meie usk, mis meil on isefeskes, woiks wäggewaks jada keif head diete tundma, mis meie sees on Jesusse Kristusse wasto. Wilem. 6,

Näitke ülles ommas uskus head kindlat nouu, ja wäggewas nous tundmist, ja tundmisties kasinust, ja kasinusses kannatust, ja kannatusses jummalakartust, ja jummalakartusses wendade-armastamist, ja wendade-armastamisses armastust keifide wasto. 2 Peetr. 1, 5.

12. Eks siis usk ei maksa ühtegi, kui temma head lomber ei sünnita?

Mis kasjo on sest, mo wennad, kui kegi ütleb

ütleb ennesele usko ollenwad, agga teggusid ep olle temmal? Kas se usk woib tedda õnsaks tehha? sest otselut ihho ilma waimota on surnud, nenda on ka usk ilma teggusitta surnud. Jak. 2, 14-26.

13. Kas se pühha ristmisse Sakrament peab ka meie kinnitussels-ollemä, et Jummal tõeste tahhab meile omma näggematta armo ja andid kätte anda, kui meie agga tahhame temma lapsed olla?

Jah, sest Jesus ütleb: Kes ussub, ja kedda ristitakse, se peab õnsaks sama. Mark. 16, 16.

Teie ollete keif Jummal lapsed usso läbbi Kristusse Jesusse sees, sest mitto teid Kristusse sisse on ristitud, teie ollete ka ennast Kristussega ehhitanud. Gal. 3, 26-27.

14. Kui nüüd Jummal meid on ristmisse läbbi ommaks lapsels wasto wotnud, eks meie woi siis kindlaste lota, et temma ka Issa wiisil wortaks meiega kannatada ja meie pattud andeks anda?

Temma ei te meie mitte meie patto mõda, ja ei tasu mitte meie kätte keif meie üllekohhut mõda. Sest ni kõrge taewas on ille Ma, nenda wõttab temma heldus wotmust nende ille, kes tedda kartwad. Paul. 103, 10-11.

15. Kui

15. Kui Jummal meid on ristmisse läbbi ommaks lapses wasto wotnud, kas ta peaks meid siis ilma abhita jätma, ja meile mitte andma, mis ta isse teab meile tarwis olla?

Jesus ütles: Mis sugune inimenne on teie seas, kui temma poeg temmalt leiba pallub, kas ta peaks temmale kiwvi andma? Ja kui temma kalla pallub, kas ta peaks temmale maddo andma? Kui nüüd teie, kes teie kurjad ollete, moistrate häid andid anda omma lastele, kui paljo enam annab teie Issa, kes taewas on, häid andid neile, kes tedda palluwad? Matt. 7, 9-11.

16. Kui Jummal meid on ristmisse läbbi ommaks lapses wasto wotnud, kas ta anna siis ka omma pühha waimo meile, kes meid keige tde sisse juhatab, ja keige hea töle walmistab, ning meid keiges waewas rddstib?

Et teie nüüd lapsed ollete, on Jummal omma Poia waimo teie siidamesse lätkuamud, se kisiendab: Abba Issa! Gal. 4. 6.

Pühha Apostel Paulus ütles: Ma ollen julge se peale, et se, kes teie sees on alganud sedda head tööd, ka sedda lopperab Jesusse Kristusse päwani. Bil. 1, 6.

17. Ja kui meie olleme Jummalala lapses sanud, kas meie olle siis ka temma taewa:rigi päriad?

Olleme meie nüüd lapsed, siis olleme meie ka päriad, ni hästi Jummalala päriad kui Kristussega päriad, kui meie Temmaga kannatame, et meie ka Temmaga au sisse fame. Rom. 8, 17.

18. Et meie nüüd selle pühha Ristmisse läbbi ni suurt ja kallist armo wakkutakse, kas sünnib siis kü aega wita, sedda wasto woties?

Kes Jehowa-kartust aegsaste otsiwad, need leidwad sedda. Opp. jann. 8, 17.

Mötle omma Loja peale omma nooremehhe põlwes, enne kui weel ep olle tu nüüd need kurjad päwad, ja need aastad liggi ei saand, kui sa ütled: need ei olle mitte mo mele pärrast. Kogg, 12, 1.

19. Kas on ka lubba, jo pissokestes lapsed ristida?

Jesus ütles: Laske need lapssokestes minno jure tulla, ja ärge keelge neid mitte, sest nisuguste pärralt on Jummalala riik. Töest minna ütlen teile: kes ial Jummalala riiki wasto ei wotta kui lapssoke, se ei sa mitte seina sisse. Ja temma wotits neid sülesse, ja panni käed nende peale ja õnnistas neid. Mark. 10, 14-15.

Kui legi ühhe nisugguse lapsokesse minno
nimmel wasto wottab, se wottab mind was-
to. Matt. 18, 5.

20. Kui agga wannemad omnad lapsed jo no-
reit ristmisse läbbi Jeesusse jüngriks seawad, ja
wadderid lapsse asemel sedda seädust Jumma;
laga tewad, mis on siis wannematte ja
wadderide kohhus?

Jesus ütleb: Öppetage neid piddama keif,
mis minna teid ollen käsknud. Matt. 28, 20.

21. Ja mis peawad lapsed üttema, kui nemmad
on suremaks kaswand ja öpperust sanud?

Kuida peame meie ärrapeäsma, kui meie
ni surest önnistussest ei holi. Ebr. 2, 3.

Mind olled, Jummal, ommaks lapses,
kui ülmal sündsin, nimmetand;
Se taewa-õane ösfalisseks
So läbbi, Jeesus, ollen jaand;
Ja pühha waim, sa tahhad ka
Mind hoida, kaitsta, walgusta.

Se arm, oh Jummal, arwamatta,
Mis ristmiseses sa pakkund mul!
Kuis wotksin ma siis unustada,
Mis minna tootanud sul?
So ommaks ollen sanud ma,
So ommaks tahhan jada ka.

Wist: Kes Jummalat ni lassib tehha.

II. Öp-

II. Öp p e t u s.

Pühhas Altari Sakramentist.

Se pühha Altari Sakrament on Je-
susse Kristusse pühha kannatamisese ja
surnia mällestusseks seätud, et meie
peame temma laual temma heategge-
misses ja kallid öporetusses omnia mele
tulletama, tedda tännama, ja kütma,
ja ennast ueste temma holeks andma,
ning omnad pattud kahhetsedes ja me-
tes meelt ja ello parrandama; Ja kui
meie sedda keif hea ja wagga süddame-
ga ning tössise nouga teme, siis on se
önnistud leib, mis on Jeesusse Kristusse
ihho ösfasaminne, ja se önnistud karri-
kas, mis on temma werre ösfasamin-
ne, meile märgiks ja pandiks, et peame
töeste temma pühha ärralunnastamis-
sest kasso ja ösfa kama.

1. Meie olleme omnas ristmiseses Jeesusse jün-
griks sanud, ja Jummalaga üht pühha seädust
reinand; küll Jummal teeb tdeks, mis temma on
lubbanud, agga kas woime ka se peäle julged
olla, et ka meie Jummalale truiks
jáme omnia ello ösfari?

Ärra olle surelinne ommast melest waid
karda. Rom. 11, 12.

2. Kelle

2. Kelle pole peame sepärast kowaste hoidma, et meie dige tee peält ärra ei eksi, egga patto sisse ei lange?

Jesus ütles: Täge minno sisse ja minna teie sisse; otsekui winapu oks ei woi wilja kanda isseennesest, kui temma ei ja winapu külge, nenda ka teie, kui teie ei ja minno sisse. Minna ollen winapu, teie winapu oksad; kes minno sisse jääb, ja minna temma sisse, se kannab paljo wilja. Joani. 15, 4-5.

3. Eks meie ei jona siis ommast wäest Jumala tahmist tehha?

Jesus ütles: Minnota ei woi teie ühtegi tehha. Joani. 15, 5.

4. Ja kuidas maenitseb meid sepärast pühha Apostel Paulus?

Pea meles Jesust Kristust, kes on üllesäratud surnust. 2 Tim. 2, 8,

5. Ja missuggust Sakramenti on Jesus isse omma kannatamisest ja surma mällestusseks seadnud?

Sedda pühha õhto-somaega ehk pühha Altari Sakramenti. Matt. 26, 26-28.

6. Mil aial seadis temma sedda?

Sel õsel, mil tedda ärraanti. 1 Kor. 11, 23.

7. Kui

7. Kuidaswisi seadis Jesus sedda Altari Sakramenti?

Temma wöttis leiba, tannas ja murdis ja ütles: Wortse, söge, se on minno ihho, mis teie eest murtakse, sedda tehke minno mällestusseks. Selsammal kombel wöttis temma ka karrika pärrast õhto-somaega, ja ütles: Selsinnane karrikas on se uus seadus minno werre sees, sedda tehke, ni mitto lord kui teie ial sedda jote, minno mällestusseks. 1 Kor. 11, 24-25.

8. Agga kas Jesus wottab ka iggäht wasto, kes agga temma armo iggarfeb ja temma abbi süddamest nouab?

Jesus ütles: Kes minno jure tulles, tedda ei tahha ma mitte wäljalükkada. Joani. 6, 37.

Tulge minno jure keik, kes waewatud ja koormatud ollete, ja minna tahhan teile hingamist sata. Matt. 11, 28.

9. Mil aial ja kui tihti peame siis Jesusse pühha lauale tullema?

Pühha Apostel Paulus ütles: Läkki miind julgussega armo au-järke jure, et meie hallastust same ja armo leiame sel aial kui meis abbi tarwis on. Ebr. 4, 16.

M

10. Mis

10. Mis ütleb agga Jeesus neist, kes ni surelisesed ja uhted on, et nemmad sedda Jeesuse lauata kaimist ennesele häbbiks arwawad?

Kes ial minno ja minno sannade pärrast on häbbenenud, selle pärrast tahhab innimesse Poeg häbbeneda, kui ta saab tulnud omma, ja Jēsa ja pühha inglide au sees. Luk, 9, 26.

11. Kui meie nüüd Jeesuse Kristusse pühha laua jures olleme, ja meile leiba ja wina jaggatakse, kas same siis ka temma ihust ja werrest ossa, mis meie ja mitme eest on ärraanud ja ärrawallatud?

Se õnnistud karrikas, mis meie õnnistame, eks se ei olle Kristusse werre ossasamine? se leib, mis meie murrame, eks se ei olle Kristusse ihho ossasamine? 1 Kor. 10, 16.

12. Mis peame sepärrast Jeesuse pühha laua jures tanno ja kitussega omma mele tulletama?

Ni mittokord, kui teie ial sedda leiba sõte, ja seit karrikast jote, siis kullutage Jēsanda surma, seuti kui temma tulleb. 1 Kor. 11, 26.

13. Ja mis on Jeesus omma kannatamise ja surma läbbi meile ülles näitnud?

Kes olleme meie sedda armastust tunnud,

nud, et temma omma ello meie eest on jäinud. 1 Joan. 3, 16.

Suremat armastust ey olle üshelgi, kui se, et temma omma ello jättab omma sõbrade eest. Joan. 15, 13.

14. Kui meie nüüd Jeesuse pühha laua jures temma armastust meie wasto tunneme, mis sugused Jeesuse sannad peame siis ka omma mele tulletama?

Se on minno kässofanna, et teie teine teist peate armastama, nenda kui minna teid ollen armastanud. Joan. 15, 12.

15. Ja kui meie Jeesuse armastust meie wasto tunneme, eks meie pea siis tedda jälle armastama?

Jeesus ütleb: Otskui minno Jēsa mind on armastanud, nenda ollen minna ka teid armastanud; jäge minno armastusse sisse. Joan. 15, 9.

16. Agga kuidas jäme temma armastusse sisse?

Jeesus ütleb: Kui teie minno kässofannad peate, siis jäte teie minno armastusse sisse; nenda kui minna omma Jēsa kässofannad ollen piddanud, ja jään temma armastusse sisse. Joan. 15, 10.

Teie ollete minno sõbrad, kui teie tete, mis minna teid käsfin. Joan. 15, 14.

17. Ja mis tootab Jesus meile, kui meie sanna kuuldes temma armastusse sisse jääme?

Temma ütleb: Agga kes mind armastab, tedda armastakse minno Issast, ja minna tahhan tedda armastada, ja isseenast temmale ilmutada. Joan. 14, 21.

18. Mis se on, et Ta ennast meile tahhab ilmutada?

Jesus ütleb: Kui kegi mind armastab, küll se peab minno sanna, ja minno Issa armastab tedda, ja meie tahhame temma jure tulla, ja ello-asset temma jure tehha. Joan. 14, 23.

19. Agga mis ütleb Temma neist, kes ei wotta temma pole hoida, egga temma sanna kuulda?

Kui kegi minno sisse ei jä, sedda heidetakse wälja kui winapu oks, ja kuiwad ärära, ja neid koggutakse kokko, ja heidetakse tullesse ja põlletakse ärra. Joan. 15, 6.

20. Ja mis ütleb Temma, kui nisuggused temma lauale tullewad?

Agga miks teie mind hüate: Issand,
Iss.

Issand! ja ei te mitte, mis ma ütlen? Luk. 6, 46.

12. Kas se on siis ni suur pat, kui kegi kolwatumal wiisil Jesusse pühha lauale tulleb?

Kes ial sedda leiba sööb, ehk Issanda karrika seest joob kolwatumal wiisil, sel on Issanda ihhust ja werrest süüd. Sest kes kolwato sööb ja joob, se sööb ja joob isseenesele nuhtlust, sest et temma ei te wahhet Issanda ihho wahhel. I Kor. 11, 27-29.

Kes Mosesse kässo õppetust on ärrapõignud, se peab ilma armota kahhe ehk kolme tunnistaja läbbi surema. Kui paljo kurjema nuhtlusse arwate teie tedda wäärt ollewad, kes Jummalä Poia jalgega tallab, ja seadusse werd rojaseks panneb, mis läbbi temma on pühhitsetud, ja kes armo Waimo teotab. Ebr. 10, 28-29.

22. Kuidas maenitsetakse meid sepärrast pühhas kirjas?

Agga innimenne katsko isseenast läbbi, ja nenda sõgo temma sest leiwast, ja jogo se karrika seest. I Kor. 11, 28.

Katske, wennad, et wahhest kellegi sees teie seast kurja usmatta süddant ei olle, mis ellawast Jummalast wottab ärratagga neda. Ebr. 3, 12.

Otsigem ja kuusagem labbi ommad wiisid, ja pöörigem Jehowa pole. Nutto laul. 3, 40.

23. Ja kuidas peame Jehowa pole pöördma?

Peške ennast, puhhastage ennast, saatke ommad kurjad teud mo silma eest ärra, seiske kurja teggemast. Öppige head teggema, noudke, mis koshhus, saatke illeannetumad öige tele, moistke koshhut waeste lastele, sellitage leskenaeste asjad ärra. Jef. 1, 16-17.

24. Kes agga tahhab Jummal pole pöördma, efs se pea keige esmalt öppima, ommad pattud tundma?

Agga öppi tundma omma illekoshhut, et sa Jehowa omma Jummal wasto olled illeastunud. Jer. 3, 13.

25. Ja efs meie pea siis ka ommad pattud süddamest kahhetsema ja nutma?

Öppige omma hädda tundma, ja olge kurwad, ja nutke; teie naer sago nuttuks, ja teie rõõm kurbdusseks. Jak. 4, 9.

26. Kas siis se kurbdus pattude pärrast wägga tarwis?

Se kurwastus Jummal pärrast sadab mele-parrandamist önnistusseks, mis ei kahhet-

hetteta, agga ma-ilma kurwastus sadab surma. 2 Kor. 7, 10.

Önsad on need, kes kurwad on; sest nemmad peawad sama romustud. Matt. 5, 3.

27. Agga kas sest jo kü, et meie agga ommad pattud tunneme, ja neid kahhetsema ja nuttame?

Ööldud on: kandke öiget mele-parrandamisse wiija. Luf. 3, 8.

Puhhastage käed, teie pattused, ja kasfige süddamed, teie kassipiidi melega innimesesed. Jak. 4, 8.

28. Kust tunnusse siis, et legi on tdeste Jummal pole pöördud?

Ögga hea pu kannab head wiija, agga pahha pu kannab pahha wiija. Sepärrast nende wiijast peate teie neid tundma. Matt. 7, 17-20.

29. Kui meie nüüd süddamest Jummal pole pörame, kas on siis se pühha Altari-Sakrament meile ka kinnitusseks, et Jummal tdeste meie pattud andeks annab?

Jesus ütleb: Öoge keik seält seest; sest se on minno werri, se ue seaduusse werri, mis minne eest ärrawallatakse pattude andeks-andmisseseks. Matt. 26, 27-28.

Kes ommad pattud tunnistab ja mahhas jät-

jättab, selle peale hallastasse. Öpp. sann.
28, 13.

Kui teie pattud on kui elle-punnased
rised, siiski peavad nemmad ni walgeks
sama kui lummi; kui nemmad punnased
on kui werre-karwa rie, peavad nemmad
ommeti walge willa sarnatseks sama. Jes.
1, 18.

30. Ja kui meil tõefine nõu on, ommad pattud
mahajätta, kas Jummal tahhab siis ka isse
meile abbiks olla, ja meid kinnitada?

Jesand on ustam, kes teid tahhab kin-
nitada ja kurja eest hoida. 2 Tess. 3, 3.

Kes ka teid tahhab kinnitada otsani, et
teie laimatta woiksite olla meie Jesanda
Jesuse Kristuse päwal. 1 Kor. 1, 8.

31. Kui meie siis olleme pattude andeks-andmist
saud, ja Jummal isse meid wottab kinnitada
ja kurja eest hoida, eks meie olle siis
wägga õnsad?

Wägga õnnis on se, kelle illeastminne
on andeks antud, kelle pat on kinnikaetud.
Wägga õnnis on se inimenne, kellele Je-
howa illekohhut ei arwa süüks, ja kelle
waimo sees ei olle kawwalust. Laul. 32, 1-2.

32. Kuidas maenitseb sepärrast Jummal keif
pattused?

Par-

Parrandage meelt, ja pööрге ümber, et
teie pattud woiksid sada ärrakustatud. Ap.
tegg. 3, 19.

33. Ja kuidas peame, ommad pattud tundes ja
kahhesedes, Jummalat süddamest palluma?

Ärra heida mind mitte ärra omma Palle
eest, ja ärra wotta omma pühha Waimo
mitte minnult ärra. Laul. 51, 13.

Kes woistab keif eksitused ärra? neist
sallaja pattudest woista mind puhtaks.
Laul. 19, 13.

Oh Jummal! lasse mind siin aegsast pat-
tust pöördä!

Kuis woiksin muido ma end tõest armas-
tada?

Kui mele parrandan, eks ma siis õnsaks sa?
Ja eks ma tahha siis, ni õnsaks sada ka?

Eul, Jummal, polle sest suurt kasso
mitte sada,

Kui meie piame, So mele pärrast olla.

Kui Sinno tahtmist teen, kel on siis
kasso sest?

Eks minnul ennesel, siin ning seal iggawest?

Wist: Oh wägga Jummal, kes ic.

III. Öp-

III. Ö p p e r u s.

Pühhapäwa pühhitsemisest.

Summal on üht päwa nädalis pühha-
päwaks seadnud, et meie peame sel vä-
wal argipäwa tööd mahajätma, jut-
lust ja Summala sanna pühhaks pidda-
ma, heal meel kuulma ja õppima, ning
Summala armo läbbi omma ello se
järele parrandama.

1. Kui meie tahhame Jeesuse Kristuse tõsised
Süngrid ja Summala tõsised lapsed olla, eks
meie pea siis püüdma, ikka täiemaks sada
keige hea tö sees?

Pühha Apostel Paulus ütleb: Sepär-
rast, mo armad wennad, olge kindlad, liku-
matta, ja sage ikka täiemaks Jēfanda tö-
sees, et teie teate, et teie tö Jēfanda sees
ei olle mitte üks tühhi asfi. 1 Kor. 15, 58.

2. Ja eks meie pea seks Summala sanna püh-
haks piddama, ja sedda heal meel kuulma
ja õppima?

Kristuse sanna ellago rohkeste teie sees
keige tarkuse sees. Koloss. 3, 16.

3. Agga kas on meil ka aega, Summala sanna
kuulda ja õppida, ning omma ello se järele
parrandada?

Sum-

Summal ütleb: Mõtle hingamisse päwa
peale, et sa sedda pühhitse. 2 Mos. 20, 8.

4. Kuida peame siis hingamisse: ehk pühha-
päwa pühhitsema?

Õsibud on: Kuus päwa peab sa tööd
teggema, ja keit omma teggemist ärrategge-
ma; agga seitemes päaw on hingamisse-
päaw Jehowale sinno Summalale; siis ei
pea sa ühtegi teggemist teggema, ei sinna,
ei so poeg egga so tüttar, ei so sullane egga
so ümmardaja, ei so lojus, egga so woeras,
kes so wärrawis on. 2 Mos. 20, 9-10.

5. Ja mis peab hingamisse: ehk pühhapäwal
meie üllem tö ollema?

Öppetage ja maenitsege isseennast mängi-
ja kituse- lauludega ja mu waimolikko lau-
ludega; laulge kauniste Jēfandale ommas
süddamas. Koloss. 3, 16.

Himmustage otsego praego sündinud lap-
sokesed sedda Summala sanna selget pima,
et teie selle läbbi woite kaswada. 1 Peetr.
2, 2.

Piddagem lotuse tunnistamist ilmatag-
ganematta, ja pangem teine teist tähhele,
et meie teine teist armastuse ja hea teg-
gude pole kihbutamine. Ebr. 10, 23-24.

6. Ets

6. Eks meie pea siis ka rõmoga kirriko minne-
ma, kui se meile ial agga sünnib?

Urge jätkem mitte mahha omma foggo-
dust, nenda kui monnel se wiis on. Ebr.
10, 25.

Dh wotta siis ka foggodusēs
Suurt Jummalat siin palluda,
Ja wendadega kummardades
Ea pühha ninne kirada!
Se sinno süddant ligutab,
Ja waggadusēs kinnitab.

Wistl: Kes Jummalat ni lasseb teha.

7. Misugguse nouga peame kirriko
minnema?

Hoia ommad jallad, kui ja Jummalala
kotta lähhad, ja tulle liggi kuulma. Kogg.
4, 17.

8. Agga kas sest jo kül, et meie Jummalala sans
na agga kõrwadega kuleme?

Jesus ütleb: Iggauks, kes needsinnatsed
minno saamad kuleb, ja neid ei te, tedda
peab jõlleda mehhe sarnatsēs petama, kes
omma kooda liwa peale ebhitatud, ja raske
saddo tulli mahha ja wolas wessi tulli, ja
tuled puhhusid, ja loid wasto sedda kooda,
ja temma langes mahha ja temma lang-
minne olli suur. Matt. 7, 26-27.

9. Kui

9. Kuidas maenitseb meid sepärast pühha
Apostel Jakobus?

Agga olge sanna teggiad, ja ei mitte
ükspäinis kuuljad, et teie wallemõtlemisse
läbbi ennast ei petta. Jak. 1, 22.

10. Eks se tulle ka meie enneste kasuks, kui
meie jutlust ja Jummalala sanna hea ja wagga
süddamega kuleme ja wasto wottame?

Jesus ütleb: Onsad on need, kes Jum-
mala sanna kuulwad ja sedda tallele pan-
newad. Luf. 11, 28.

Tõest, tõest minna ütlen tette: kes min-
no sanna kuleb ja ussub sedda, kes mind
on läkitanud, sel on iggawenne ello, ja ei
tulle mitte kohto alla, waid on surmast el-
lo sisse läinud. Joan. 5, 24.

Se armo-õppetus on Jummalala wäggi
õnnistusēs iggauhhele, kes ussub. Rom.
1, 16.

So sanna, Jummal, näitab meile,
Mis meie kohhus, selgeste,
Ja satab pattusid so tele,
Ni heldest ja ni truisste.
Dh onnis siis, kes wottab ka
So sanna kalliks pidada!

Ka mind siis lasse rõõmsast kuulda,
Mis sinno sanna õppetab,

Ja

Ja keigest wäest ja hingest püda,
 Ni tehha, kui se juhhatab!
 Siis abbi, rahho, troosti ka,
 So sannast ikka leian ma.

Wist: Kes Jummalat ni lasseb tehha.

11. Olgo siis igga pühapäwal meie üllem id,
 et meie Jummalat sanna kuleme ja õppime, ning
 et meie piame omma ello se järrele parrandada.
 Agga eks sünni segipärrast ka Jummalat auuks
 head tehha, waeste järrele kulata ja hädalis-
 tele abbiks olla, ning misuggust tödd tehha,
 mis ei woi teisets päwaks jätta?

Ühhel hingamisest-päwal teggi Jeesus üh-
 he inimisest ärrakuiuid kät terweks, ja kui
 Warijerid sepärrast nurrisesid, siis ütles
 Jeesus: Kas hingamisest päwil sünnib head
 tehha, woi kurja tehha? ello hoida, woi
 hukkasata? Luf. 6, 6-11.

12. Agga misugguse tö eest peame ennast hoid-
 ma, et meie sedda pühapäwa ei teota?

Danis on se inimenne, kes hingamisest
 päwa peab, et ta sedda ei teota, ja kes om-
 ma kät hoitab, et ta ühregi kurja ei te.
 Jesh, 56, 2.

Ma ristid inimene, siis aita, Jummal!
 heldest,

Et kumbe polest ka ma sedda ollen töest
 Kel

Kel nimmi agga on, ja mitte ühlast tö,
 Ei kolba ial se so taewa-rigile.

Wist: Oh, wagga Jummal kes ic.

IV. Ö p p e t u s.

Sedda teab iggamees jo isse, et sest
 weel küll ei olle, kui meie agga pühä-
 päwal Jummalat peäle mõtleme; waid
 meie peame tedda allati meles pidama.
 Sepärrast on Jummal inimisestele weel
 seadnud, et nemmad peawad feik, mis
 neil agga ühho ja hinge polest tarwis on,
 temma käest walluma, se on, et nemmad
 peawad temmale, kui omma armsa Jē-
 sale feik teada andma, mis nemmad ag-
 ga ommas süddames mõtlewad ja so-
 wiwad, temma käest nou küssima ja
 temma juwes abbi otsima; ja siis rah-
 hab temma, kui meie armas taewane
 Jēsa, meie palwed kuulda, ja meile
 feik jaggada, mis agga meie tössifeks
 küssiks tarwis lähhab.

1. Kas ükski inimenne woi küll feik meie süd-
 dame mõtet nenda ärrarunda, ja ärra-
 moista kui Jummal?

Jehowa küsib mind lähbi, ja tunneb
 mind;

mind; Temma moistaab mo mõtted laugelst ärra. Laul. 139, 1:2.

2. Kas meie keigeparrem sõbber woib ka ilka nenda meie liggi olla, kui Jummal?

Jehowa on liggi keikile, kes tedda töö sees appi hüüdwad. Laul. 145, 18.

Jehowa on liggi neile, kes rõhnutud süddame polest. Laul. 34, 19.

3. Ja kas üksti woib meile nenda abbi fata, kui Jummal?

Temma on se suur wäggetu Jummal, kelle nimmi on wäggede Jehowa, kes suur on nou polest, ja wäggetu teggude polest. Jer. 32, 18:19.

4. Kellele woime siis keigeparreminne keik ommad süddame mõtted ja nouud ülesrääkida ja keik omma hädda kaebada?

Runingas Dawet ütleb: Otskui hiru kiskendab wee ojade järrele, nenda kiskendab mo hing Jummalat järrele. Laul. 42, 2:3.

Sel päwal kui mul kitsas kä, nouan ma Issandat. Laul. 77, 3.

5. Kas

5. Kas se tulleb ka meie enneste heaks ja hinge õnnistuseks, kui meie keige asjade sees omma torust Jummalat peäle panneme, ja temma läest ilka tedda pallume, mis meie südda hümmustab?

Runingas Dawet ütleb: Kes Jummalat laugel ärra on, lähhawad hukka; agga mul on se hea Jummalat liggi olles. Laul. 73, 27:28.

Sellest

Kui meie Jummalat läest pallume, mis meil tarwis on, ja tedda keiges häddas appi hüame; siis same temmaga ilka turtawantaks, ja ei unusta tedda mitte ärra, siis lähhab temma ka meie melest ilka kallimaks ja armumaks, ja meie same oiges ustus ja kindlas lootuses ilka euuam kiinind, ning meie õppime siis agga tedda hümmustama ja noudma, mis Jummalat ees dige ja pühha on.

6. Et se nüüd meie hinge õnnistuse pärrast ni wägga tarwis on, et meie Jummalat pallume, kuidas maenitsemise meid sepärast pühhas

Palluge iggal ajal keige palwe ja pallumiselega waimus. Ew. 6, 18. 12. 12.

Jäge kindlaste palwesse. Rom. 12, 12. Arge murresege ühtegi; waid laste keikis ommad pallumisele palwe ja õnnistuse labbi

lääbi tännoga Jummalale teada sada.
Wiltj. 4, 6.

Palluge lõpmatta Jummalat. 1. Tess.
5, 17.

So Jēsa kääst, mis tarwis, noudma,
Et raske asji polle se;
Ja temma juwe palwes joudma,
Ets kindlomaiks se süddant te?
Se sinno joudo kaswatab,
Ja kurjad himmud lammatab.

Wiltj: Kes Jummalat ni lasseb teha re.

7. Kas Jummal on ta sübband meie palwed
kuulda?

Jesüs ütleb: Palluge, siis peab teile
antama: otstige, siis peate teie leidma; kōp-
putage, siis peab teile lahti tebrama. Sest
iggauks, kes pallub, se saab, ja kes otstib,
se leiab, ja kes kōpputab, sellele tehakse
lahi. Luk. 11, 9-10.

Palluge, siis peate teie wotma, et teie
rōõm woiks täis olla. Joan. 16, 24.

Hüa mind appi abhastusse päwal, siis
tahhan ma sind sest wäljaliskuda, ja sinna
pead mind. annstama. Paul. 50, 15.

Et Jummal saaks sind õnnistada,
Siis olle walmis palwele!
Et Jummal tahha meile keelda,

Mis

Mis waggast melest pallume.

Ta südda on täis hallastust,

Ta sowib meile õnniscust.

Sest pallu agga, siis saad sinna
Kül usko hoida kannates,
Ja armastuses wägge wotta,
Ring rahho leida enneses;
Sest julgust, wägge, rahho ka,
Saad Jummalast, kui pallud sa.

Wiltj: Kes Jummalat ni lasseb teha.

8. Agga kui meie tühja himmustame, ja õnni-
malaste sedda pallume, mis ei woi meie heaks
tulla, kas Jummal wottab siis ka meie
palwed mõda teha?

Teie pallute, ja ei sa mitte, sepärrast et
teie pahhaste pallute. Jak. 4, 3.

9. Ets siis Jummal ei wotta mitte kurjade
palwed kuulda?

Jummal ütleb: Kui teie õnnad käd
wäljalautate, hoian ma õnnad filmad teie
eest warjul; kui teie kannitto palwet loete,
ei kule ma mitte. Jes. 1, 15.

Wata, Jehowa kääst ei olle sühhikesseks
läinud; et ta ei jouaks ärrapeasta; ja tem-
ma kõrw ei olle rasleiks sanud; et ta ei
jouaks kuulda; waid teie suur küllekoohus

N 2

teeb

teeb lahutust teie ja teie Jummalale wä-
hele, ja teie patud petwad temma palle
teie eest ärra, et ta ei wotta kuulda. Jef.
59, 1-2.

10. Kui meie siis tahhame, et Jummal ikka
wottaks meie palwed kuulda, ees meis pea siis
targaste agga sedda palluma, mis Jeesus isse
õppetand, meil ihho ja hinge polest tarwis
ollewa?

Jeesus ütleb: Tõest, tõest minna ütlen
teile: Mis teie ial Jeesust pallute minno
nimmes, sedda annab temma teile? Jhoan.
16, 23.

Se on se julgus, mis meil on temma
pole, kui meie midagi pallume temma
tahmiste järrele, siis tuleb temma meid.
1 Jhoan. 5, 14.

11. Mis sugust õppetust annab Jeesus meile, et
meie palwed wõiksid ikka Jummalale meile
pärast olla?

Temma ütleb: Kui sinna Jummalat pal-
lad, ei pea sinna mitte ollema kui kallaks-
kud; sest nemmad palluwad Jummalat
heel meel seisres kõggoduuse koddade sees,
ja mitkotte niiskade peal, et neid inimese
rest peab nähdama. Tõest minna ütlen tei-
le, et meil omma pall kões on. Agga sin-

na,

na, kui sa Jummalat pallud, siis minne
omna kambri, ja panne omna kisse kinni,
ja pallu omna Jeesu, kes kallajas on, ja
sinna Jeesu, kes kallajas nõäd, maffab sulle
awwalikkult. Agga kui teie Jummalat pal-
lute, ei pea teie mitte paljo lobbisema, nen-
da kui pagganad, sest nemmad arwawad,
et neid kuultakse omna paljo lobbisemise
pärast. Sepärast ärge sage mitte nende
sarnatseks, sest teie Jeesu teab, mis teil
tarwis on, einego teie tedda pallute. Se-
pärast luggege nenda: Meie Jeesu, kes
sa olled taewas, pühhitserud sago sinno
nimmi; Sinno riik tulgo; Sinno tahtmin-
ne sündko kui taewas, nenda ka Ma peal;
Meie iggapäwase leiwa anna meile tänna
pääw; Ja anna andeks meile meie wõl-
lad, kui meie andeks anname omma wõlg-
lastele; Ja ärra sata meid mitte kiusatusse
sisse. Waid peästa meid ärra sest kurjast,
sest sinno pärast on se riik, ja se wäggi,
ja se au iggawest. Amen.

Ei pallu ma suurt warrandust,
Ei ilma kalli asjo:

Mul anna agga tarwidust,

Et sest ei oleks pudo,

Ming tarkust, Jummal, tunda sind,

Ja Jeesust, kui ka ennast mind,

Et hing wõiks rikkaks sada.

Suurt

Siurt aui ma ei pallu ka,
 Eik kalliks sedda petaks;
 Mind pattust agga puhhasta,
 Et ennast ei te alwaks;
 Ning sedda aui anna mul,
 Et armas ollen, Jummal, sul,
 Ja neil, kes tõest waggad.

Ei polle ka pitk igga se,
 Mis so kääst, Jummal, ihkan;
 Waid et ma ellus targaste,
 So taewariki nouan.
 Mo ello - päwad on so kääs;
 Mind lasse agga sinno ees,
 Kui surren, armo leida!

Wii! So pole, Jeesand, süddamest.

Ee Jummal rahho, mis illem on
 kui feik moistus, hoidko meie süddamed
 ja meie meled Kristusse Jeesusse sees
 iggawessesk elluks. Amen.

W a i m o l i k k u d

L a u l u d.

Nende heaks

kes Jummal riki ja temma

digust nouawad.

Handwritten text at the top of the left page, possibly a title or header.

Handwritten text in the upper middle section of the left page.

Handwritten text in the middle section of the left page.

Handwritten text in the lower middle section of the left page.

Handwritten text in the lower section of the left page.

Handwritten text in the lower section of the left page.

Handwritten text at the bottom of the left page.

Printed text at the top of the right page, including the title 'Uks Palwe : laul.' and the number '1.'.

Ich komme vor dein Angesicht ic.

Wisi: Oh Jesus, Kristus tulle sa, ic.

1. So ette, Jummal, astun ma, Mo palwed ärra põlga sa; Mo peäle wata heldest müüd, Ja anna andeks minno süüd.

2. So mul üks puhhas südda sa, Üks südda, mis sind kardab ka, Mis hõlpsas poiwes allandlik, Ja risti al ka kannatlik.

3. Mo häddas olle abbimees; Keik abbi on jo süüd lääes. Et hädda woi mind hirmuta, Kui sa mind kaitjed armoga.

4. Mind olled süna walmistand, Ja sult ma ollen moistust saand; Oh, hoiat sedda minnul ka, Mund juhhatades armoga.

5. So arm mul olgo süna ees, Et sest saan rõõmsaks süddames; Mo usk ka sago ellawaks, Et se mind ikka kinnitaks.

7. Mo

6. Mo õnneks on, mis käsib sa; Suis
anna minnul tarkust ka, Et, mis mo loh-
hus, trüit teen, Ja sedda tehhes romo naän.

7. Ma ollen wägga nõdder weel, Mind
woidab pea kurri meel; Sest olle isse abbi-
mees; Suis wõnnust saan ka nõdrusses.

8. Mul jagga ilma = annid sa, Ni kui
sa tahhad, tunned ka; Mul olgo agga pis-
kust kül, Mo tö ka olgo rõnuks mul.

9. Kui annad minnul rohkest; Suis las-
se mind ka targaste, So auuks sedda pru-
kida, Ja waestel roõmsast jaggada.

10. Mul anna terwist, lasse ka Mind
terwiseses sind tenida, Ja ello, terwist roõm-
saste, Sull' ohwrida, kui tarwis se.

11. Üks sõbber olgo ifka mul, Kes om-
ma siidant annud sul, Kes trüiste mind
armastab, Mind trööstib, aitab, juhharab.

12. Kui minno päiwi pikkendad, Et need
weel pahuks lähawad; Suis olle sa mo
kinnitus, Ja wannuses mo tuggewus.

13. Ja tulles minno tunnike; Suis aita
sinna heldeste, Suis olgo Jesus minno
rõõm, Mo troost, mo lotus ja mo on.

Jum-

Jummala armust ja heldussesst inni-
meeste wasto.

D Gott, ich preise deine Güte, ic.

Wist: Kes Jummalat ni lasseb tehha, ic.

1. Oh Jummal, sinno armo fidan, Mis
mind ni kaunist walmistand; Ma rõmustel-
ledes sind tännan, Et innimeseks ollen
saan. Näid saan so auu nähha ka, Ja
sinnust ennast rõmusta.

2. Et woiksin mõttelda ja tunda, Seks
andsid sedda waimo mul, Kes kül ei jona
arramoista, Mis au, mis wäggi, tarkus
sul, Kül agga tundes sedda naab, Mis head
so heldus mulle teeb.

3. Ja sedda waimo ma ei sanud, Ei
üksnes monneks aastaks real; Sa olled
tedda minnul annud, Seks iggawesses
elluks seal, Et seal saan nähha walgusses,
Mis siin on warjul silma ees.

4. Mo waim on siin kui kitsas rumis
Ja mõtted lähwad emale; Se iddo, mis
siin nago wangis, Weel ei sa hästi eddase,
Kül pärrast kosjub, kaswab ka, Kui wangist
agga peasnud ta.

5. Mis

Siin sõbea wiisil tunneb, Ning sind, oh
Jummal, armastab, Ja illewägga rõõm-
faks saab, Et olled minno Jēsa.

5. Se õn ei pea ikksines Siin Ma peäl
minnul jäma; Ma pean sedda siiddames
Weel iggaweste tundma; Ja ehk se ihho
mulda laab, Ja siiski jälle walgust naab;
Sa peastäd tedda hauast.

6. Kuis olleme weel peälegi, So Poias
auustatud! Ja armastas meid surmani,
On meie wennaks sanud; Ja näitis meil,
mis aunga Se innime woib ellada, Kui
pattota ta ellab.

7. Kas minna kabhaksin siis weel, Siin
patto sisse jada, Ja sallida, et lihha-meel
Mind, saaks ni teotada? Oh, ärge sind-
ko ial se! Et jägo mahha patto to, Mis
hábbi sisse satab.

8. Selks lasse, Jēsa taewa fees, Mind
omma siiddant hoida, Ja pühitusfes,
õigusfes, So risti takkanouda; Mind lasse,
armastades sind, Ja liggimest kui enmast
mind, So onmaks lapses jada.

Juni:

Junnimesse hinge häddast ja rik-
missest.

4.

Gott, wo ist se ein Etend auf der Erde.

Wiisil: Weilt, armas Jummal, põra, re.

1. Kus on siin Ma peäl ial hädda nähtud,
Mis polle pattust ilmale ka kantud?
Mis muud, kui patto sii, mis meid siin
waewab?

Kes muud siin nuttab?

2. Oh, olleksime, nored ning ka wannad,
So fanna kuuljad ning ka targad;
Siis iggamees saaks head küt siin tehha,
Ja õinne nähha.

3. Sult, Jummal, polle ikski mahhajätud;
Keik on siin targast meie õnneks seätud;
Ja kus ei olle no on sellel joudmas,
Kes sind on noudmas?

4. Kuis saaks keik õige rõõm weel üllendatud,
Ja kuis keik waew ja rist ka wähhendatud,
Kui inimenne agga pattud jättaks,
Ja õigust nouaks.

5. Müüd agga on se pat siin wallitsemas,
Ning matadessest õinne kauramas,

Ja

Ja siggides ta toob meil iggapäwa
Weel enim waewa.

6. Mis tänno woime sul, oh Jummal,
anda,

Et wottad tse mei' eest müret landa,
Ming meile omma pühha abbi pakkud,
Nüüd woita pattud.

7. Oh, wotta meid siis heldest pühhiseda,
Et jonak sine sunnu truiks jada!
Siis iggawest, kui sunno riki same,
Sind auustame.

Jesuse Kristuse Sünnimisest.

5.

Halleluja! Gottes Sohn, u.

Wisl: Jesus, Snnisteggia, u.

1. Halleluja! taewa seest On meil Je-
sus peariaks tulnud; Jumma poeg ig-
gawest On nüüd innimeseks sanud, Wort-
tab Ma peal ellada, Et ta meid soaks
lunnasta.

2. Halleluja! ingid seel Pühwad seb-
da immer nähha, Mis siine Jummal lina
peal, Meie omneks wottad tehha, Ma: linn
panne imneks ta Jesa arms, tännaga.

3. Ei

3. Ei ta Ingli näulke Wortud ilma siise
tulla; Kui üks waene innime Püdis ta
meil abbiks olla; Oh, mis arm, mis hel-
dus se! Innimesed tännage!

4. Nagga sage pühhaks ka, Et teil Jesus
wennaks sanud; Wortke nenda ellada, kui-
da ta meid juhhatanud; Pühhastage süd-
damed Jesussele, pattused!

5. Halleluja! ükski meist Ei nüüd pea
hukka sama; Jesus, kes meid pattudest
Lahhab heldest lahri peasta, On jo tulnud
ilmale; Andke süddant temmale.

6. Halleluja! wöladke Wortis Jesus
kustutada; Oh, siis wötkem röömsaste
Jessa lapsiks jälle sada! Laulgem: waew
on' loppetud, Jummal olgo kiderud.

Jesuse Kristuse kannatamisest ja surmast.

6.

O Jesu, mir zum Segen u.

Wisl: Nüüd hingwad innimesed, u.

1. Oh Jesus, minno ello, Nüüd lähhad
surma wasto Täis heldust, hallastust. Meid
tahhad lunnastada; Sek's wottad kannata-
da Nüüd risti-surma kibbedust.

D

2. Mind

2. Mind, olled kallist' ostinud, Et sa mo eest ka surnud; So omma ollen ma. Müüd tahhan tänno pärrast So sanna kuulda au-
fast, Ja sinno auuks ellada.

3. So surm ja kibbe wallo Mo troost ja lotus olgo, kui hing weel ihho sees. Se peab iggapäwa Mul, mis mo kohhus, näite ma, Mind kinnitama õigusse.

4. Sust õppigo mo siida, Siin Jäsa nouud kirtma, Ehk kutsaks läab mo te. Kui ommad himmud woidan, Ja temma tahtmist täidan; Siis aitab ta mind hel-
deste.

5. Ka waenlast armastama, Ja tedda õn-
nistama, Sust tahhan oppida. Ma tah-
han omma waewa Siin ikka tasfast kanda,
Ni kui mul tähte jätmud sa.

6. Kui mind siin sõimatakse, Ja kurjast teotakse, Siis tahhan kannata. Ja kui mul tehaks liga, Ja mitmesuggust waewa, Siis tahhan jälle õnnista.

7. Ma tahhan pattust pöördä, Ja rõõm-
sast mahhajätta, Mis wihtad siidamest. Kui ellan Jäsus! sulle, Siis annad sinna mille Ka taewa romo iggawest.

8. Jah, kui ma ilmast lahkun, Siis las-
se mind, ma pallun, So risti pärrida, Ja
rõõm-

rõõmsast omma hinge Ka anda Jäsa kätte,
Ni kui sa sures teggid ka.

Jäsusse Kristusse illestõusmisest.

7.

Jäsus lebt! mit ihm auch ich ic.

Wist: Ets, sa heida karjane ic.

1. Jäsus ellab! kas siis ma Weelgi pean surma kartma? Temma ellab, jouab ka Mindki surrust ärratada; Ja wiib mind ka taewasse, Sedda ussun kindlaste.

2. Jäsus ellab! temmale On nüüd woim-
nus kätte antud; Temmast saab ka min-
nule Minno warra tallel pandud. Ei ta sanna walleks jä, Sedda ussun kindlaste.

3. Jäsus ellab! lootkem nüüd kindlast Jäsa armo peäle; Andeks antaks meie süüd, Kui nüüd parrandame mele. Jäsus on se ello te, Sedda ussun kindlaste.

4. Jäsus ellab! rõmoga Tahhan nüüd ta järrel käia, Waimo mures ellada, Kur-
ja mo sees ärrawoita. Käl ta aitab nõu-
raidke, Sedda ussun kindlaste.

5. Jäsus ellab! Jäsussest Ei ma lahku enam ärra; Temma olgo iggawest Minno

D 2

keige

keigeüllem warra. Hinge rahho on ta kâ,
Sedda ussun kindlaste.

6. Jēsus ellab! surres ma Niid ka ue
ello algan, Ja kui minna walloga Wiim-
ses häddas hinge heidan, Siis ma ütlen
romoga: Jesu jure lähhan ma.

Pühhasst ristis: ellust.

8.

Wer Gottes Wege geht, ic.

Wist: Oh wagga Jummal, kes.

1. Kes sedda teed siin kâib, Mis Jum-
mal meile näitab, Se üksnes ilma peäl
Jo tõssist rahho leiab; Ja woitleb usko
wäes, Ja näab siis romoga, Et kangemaks
ta saab, Et Jummal temmaga.

2. Ta kâib siin omma teed Kui päwa
aial julgest; Sest Jēsa pühha kâst Ei läh-
hâ temma melest; Ja kui ta lihha meel Ka
wahhest woimust saab, Siis Jēsus abbimees
Ta süddant oiendab.

3. Ni kaswab, kossub ta, Siin langedes
ja toustes; Saab ikka eddase, Ni taewa
pole joudes; Ja mis ta siin head teeb, Se
pühha Waimo wäes, Se romuks temmale
Weel surma hädda sees.

4. Tru

4. Tru ommas ammetis Soõb temma
omma leiba, Ja mis ta weelgi saab Siin
läbbi omma waewa. Et teised rikkamad, Ei
temma kaetse; Sest, rahhul süddames, Ta
rahhasst holige.

5. Kui temmal rohkeste Ma: ilma war-
randussi, Siis temma aitab siin Ka palju
innimesi, Et sobrad, waenlased, Ta läbbi
kossuwad, Ja waesed, willeksad, Ta war-
rast ellawad.

6. Teist ta ei kurwasta, Ei tedda teota-
des, Ei tedda polgades, Ei liga temmal
tehhes; Kui teised eksiwad, Siis kohhe mõt-
leb ta: Eks Jummal kannata Ka heldest
minnoga?

7. Ta piab teisi ka Siin uskus kinni-
tada, Ja truißt iggameest Hea tõle juhha-
tada, Et Jummal keikidest Saaks wai-
mys auustud, Ja iggamees ka saaks Siin
taewa juhhatud.

8. Se taewa õn ja rõõm, Mis wagga
siin jo näitab, On temma kinnitus, Kui
temma wallo tunneb; Sest on ta kannattlik
Ka sure waewa sees, Ja pühha rõõm kâis,
Kui surm on ukse ees.

9. Oh Jēsand, lasse mind Ka sedda
teed siin kâia, Et minna woiksin ka Ni

kol:

Kallist õnne leida! Kui sirno tahtmist teen,
siis ellan rahhoga, Ja tunnen rahho weel,
Kui ilmast lahkun ma.

Kindlast lotusfest Jummalale peäle.

9.

Auf Gott und nicht auf meinen Rath.

1. Ma tahhan üksnes Jummalast Keif
õnnistust siin ota; Ja sel, kes keif teeb
wäggewast, Ka ennast hõleks anda. Kes
wäega, Ning armoga, Ma ilma üllspeab,
Mind aidata kü teab.

2. Mis tarwis minno rahhule, Jo alg-
missest ta näggi, Ja seadis targast minnule,
Mo koorma ja mo päiwi. Mis kardan
siis? Eks usko wiis, Keif waewa ärra-
woita, Ja wapprast ennast näita?

3. Ja teab wägga selgeste, Mis iggat-
seb mo südda, Ja annaks sedda heldeste,
Kui'p kelaks tarkus tedda. Ja teab kü,
Mis kasuks mul; Siis sündko mis ta
tahhab, Ja kuis ta isse arwab.

4. Eks õn ja rõõm, mis järgest kões,
Weel raskem polle kanda, kui risti al, ja
wae-

waewa sees End Jõsa hõleks anda? Surn
lorpetab, Mis kurwastab; On, surus, rik-
kus agga Jõab haudas minnust mahha.

5. Mo Jummal pakkub keikile, Mis hin-
ge siin teeb õnjaks; Au, rikkus, illo, ter-
wiske, Ei need te hinge õnsaks. Kel pühha
meel, Se ifka teal Ka sures waewas rõ-
mus; Sest rahho on ta rikkus.

6. Ehk õlleks keif ma-ilm mo kões, Kui
kauaks jääks se mulle? Ja kui ma ollen
waewa sees, Eks sirn jo peastjaks tulle?
Siis kannata, Müüd lotes, Ja, Ja olle rõ-
mus waewas! Sind aitab Jõsa taewas.

Neäri päwal.

10.

Gott ruft der Sonn' und schafft den Mond.

Wisl: So pole, Jõsand, süddamest.

1. Se, kellest aastad mäwari, Se ku-
ning päwa Soja, Meid aitab aastast aas-
tani, Ja satab aastad möda. Ja seab
aasiad, päwad, õõd; Sest küttem temma
armo tõõd, Ja tännagem müüd tedda!

2. Oh, Jõsand Jummal algmissest, Sul
olgo tännõ antud! Sul sago wanna aasta
eest

eesi Üks pühha laul nüüd laulnud, Et andsid
ello, terwiit ka, Head nouu, joudo rahho-
ga, Ja abbi keiges waewas.

3. Ka selle ue aasta sees Meid wotta
õnnistada, Ja aita meid, so kartusfes Ka
sedda lõppetada! Meid hoitad sa ja õnnis-
tad, Kes truiste siin nouawad So riki ja
so õigust.

4. Kui se so mele pärrast on, Siis käi-
go kässt hästi; Kui agga kahjuks tulleks
õn, Siis anna meil ka risti. Meil anna
agga kannatust; Ja kela ärra kaddeust
Kui teistel hõlpsam polli.

5. Oh, hallasta! ja arwita Nüüd om-
ma rahwast jälle. Meid häddalissi kinnita,
Ja motle waeste peäle. Hea tole olgo sig-
gidus, Ja langego so õnnitus Nüüd meie
Reisri peäle.

6. Et tarkus, õigus, armastus Ja järke
peält meil paistaks; Et rahho, truus, wag-
gadus Ka meie Ma sees ellaks; Et rahhul
olleks iggamees; Oh, armas Jäsa taewa
sees, Keik sedda armust anna!

Hai:

Haigusfes.

II.

Jch hab in guten Tagen ic.

Wissl: Nüüd hingwad inimesses ic.

1. Ma ollen ommal aial So armo
maitnud, Jummal! Ka rõmo päiwi näind.
Siis tahhan nüüd ka waewa So aiuks
tasfast kanda; Kes ial waewast ilma
jäänd?

2. So wasto ollen efsind, Ja rāngat
nuhtlust tenind; Sa ifka leppind weel.
Kas ma siis tõrkun wasto, Kui aialikko
wallo Mo heaks nüüd pean tundma teal?

3. Ma ohwriin ennast sulle; Sa olled
armsam mulle, kui ello, rikkus, au. Kes neist
woib abbi ota? So peäle tahhan lota;
Sest sul on ifka rohke nou.

4. Mind wotta agga armust Nüüd peäs-
tada mo pattust, Et sinno lapses saan.
Seks lass' mo tõ nüüd olla, Et nurrat
omuna wolla, Ja surmale end walmistan.

5. Kui Jeesusfega surren, Siis temma sees
ka ollen So laps ja pärria; Mis ma siis
kardan hauda? So lapsi tahhad hoida, Ka
surma orgus armoga.

6. Nüüd

6. Niid tahhan kannatades, Ja usk'us
so peäl' wates, Sind auustada weel; Käl
ma saan pea nähha, Et, mis ja wottad
tehha, Mo õnneks tulled siin ja seal.

Surmast.

12.

Meine Lebenszeit verstreicht 12.

Wisl: Eks sa heida, karjane! 12.

1. Ello aeg mul kaub kääst, Nuttuste
ma lähhan handa; Ja mis on neist päwa-
dest, Mis ehk weel saan ellus olla? Üks
on tarwis, innime! Walmista end sur-
male.

2. Ella ni kui, surred sa, Sowid, et so
ello olnud; Ilma on, au, rikkus ka, Ehk
mis weel so kassuks tulnud, Surmas en-
nam maksage; Sest so omma polle se.

3. Üks hea südda üksines Woib sind
surmas romustada, Kui se wottab Jäsa
ees Sul head tunnistust siis anda; Nisug-
gune südda näab, Et ta Jäsa hõleks jääb.

4. Kui so wiimse hädda sees Sobrad

noe.

nouta so ees seiswad; Siis teeb õigus
siidames, Et so silmad roõmsaks jäwad.
Kõhus sind ei hirmuta, Hauda lähhad
rahhoga.

5. Et ka pühaks saaks so meel, Karda
Jummalat ja walwa. Millal lõppeb ello
teäl, Jätta Loja hole alla; Oppi agga,
karmatta Surma peäle mõtlema.

6. Woida kartust uskudes; Ütle: Jäsus
woib kül tehha, Et ma omma ihho sees
Ka saan tedda üksford nähha; Lemmast
sai keik lõppetud, Surma wäggi kautud.

7. Minne waimus hauale, Wata kuhho
ihhud pannaks; Mõttele siis, et sinnage Mul-
last olled ning saad mullaks. Sedda nenda
mälleta, Et sa targemaks saad ka.

Wagga inimeste surmast.

13.

Wie sanft sehn wir den Frommen.

Wisl: Niid hingwad innimesed.

1. Kui rahholikkult joudwad Siin sur-
ma wasto waggad, Kel lõppeford jo kääs,
Aus

Kus teiste õn jo kaub, Ja kurri ärrakoh-
tub, Seal taewa room neil silma ees.

2. Kui ello otfa näwad, Siis tõstwad
rõõmsast peat, Ja kiitwad Issandat. Mis
waewa nemmad näinud, Jo se keit moda
läinud, Nüüd ello-kroni otawad.

3. Ei hana pimmedussest, Ei surma kib-
bedussest, Ei holi nemmadke; Sest Issa
aim ja heldus On nende troost ja walguis,
Kui surma holeks jäwadke.

4. Nüüd nemmad õnnistawad Weel
rõõmsast nende omnad, Kes ärdast nutta-
wad; Ja Jummal kuleb heldest, Mis nem-
mad waggast melest Ni laste pärrast pal-
luwad.

5. Jo joudwad inglid taewast Neid
peastma teigest waewast, Ja laulwad room-
laste. Iim kaub, hädda loppeb, Ning por-
must lahti peäseb, Ja lähhab lauldes tae-
wasse.

6. Mind lasse, armas Issand, Weel puh-
hastada süddant, Ja waggast ellada, Et
woiksin ka ni õnlast, Ni julgest ja ni rõõm-
last, Kui surren, ilmast la, kuda.

Jgga:

Jggawesssest ellust ja õnnistussest.

14.

Nach einer Prüfung kurzer Tage.

Wisl: Kes Jummalat. ni lasseb tehha se.

1. Saab katsutud siin meie truus, Siis
fame taewa üllendud; Seal lähhab rõõmiks
meie kurbdus, Ja rahhuks meie waew ja
nut. Siin külwab wagga nuttoga, Seal
leikab temma rõmoga.

2. Käl saab se wagga siin ma-ilmas Jo
kallist rõmu maitseda; Siisk' agga näitse
weel ta silmas. Wet jaggedaste ollewa. Se
innimesse rahho teäl On kui need laened
merre peäl.

3. Siin on ni mitto ihho hädda Ja rah-
ho ärraseggamas; Siin ikka se ma-ilma
kärä' Kui tormis tedda aiamas. Ja en-
nam tülli teeb tal weel Ja omma waene
nõdder-meel.

4. Siin, kus se dige waewas õhfab, Ja
kurjad surustellewad, Kus waene abbita
weel nuttab, Ja rahwas weelgi kadedad,
Siin polle ükski wiggara, Ja ükski üma
waewata.

5. Siin

5. Siin agga otsin, kippun, joffen, Seält
leian, mis ma piüdnud teäl; Seäl, är-
rafelletud, wast tunnen, Kui õnsaks teeb
üks wagga meel. Seäl nään ma J̄sat sil-
maga, Ja tenin tedda rõmoga.

6. Seäl on, mis J̄sa agga nouab, Mo
nou ja õn ka keelmatta, Ja siis üks õnnis
luggu jouab Mul teise peäle lõpmatta. Siis
tunnen ma, ni kossudes, Et ollen taewa
rifi sees.

7. Seäl saan ma selgest ärramoista, Mis
siin mul alles seggane, Ja J̄sa armo keikist
tunda, Mis ta siin seadmud minnule. Siis
laulan minna rõõmsaste: Keik teinud Jum-
mal targaste.

8. Seäl saan ma J̄su pole lounda, Kes
armastand mind surmani; Ja pühha, pühha,
pühha laulda Sel Tallel, mis siin tappett.
Siis laulwad inglid minnoga Ja auuks:
Halleluja! ka.

9. Seäl inglidega ühhes ollen, Ka pühha,
helbe, tassane; Ja waggadega waggast
ellan, Kõl täies õnnes järgeste. Siis
on mo õn ka nende õn, Ja nende rõõm ka
minno rõõm.

10. Seäl saan ma neile tänno anda, Kes
mind

mind siin ellast armastand, Ja neid ka jäl-
le onnistada, Kes mind siin tele jubhatand;
Siis nään ma sobra J̄sa käes, Ja lapsed
tennema palte ees.

11. Ehk ütleb, Jummal andko sedda, Siis
monni õnnis, nähhes mind: "Oh J̄sa, õn-
nista miid tedda! Ta õppetab mind, kartma
sind." Wist, siis mo õn ka lõpmatta, Kui ol-
len teisi peastnud ka.

12. Mis on keik waew ja rist siin ilmas
Miid selle wasto armada, Mis aiaist aiani
seäl taewas Meil peab ilmutadama? Se
wasto polle middage Se ello-waew, mis
ürrife.

